

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANČÍ

Analýza úrokových a neúrokových zisků ve vybraných bankách V ČR a SR

The analysis of interest and non-interest profits in selected banks in the Czech Republic and
Slovak Republic

Student: Bc. Petra Bednářiková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Dana Forišková, Ph.D.

Ostrava 2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra financí

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Petra Bednářiková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T010 Finance
Specializace: 00 Finance
Téma: Analýza úrokových a neúrokových zisků ve vybraných bankách v ČR a SR
The analysis of interest and non-interest profits in selected banks in the Czech Republic and Slovak Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Management aktivních a pasivních obchodů bank
 3. Struktura úrokových a neúrokových výnosů a nákladů
 4. Analýza úrokových a neúrokových zisků ve vybraných bankách v České a Slovenské republice s jejich dopadem na hospodaření bank
 5. Vyhodnocení poznatků
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
KAŠPAROVSKÁ, V. a kol. *Řízení obchodních bank*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.
POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Dana Forišková, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2009
Datum odevzdání: 30.04.2010

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny podklady i literaturu.“

V Ostravě 9. července 2010

.....

Bc. Petra Bednářiková

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rada pod'akovala vedúcej diplomovej práce pani Ing. Dane Foriškovej, Ph.D. za cenné rady, odborné vedenie a pripomienky poskytnuté pri spracovávaní diplomovej práce.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Management aktívnych a pasívnych bankových obchodov	5
2.1	Ukazovatele rentability bankového podnikania	6
2.2	Riziká v bankovníctve	7
2.3	Pasívne bankové obchody	9
2.3.1	Pasíva banky.....	9
2.4	Aktívne bankové obchody.....	12
2.4.1	Aktíva banky	12
2.5	Neutrálne bankové obchody.....	15
3	Štruktúra úrokových a neúrokových výnosov a nákladov	17
3.1	Úrokové výnosy	17
3.1.1	Úrokové výnosy za český bankový sektor	18
3.1.2	Úrokové výnosy za slovenský bankový sektor	20
3.2	Úrokové náklady	22
3.2.1	Úrokové náklady v českom bankovom sektore.....	22
3.2.2	Úrokové náklady v slovenskom bankovom sektore.....	24
3.3	Neúrokové výnosy a neúrokové náklady	27
3.3.1	Bankové poplatky a provízie.....	28
4	Analýza úrokových a neúrokových ziskov vo vybraných bankách v Českej a Slovenskej Republike s ich dopadom na hospodárenie bánk	31
4.1	Charakteristika jednotlivých bánk a posúdenie ich bankového podnikania pomocou vybraných ukazovateľov	31
4.1.1	Česká sporiteľňa.....	32
4.1.2	Komerčná banka.....	34
4.1.3	Slovenská sporiteľňa	36
4.1.4	VÚB banka	38
4.2	Vývoj podielu úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti	40
4.2.1	Česká sporiteľňa a Komerčná banka.....	40
4.2.2	Slovenská sporiteľňa a VÚB Banka.....	43
4.3	Analýza ziskovosti vybraných bánk bez bankových poplatkov.....	45

4.4	Pokles úrokového zisku a jeho dopad na čistý zisk vo vybraných bankách	49
4.5	Hodnotenie ziskovosti a nákladovosti vybraných bánk s dôrazom na úrokový a neúrokový zisk.....	53
4.5.1	Miera rentability vybraných bánk	53
4.6	Variabilita úrokového a neúrokového zisku.....	58
5	Vyhodnotenie poznatkov.....	62
6	Záver.....	64
	Zoznam použitej literatúry	66
	Zoznam skratiek	
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Zoznam príloh	

1 Úvod

V podmienkach českého a slovenského bankového systému vystupujú komerčné banky ako akciové spoločnosti, ktorých cieľom je vytvárať zisk. Podstata ich činnosti spočíva v depozitne – úverovej činnosti, v dôsledku ktorej bankové aktíva generujú úrokové výnosy a bankové pasíva zasa úrokové náklady. V zásade platí, že úrokové výnosy sú základným zdrojom celkových výnosov a úrokové náklady sú najdôležitejšou nákladovou položkou každej komerčnej banky. Významnou položkou celkových výnosov a nákladov bánk sú však bezpochyby aj neúrokové výnosy a náklady. Najväčšia časť neúrokových výnosov plyní bankám v podobe výnosov z poplatkov a provízií, ktoré si účtujú za mnoho služieb poskytovaných klientom. Neúrokové náklady spojené s vykonávaním finančnej činnosti predstavujú náklady na finančné operácie a náklady na poplatky a provízie.

Cieľom diplomovej práce bude analyzovať úrokové a neúrokové zisky vo vybraných bankách v Českej a Slovenskej republike so zameraním sa na posúdenie vplyvu úrokového a neúrokového zisku na hospodárenie bánk.

Druhá kapitola bude zameraná na management aktívnych a pasívnych obchodov bánk z pohľadu teoretického. Taktiež budú v tejto časti práce popísané neutrálne bankové obchody, riziká bankového podnikania a ukazovatele rentability.

Obsahom ďalšej kapitoly bude štruktúra úrokových a neúrokových výnosov a nákladov, definovanie činností, z ktorých bankám spomínané výnosy a náklady plynú a vývoj úrokových a neúrokových výnosov a nákladov za český a slovenský bankový sektor ako celok. V problematike neúrokových výnosov a nákladov bude pozornosť venovaná hlavne bankovým poplatkom a províziám.

Analýza úrokových a neúrokových ziskov v konkrétnych českých a slovenských bankách bude predmetom štvrtej kapitoly. Posudzované banky budú: Česká sporiteľňa, Komerčná banka, Slovenská sporiteľňa a Všeobecná úverová banka. V tejto kapitole bude zhodnotené hospodárenie daných bánk pomocou čiastočnej dekompozície zisku a analyzovaný podiel úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na celkovom zisku bánk z finančnej činnosti. Ďalej bude analyzovaná schopnosť vybraných bánk generovať zisk aj bez zisku z poplatkov a provízií a dopad eventuálneho poklesu úrokového zisku na ich čistý zisk. Taktiež zistíme, či sú dané banky schopné pokryť ziskom z finančnej činnosti, v ktorom sa syntetizuje úrokový a neúrokový zisk, všetky prevádzkové náklady a náklady na krytie rizík spojených s vykonávaním ich činnosti. Zhodnotenie variability úrokového a neúrokového zisku bude obsahom záveru tejto kapitoly.

Záverečná kapitola bude zameraná na vyhodnotenie jednotlivých výsledkov celkovej analýzy v súlade s cieľom zadania práce.

2 Management aktívnych a pasívnych obchodov bánk

V českom bankovom systéme vystupujú banky ako akciové spoločnosti, ktorých vlastníkmi sú jednotliví akcionári. Títo sú oprávnení disponovať so svojimi akciami, podieľať sa na zisku, rozhodovať o vybraných záležitostiach týkajúcich sa riadenia banky, avšak nemôžu sa priamo podieľať na riadení banky. Preto túto činnosť vykonáva manažment banky.

Hlavnou úlohou manažmentu je definovať ciele, ktoré chce banka dosiahnuť, riadiť ľudí a ďalšie zdroje, ktoré vedú k naplneniu stanovených cieľov. Rozsah zodpovednosti manažmentu môžeme zhrnúť do niekoľkých nasledujúcich bodov:

- stanovenie základných cieľov,
- stanovenie priorít a alokácia zdrojov na základe týchto priorít,
- dlhodobé alebo krátkodobé plánovanie zamerané na dosiahnutie týchto cieľov,
- vytvorenie morálneho kódexu formuláciou zásad riadiacich obchodné aktivity,
- organizácia, stanovenie kompetencií a delegácia príslušných právomocí,
- výber a rozvoj ľudí, s ktorými je možné počítať pri rozvoji hlavných smerov a aspektov obchodov,
- výkon kontroly za účelom dokumentácie plnenia cieľov v súlade s politikou banky,
- podpora motivácie a zánietenie pre ciele banky,
- rozvoj potenciálnych nástupcov za účelom zaistenia kontinuity riadenia,
- reprezentácia banky vo vzťahu k iným bankám a akcionárom.¹

Schopný manažment je pre banku veľmi dôležitý, pretože práve on často stojí za úspechom danej banky, ktorý sa priamo premieta do hodnoty banky. Podstata spočíva v tom, že hodnota banky závisí od ziskovosti banky, a teda od zvýšenia výnosov a zníženia nákladov. Manažment aj vlastníci banky sa musia pri vykonávaní svojej činnosti v podmienkach českého a slovenského bankového systému riadiť Obchodným zákonníkom, Zákonom o bankách a opatreniami centrálnej banky.

Podstatná časť činností manažmentu smeruje práve k riadeniu aktív a pasív banky, ktoré sú obsahom bankovej rozvahy. Na ľavej strane rozvahy sa nachádzajú aktíva, ktoré predstavujú štruktúru majetku. Na pravej strane sú pasíva, ktoré predstavujú zdroje financovania a sú využívané v súlade s cieľmi banky a za účelom zisku. Na základe analýzy

¹ PETRJÁNOŠOVÁ, B. *Bankovníctví II.* vyd. Brno: MU Brno, 2000. Str. 27. ISBN 80-210-2503-4

rozvahy sme schopní zhodnotiť veľkosť bilančnej sumy, štruktúru aktív a pasív, analyzovať ich jednotlivé položky a nájsť väzby medzi aktívami a pasívami. Pomocou ukazovateľa objemu bilančnej sumy môžeme posúdiť veľkosť banky. Ak budeme sledovať veľkosť bilančnej sumy v horizonte niekoľkých rokov, môžeme zistiť trend rastu, stagnáciu alebo úpadok banky. Mohli by sme sa nazdávať, že rast bilančnej sumy je pre banku pozitívnym signálom, no nemusí tomu tak byť vždy. Môže sa stať, že objem bilančnej sumy rastie a aj napriek tomu banka hospodári neefektívne. Pre banku je dôležité, aby bol objem bilančnej sumy taký, ktorý zaistí čo najlepšiu rentabilitu a čo najlepšie zvládnutie bankových rizík.

2.1 Ukazovatele rentability bankového podnikania

Základným ukazovateľom, pomocou ktorého zistíme, ako banka prosperuje, je čistý zisk po zdanení. Položka čistý zisk po zdanení predstavuje rozdiel celkových výnosov a celkových nákladov znížený o daň z príjmu a túto položku nájdeme vo Výkaze zisku a straty každej komerčnej banky. Musíme však mať na zreteli, že čistý zisk po zdanení je iba najzákladnejším ukazovateľom toho, či je banka zisková alebo stratová, no nevypovedá nič o efektívnosti hospodárenia banky. Preto je potrebné zamerať sa pri hodnotení hospodárenia banky minimálne na ukazovatele rentability - ROE a ROA. Ukazovatele bankovej rentability vypovedajú o vzťahu medzi výsledkami hospodárenia banky a vloženými vlastnými zdrojmi či aktívami. Vyjadrujú mieru zhodnotenia prostriedkov vložených akcionármi banky (vlastné zdroje) či zobrazujú schopnosť bankového managementu zhodnotiť zverené zdroje (celkové aktíva).²

Vzorec pre rentabilitu vlastného kapitálu má nasledujúci tvar:

$$ROE = \frac{\text{čistý zisk po zdanení}}{\text{priemerný vlastný kapitál banky}} * 100 \quad (2.1)$$

Rentabilitu aktív vypočítame pomocou nasledujúceho vzorca:

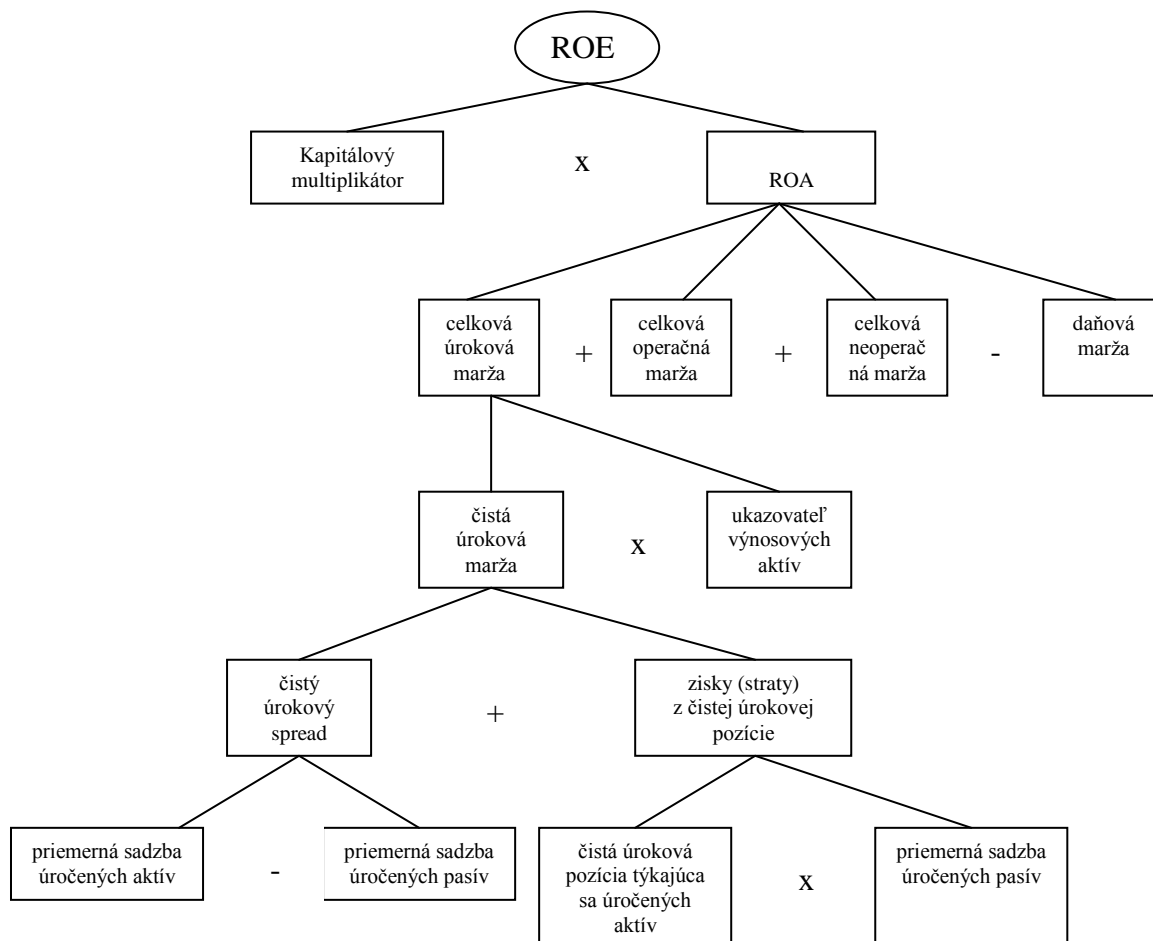
$$ROA = \frac{\text{čistý zisk po zdanení}}{\text{priemerné aktíva banky}} * 100 \quad (2.2)$$

Ak však chceme pochopiť, ako banka vytvára zisk, nestačí sledovať len ukazovatele ROE a ROA, ale musíme ísť do väčšej hĺbky a urobiť tzv. dekompozíciu zisku, ktorú

² KAŠPAROVSKÁ, V. *Řízení obchodních bank*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck. 2006. Str.30. ISBN 80-7179-381-7.

zachytáva obrázok 2.1. Matematické výpočty a interpretácie jednotlivých ukazovateľov sú zachytené v Prílohe č.1.

Obr. 2.1: Dekompozícia zisku

Zdroj: Ziegler, Žalman, Šperl, Mrkva, Černý, Lukáš, Nidetzky. Finanční řízení bank, 2006.

2.2 Riziká v bankovníctve

Základným finančným cieľom každej komerčnej banky je maximalizácia tržnej hodnoty banky. Z tohto dôvodu sa banky sústreďujú na dosiahnutie čo najväčšieho zisku. Bankovníctvo však nie je iba odvetvím s veľmi vysokými ziskami, ale mnohokrát aj odvetvím s miliónovými až miliardovými stratami. Aby k týmto stratám nedochádzalo, musí mať každá banka na zreteli riziká, ktorým je pri vykonávaní svojich činností vystavená. Informácie pre spracovanie tejto podkapitoly budú čerpané z Kašparovská (2006), Pulpanová (2007) a Polouček (2006).

Medzi základné finančné riziká v bankovom podnikaní patrí:

Úverové riziko – je zo všetkých rizík nepochybne najväčším hlavne pre komerčné banky. Jeho podstata spočíva v neistote, či klient bude schopný splácať svoje záväzky včas a v plnej výške. Za vznikom úverového rizika môžu stáť buď interné alebo externé príčiny. Interné príčiny sú také, ktoré závisia na rozhodnutí samotnej banky. Na druhej strane, externé riziká nie sú závislé na rozhodnutiach banky, ale na vývoji ekonomiky ako celku, politickej situácii a pod. Z dôvodu existencie interných a externých príčin je potrebné úverové riziko riadiť, a to v nasledujúcich krokoch: identifikácia úverového rizika, jeho meranie a následné zaistenie a v poslednom kroku nesmieme zabudnúť na sledovanie úverového rizika. Úverové riziko môžeme merať niekoľkými rôznymi metódami, no medzi najčastejšie používané patria scoringové a ratingové metódy. Na základe týchto metód sú klienti zaradení do príslušných rizikových skupín a pre každú rizikovú skupinu je stanovená pravdepodobnosť nesplatenia.

Tržné riziko – predstavuje riziko zmeny portfólia bankových aktív alebo pasív, a to v dôsledku toho, že dôjde ku zmene tržných podmienok. Označenie tržné riziko sa používa ako súhrnný názov pre úrokové, kurzové a akciové riziko.

- **úrokové riziko** – pohyb úrokových sadzieb môže negatívne vplývať na výnosy a náklady banky. Jeho podstata spočíva v tom, že aktíva a pasíva sú úročené takou sadzbou, ktorá je viazaná na nejakú referenčnú sadzbu. V českých podmienkach sa najčastejšie používa ako referenčná sadzba 3-mesačný alebo 6-mesačný PRIBOR a táto sadzba je mimo kontrolu konkrétnej banky. Napr. úroková sadzba u úverov je viazaná na referenčnú sadzbu PRIBOR a teda ak dôjde ku zmene tejto referenčnej sadzby, zmení sa aj objem úrokových výnosov z úverov.
- **kurzové riziko** – je riziko straty, ktoré vyplýva z nejasného vývoja kurzov tých mien, v ktorých má banka nenominované aktíva, pasíva, pohľadávky a záväzky.
- **akciové riziko** – je riziko poklesu tržných cien akcií, ktoré má banka vo svojom portfóliu. Keďže pohyby cien akcií môžu byť veľmi prudké, akcia patrí medzi najnebezpečnejšie druhy aktív. Z tohto dôvodu držia banky vo svojom portfóliu iba menší podiel akcií a väčšinu svojich prostriedkov investujú do dlhopisov dôveryhodných a bonitných emitentov.

Riziko likvidity – je riziko, že banka nebude mať dosť prostriedkov na pokrytie svojich záväzkov. Takáto situácia môže nastať vtedy, ak je doba splatnosti pasív kratšia než doba splatnosti aktív. V praxi to zjednodušene znamená, že klient chce vybrať svoj vklad, ale banka

mu ho nemá z čoho vyplatiť. V takomto prípade banka spolieha na to, že sa jej podarí dané vklady predĺžiť. Ak sa tak nestane, banka sa dostáva do straty, pretože je nútená pristúpiť k predaju aktív pod ich tržnú cenu. V najhoršom prípade môže banku postihnúť aj bankrot, pretože informácie o zlej finančnej situácii banky sa šíria veľmi rýchlo.

Operačné riziko – je riziko straty v dôsledku zlyhania ľudského faktoru, informačných technológií, interných postupov alebo živeľnej katastrofy. V niektorých prípadoch býva operačné riziko zaradované do skupiny „ostatné riziká“, ale v poslednej dobe vystupuje väčšinou samostatne.

Ostatné riziká – predstavujú všetky riziká, ktoré sú spojené s vnútornými procesmi v banke. Do tejto skupiny môžeme zaradiť strategické a reputačné riziko.

- **strategické riziko** – riziko nesprávnej stratégie banky (zlý obchodný a marketingový zámer)
- **reputačné riziko** – riziko zlej reputácie banky na trhu (strata dobrej image banky a negatívne vnímanie banky).

2.3 Pasívne bankové obchody

Cieľom manažmentu pasívnych bankových obchodov je získať finančné prostriedky, zdroje financovania, pri čo najnižších vynaložených nákladoch na ich získanie. Banka pri týchto obchodoch vystupuje v pozícii dlžníka a vznikajú jej rôzne záväzky.

Do pasívnych bankových obchodov zaradujeme :

- prijímanie depozít,
- emisia bankových dlžníckych cenných papierov,
- nákup bankových úverov a pôžičiek od iných bank a od centrálnej banky.

Odraz pasívnych bankových obchodov nájdeme na pravej strane rozvahy, a to v pasívach banky.

2.3.1 Pasíva banky

Pasíva bánk sú tvorené niekoľkými položkami, ktoré môžeme ďalej rozklasifikovať na vlastné a cudzie zdroje.

Tab. 2.1 Pasíva banky

Vlastné zdroje	Cudzie zdroje
<ul style="list-style-type: none"> ▪ základný kapitál ▪ kapitálové fondy ▪ rezervné fondy ▪ nerozdelený zisk ▪ emisné ážio 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ záväzky voči klientom ▪ nedepozitné záväzky ▪ záväzky z dlžníckych cenných papierov ▪ rezervy

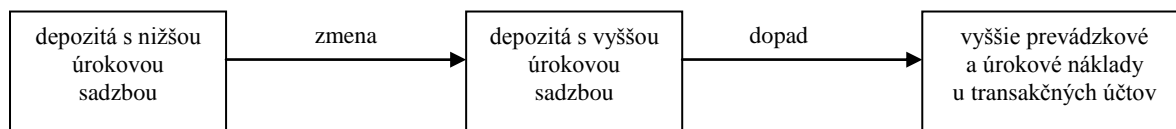
Zdroj: Vlastný

- **Základný kapitál** - predstavuje upísaný základný kapitál (bežné a prioritné akcie) v účtovnej hodnote. Predstavuje teda prostriedky, ktoré do banky vkladá jej vlastník. Taká investícia umožňuje podieľať sa na vlastníctve a implikuje riziko straty, aj šancu na zisk.³
- **Kapitálové fondy** – sú také fondy, ktoré banka nevytvára z bankového zisku, ale z iných zdrojov (napr. bezplatným nadobudnutím majetku, dotáciami a pod.)
- **Rezervné fondy** - predstavujú vlastné zdroje banky a vytvárajú sa zo zdaneného zisku, niektoré z nich povinne na základe zákona. Vtedy sa jedná o tzv. Zákonný rezervný fond.
- **Nerozdelený zisk** - je zisk, ktorý nebol rozdelený ani do fondov, ani na dividendy.
- **Emisné ážio** – rozdiel medzi emisným kurzom a menovitou hodnotou akcií danej banky.
- **Záväzky voči klientom** – predstavujú vklady klientov, nazývané depozitá. Depozitá sú prostriedky, ktoré do banky vložili veritelia, a tým pádom pre banku predstavujú cudzie zdroje. Cieľom banky je získať depozitá ako zdroj pre vlastné investície a zdroj pre poskytovanie úverov. Banka však musí kalkulovať s relatívnymi nákladmi, ktoré sú spojené so získavaním týchto zdrojov. Tieto náklady môže merať napr. úrokovými sadzbami, transakčnými nákladmi, stabilitou či volatilitou transakcií alebo úrokových sadzieb. Každá zmena štruktúry depozít sa odráža do hospodárenia banky, čo zachytáva obr. 2.2.

³ Vid'. www.banky.sk, Slovník pojmov

Obrázok 2.2 zachytáva nasledujúcu situáciu: banka predstaví na trhu termínovaný vklad s lákavou úrokovou sadzbou, v dôsledku čoho začnú klienti presúvať svoje peniaze z bežného účtu na spomínaný termínovaný účet a tým sa zvýšia prevádzkové a úrokové náklady banky.

Obr. 2.2: Dopad zmeny štruktúry depozít na hospodárenie banky

Zdroj: Vlastný

Hlavne z toho dôvodu, že banky používajú vo veľkom rozsahu cudzie zdroje, patrí bankovníctvo medzi vysoko regulované odvetvia. Regulácia je orientovaná hlavne na depozitá. Požadované sú povinné minimálne rezervy, poistenie depozít, sú stanovené pravidlá pre vedenie účtov v bankách, používaná je regulácia úrokových sadzieb a udeľuje sa administratívne povolenie k prijímaniu depozít.⁴

- **Nedepozitné záväzky** – do nedepozitných záväzkov radíme záväzky voči bankám a podriadený dlh. Záväzky voči bankám predstavujú úvery a vklady buď od centrálnej banky alebo od iných komerčných bánk (domácich alebo zahraničných). Podriadený dlh je špecifickým zdrojom v tom zmysle, že predstavuje prechod medzi cudzími a vlastnými zdrojmi banky. Ide o peňažnú pôžičku banke, ktorá je charakteristická tým, že nie je zaistená, má určenú minimálnu splatnosť a v prípade krachu banky sú pohľadávky veriteľa plynúce z podriadeného dlhu vyrovnané až po uspokojení pohľadávok ostatných veriteľov.⁵

- **Záväzky z dlžníckych cenných papierov** – tieto záväzky plynú banke z dlhopisov, ktoré emituje samotná banka. Touto emisiou banka získava finančné zdroje, ktoré používa na financovanie svojich aktív.

- **Rezervy** – sú zdroje, ktoré sú určené ku krytiu rizík, ktorým je banka vystavená. Časť z nich predstavujú zákonné rezervy.

⁴ POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

⁵ KAŠPAROVSKÁ, V. *Řízení obchodních bank*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.

Údaje potrebné pre spracovanie tejto podkapitoly boli čerpané z Kašparovská (2006), Ilanovská (2004), Polouček (2009) a Wilson (1995).

2.4 Aktívne bankové obchody

Pod označením aktívne bankové obchody si môžeme predstaviť všetky činnosti banky, v dôsledku ktorých dochádza ku zmene objemu aktív. Pri týchto obchodoch je banka v aktívnom postavení, a teda vystupuje v pozícii veriteľa.

Do aktívnych bankových obchodov patrí najmä:

- hotovosť,
- poskytovanie úverov,
- investičné činnosti banky,
- rezervy bánk u CB a iných obchodných bánk

Odraz aktívnych bankových obchodov nájdeme na ľavej strane rozvahy, a to v aktívach banky.

2.4.1 Aktíva banky

Aktíva banky predstavujú majetok banky, a to buď v podobe vlastného majetku alebo v podobe pohľadávok. Môžeme ich členiť hneď z niekoľkých rôznych hľadísk, no my sa zameriame na členenie podľa likvidity. Na základe tohto členenia môžeme aktíva banky rozdeliť na primárne aktíva, sekundárne aktíva, úvery a investície.

Tab. 2.2: Aktíva banky

Primárne aktíva	Sekundárne aktíva	Úvery	Investície
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hotovosť ▪ vklady u CB ▪ vklady u iných bánk ▪ preplatené šeky 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pokladničné poukážky ▪ komerčné papiere ▪ depozitné certifikáty 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kontokorentný ▪ hypotečný ▪ spotrebiteľský ▪ a ďalšie úvery 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ investície do CP a ďalšie

Zdroj : Vlastný

▪ **Primárne aktíva**

Primárne aktíva sú najlikvidnejšie aktíva a práve z tohto dôvodu sú veľmi významné pre komerčné banky, ktoré využívajú primárne aktíva na vyrovnanie výkyvov v transakčnom

dopyte po peniazoch a prispievajú aj k riadeniu likvidity. Do primárnych aktív zaradujeme hotovosť, vklady u centrálnej banky, vklady u iných bánk a preplatené šeky.

Hotovosť predstavujú mince a bankovky, ktoré majú banky na priehradkách. Je pomerne dôležité, aby banka mala v ktorýkoľvek okamžik dostatok hotovosti, pretože v opačnom prípade by neplnila jednu zo svojich základných funkcií, ktorou je výplata hotovosti klientom. V prípade väčších výberov banka požaduje upozorniť vopred, pretože banky sa snažia minimalizovať objem hotovosti. Problémom sú relatívne vysoké náklady na držbu hotovosti.

Vklady u CB predstavujú najmä povinné minimálne rezervy (PMR), ktoré majú banky uložené u príslušnej centrálnej banky na vlastnom účte.

Vklady u iných bánk predstavujú ďalšiu položku primárnych aktív. Komerčné banky môžu ukladať časť svojich prostriedkov aj u iných bánk, najčastejšie u korespondenčných bánk. Ukladajú ich za účelom uskutočňovania bežných transakcií s inými bankami. Tieto prostriedky sú vysoko likvidné a buď neprinášajú žiadny alebo len zanedbateľný výnos.

Preplatené šeky sú bankou dočasne držané cenné papiere. Jedná sa o šeky, ktoré sú vypísané na inú banku a bankou preplatené. Po preplatení šeku získa banka hotovosť, a to prostredníctvom clearingového systému. Patria k vysoko likvidným finančným prostriedkom, ale v ČR sa nevyužívajú.

▪ ***Sekundárne aktíva***

Sekundárne aktíva predstavujú rôzne formy krátkodobých finančných dokumentov, ktoré majú posilniť likviditu bánk. Sekundárne aktíva súvisia s činnosťou banky, ale aj s niektorými aktivitami štátu (napr. banky odkupujú povinne štátne pokladničné poukážky). Taktiež ich banky využívajú k niektorým predvídaným udalostiam, napr. pri sezónnych úveroch. Sekundárne aktíva plnia aj určitú úlohu v ekonomike, pretože napr. v dobe hospodárskeho rastu a oživenia dochádza ku zvýšenému dopytu po úveroch. Jedná sa o pokladničné poukážky, komerčné papiere a depozitné certifikáty. Banky držia tieto aktíva z dôvodu rýchlej premeny na hotovosť s čo najmenšou stratou v prípade riešenia likvidity banky.

Pokladničné poukážky sú štátnym dlžníckym cenným papierom, ktoré štát využíva ku krytiu krátkodobých schodkov štátneho rozpočtu. Na trhu sa primárne predávajú výhradne bankám, ktoré potom môžu s pokladničnými poukážkami obchodovať na sekundárnom trhu. Sú najlikvidnejším dokumentom, s akým sa môžeme na peňažnom trhu stretnúť.

Komerčné papiere sú vlastné zmenky najbonitnejších firiem, ktoré vystupujú na trhu. Ich minimálna splatnosť sú 2 týždne a maximálna splatnosť je 1 rok. Komerčné papiere slúžia ako alternatíva k úverom pre dané podniky, ktoré komerčné papiere emitujú.

Depozitné certifikáty sú emitované všetkými bankami a v podstate predstavujú potvrdenie o uložených depozitách v danej banke, ktoré sú obchodovateľné.

▪ **Úvery**

Poskytovanie úverov patrí medzi základné činnosti bánk a z tohto dôvodu sú práve úvery významnou položkou aktív banky. Úvery sú málo likvidné, pomerne dosť rizikové, no banke prinášajú vyššie výnosy ako ostatné druhy aktív. Výška úrokovej sadzby, za ktorú banky poskytujú úver, závisí na likvidite a rizikovosti daného úveru. Platí teda, že čím je úver rizikovejší a menej likvidný, tým vyššia je úroková sadzba a naopak. Objem poskytnutých úverov je regulovaný buď zo strany centrálnej banky alebo iného orgánu dohľadu. Sú stanovené limity úverovej angažovanosti.

Bankové úvery môžeme členiť z niekoľkých hľadísk. Najčastejšie je členenie podľa doby splatnosti na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé úvery. Z hľadiska dlžníka zase rozlišujeme komerčné a spotrebiteľské úvery. U členenia podľa úverovaných subjektov členíme úvery na úvery jednotlivcom, firmám, vládam, domácim subjektom, zahraničným subjektom atď.

▪ **Investície**

Finančné investície predstavujú dlhodobé investície, ktoré banka investuje do cenných papierov. Sú náplňou investičného bankovníctva, ktorého podstatu si stručne priblížime.

Investičné bankovníctvo predstavuje aktivity, ktoré sa týkajú vydávania, obchodovania, analyzovania, a správy finančných inštrumentov. Jedná sa hlavne o emisné obchody, obchody na sekundárnych trhoch, investičné poradenstvo, investičné analýzy, správu aktív, finančné inžinierstvo, depotné obchody a sprostredkovanie fúzií a akvizícií.⁶ Z tejto definície je zrejmé, že do investičného bankovníctva nepatrí len obchodovanie s cennými papiermi, ale aj poradenstvo a sprostredkovateľské obchody, ktoré sú spojené s investíciami. V takomto prípade ziskom investičných bánk nie je úroková marža, ale poplatky a provízie.

⁶ MUSÍLEK, P. *Trhy cenných papíru*, 1.vyd. Praha: Ekopress, 2002. 460 s. ISBN 80-86119-55-6.

Medzi produkty investičného bankovníctva patria:

- investície do cenných papierov a obchodovanie s nimi,
- emisia cenných papierov a ich umiestnenie na trhu,
- kapitálová reštrukturalizácia firiem,
- securitizácia a finančné inžinierstvo.

Podkapitola 2.4 bola spracovaná na základe údajov z literatúry Ševčík (2002), Petrjánošová (2000), Polouček (2006) a Polách (2006).

2.5 Neutrálne bankové obchody

Okrem bankových produktov a služieb, ktorých odraz nájdeme v bankovej bilancii, poskytujú banky aj také produkty a služby, ktoré v bilancii vedené nie sú. Preto v súvislosti s takýmito produktmi a službami hovoríme o bankovníctve mimo bilanciu, ktorého význam v posledných rokoch neustále narastá. Za produkty a služby, ktoré nájdeme práve v tzv. bankovníctve mimo bilanciu, si banky inkasujú nemalé poplatky a provízie.

Banky sú stále aktívnejšie v oblasti bankovníctva mimo bilanciu. Je to spôsobené hlavne tým, že prostredníctvom bankovníctva mimo bilanciu sa môžu vyhnúť niektorým regulatívnym opatreniam, ako napr. povinným minimálnym rezervám, vytváraním opravných položiek a rezerv.

Medzi hlavné produkty bankovníctva mimo bilanciu patria:

- platobný a zúčtovací styk,
- elektronické bankovníctvo,
- privátne bankovníctvo,
- investičné poradenstvo,
- záručné bankovníctvo,
- úschova a správa cenných papierov,
- funkcia depozitára,
- zverenecké služby.⁷

Na základe predchádzajúceho textu môžeme teda konštatovať, že prostredníctvom aktívnych bankových obchodov banky inkasujú úrokové výnosy. Z pasívnych bankových

⁷ Vid' Polouček. Bankovníctví (2006). Str. 424.

obchodov bankám plynie zasa povinnosť vyplácať úroky, ktoré pre banku predstavujú úrokové náklady. Za sprostredkovanie tzv. neutrálnych bankových obchodov si banky účtujú nemalé poplatky a provízie, o ktorých môžeme hovoriť ako o neúrokových výnosoch. Okrem úrokových výnosov v prípade aktívnych bankových obchodov a úrokových nákladov v prípade pasívnych bankových obchodov sa u týchto typov obchodov stretneme aj s výnosmi z poplatkov a provízií, ako napr. poplatky spojené s vedením účtu alebo poplatky spojené s poskytnutím a vybavením úveru.

V nasledujúcej kapitole sa budeme úrokovým a neúrokovým výnosom a nákladom venovať podrobnejšie.

3 Štruktúra úrokových a neúrokových výnosov a nákladov

Všetky hospodárske jednotky, vrátane bánk, vytvárajú svojou aktivitou výnosy, ktoré sú však schopné dosiahnuť iba pomocou vynaložených nákladov. Hlavnou aktivitou každej komerčnej banky je depozitne - úverová činnosť, z ktorej plynú banke úrokové výnosy a úrokové náklady. Úrokové výnosy predstavujú pre každú komerčnú banku základný zdroj výnosov. Komerčným bankám plynú úrokové výnosy z niekoľkých činností, avšak väčšina úrokových výnosov plyní z inkasovaných úrokov z úverov, ktoré sú poskytované klientom alebo iným obchodným bankám. Úrokové náklady predstavujú najdôležitejšiu položku v celkových nákladoch komerčnej banky. Dominantnú pozíciu medzi úrokovými nákladmi zastávajú úroky platené z prijatých depozít od klientov a medzibankových depozít. Okrem úrokových výnosov a nákladov majú medzi bankovými výnosmi a nákladmi významné postavenie aj neúrokové výnosy a náklady. Pod neúrokovými výnosmi si môžeme predstaviť hlavne výnosy z bankových poplatkov a provízií, ďalej výnosy z finančných operácií (z obchodovania s cennými papiermi, devízami, finančnými derivátmi), no taktiež aj výnosy z predaja majetku alebo predaja majetkových účastí. Neúrokové náklady predstavujú náklady na poplatky a provízie, náklady na finančné operácie a ďalej mzdy, sociálne náklady, leasing, nájomné, nakupované služby, odpisy, spotreba energie, cestovné, opravy, údržba, rezervy a opravné položky, náklady na poistenie vkladov a pod.⁸

V tejto časti diplomovej práce sa zameriame obecné na úrokové a neúrokové výnosy a náklady. Budeme sa snažiť priblížiť, z čoho spomínané výnosy a náklady banke plynú. Priblížime aj vývoj úrokových a neúrokových výnosov a nákladov v rokoch 2004 až 2008 za český a slovenský bankový sektor. Rozhodli sme sa tak hlavne z toho dôvodu, že v ďalšej kapitole budeme analyzovať úrokové a neúrokové zisky vo vybraných bankách na Slovensku a v Českej republike.

3.1 Úrokové výnosy

Úrokové výnosy predstavujú základný zdroj výnosov u komerčných bánk a tvoria väčšinu celkových výnosov.

Úrokové výnosy plynú banke z:

- poskytnutých úverov klientom a iným obchodným bankám,
- vkladov uložených u iných bánk,

⁸ Vid'. Ziegler, Žalman, Šperl, Mrkva, Černý, Lukáš, Nidetzky. Finanční řízení bank (2006). Str. 67.

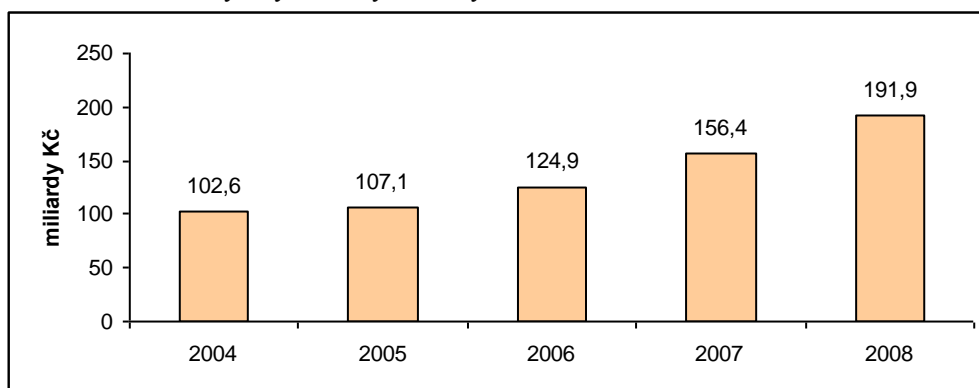
- kupónových platieb a výnosov z obligácií alebo pokladničných poukázok.

Najväčšiu časť úrokových výnosov tvoria úroky z poskytnutých úverov. Výška úrokov závisí od úrokovej sadzby, ktorú banka pri poskytovaní úveru stanoví. Úroková sadzba banky obsahuje tieto položky: základnú úrokovú sadzbu, režijné náklady, rizikovú prirážku, plánovanú stratu z úveru, dĺžku úverového obdobia a ziskovú prirážku.⁹

3.1.1 Úrokové výnosy za český bankový sektor

V českom bankovom sektore tvoria úrokové výnosy podstatnú časť celkových výnosov. Graf 3.1 zachytáva hodnoty úrokových výnosov v mld. Kč za český bankový sektor ako celok v rokoch 2004 až 2008.

Graf 3.1: Úrokové výnosy za český bankový sektor v mld. Kč

Zdroj: Správy o výkone dohľadu nad finančným trhom, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html

V grafe 3.1 môžeme pozorovať, že hodnota úrokových výnosov sa v roku 2008 takmer zdvojnásobila oproti roku 2004 a dosahovala 191,9 mld. Kč, zatiaľ čo v roku 2004 to bolo 102,6 mld. Kč. Úrokové výnosy začali výrazne rásť od roku 2006, kedy sa zvýšili o 25,2 % oproti roku 2005.

Najväčšiu časť celkových úrokových výnosov tvorili v sledovaných rokoch úrokové výnosy od ostatných klientov¹⁰ a ich podiel na celkových úrokových výnosoch sa každoročne zvyšoval. Zatiaľ čo v roku 2004 tvorili úrokové výnosy od ostatných klientov 45,3 %

⁹ ČOREJOVÁ, T., KOMZALA, P., MIČEKOVÁ, M., PAKANOVÁ, M., ROHOŇOVÁ, M., VRTIAKOVÁ, O. *Bankovníctvo I.* vyd. Žilina: Educo – Consult, 1995. 207 s. ISBN 80-967076-4-7.

¹⁰ Ostatnými klientmi rozumieme všetkých klientov okrem bánk a vládnych inštitúcií.

celkových úrokových výnosov, v roku 2006 to už bolo 52,1 %, v roku 2007 takmer 56 % a v roku 2008 sa úrokové výnosy od ostatných klientov podieľali až 60 % na celkových úrokových výnosoch.

Naopak klesal podiel úrokových výnosov od vládnych inštitúcií na celkových úrokových výnosoch, a to z dôvodu znižovania angažovanosti bankového sektora voči vládnym inštitúciám. Ich podiel klesol na konci roku 2006 pod 3 %, v roku 2007 bol ich podiel necelé 2 % a v roku 2008 ani nie 1,5 %.

Na úrokových výnosoch českého bankového sektora sa podieľali aj úroky z dlžníckych cenných papierov. V roku 2006 dosahovali úrokové výnosy z dlžníckych cenných papierov hodnotu 25,5 mld. Kč, v roku 2007 sa zvýšili o 14,8 % a dosiahli hodnotu 28,3 mld. Kč a v roku 2008 hodnotu 29,4 mld. Kč.¹¹

Keďže najväčšia časť celkových úrokových výnosov plyní z poskytnutých úverov, zameriame sa na vývoj objemu úverov v rokoch 2004 až 2008 v českom bankovom sektore. Tab. 3.1 zachytáva absolútnu hodnotu celkových úverov v mld. Kč a ich štruktúru podľa ekonomických subjektov.

Tab. 3.1: Objem úverov a ich štruktúra podľa ekonomických subjektov za český bankový sektor

	2004	2005	2006	2007	2008
ÚVERY CELKOM v mld. Kč	1067,9	1174,4	1413,2	1785,6	2075,7
z toho v %					
<i>úvery podnikom</i>	45,5%	44,3%	45,0%	41,7%	40,9%
<i>úvery obyvateľstvu</i>	28,0%	32,0%	35,0%	37,5%	38,9%
<i>úvery vládnym inštitúciám</i>	11,4%	6,9%	4,8%	3,2%	2,6%
<i>úvery finančným spoločnostiam</i>	8,0%	8,2%	7,0%	8,2%	7,3%
<i>úvery živnostiam</i>	2,8%	2,8%	2,5%	2,2%	2,1%
<i>úvery ostatné</i>	4,3%	5,8%	5,7%	7,2%	8,2%

Zdroj: Súhrnné informácie o finančnom sektore, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/

Z údajov v tab. 3.1 môžeme vidieť, že objem úverov sa v sledovanom období takmer zdvojnásobil a v roku 2008 dosahoval hodnotu 2075,7 mld. Kč, a to aj napriek finančnej kríze, ktorá v roku 2008 iba spomalila tempo rastu celkových úverov. Každoročne teda dochádzalo ku zvyšovaniu celkových úverov, no menili sa podiely jednotlivých ekonomických subjektov na celkových úveroch.

¹¹ Správy o výkone dohľadu nad finančným trhom dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html

Najväčším dlžníkom boli vo všetkých sledovaných rokoch nefinančné podniky, keďže ich podiel na celkových úveroch každoročne prevyšoval 40 %. Z tabuľky 3.1 je však zrejmé, že v sledovaných rokoch ich podiel klesal. Kým v roku 2004 predstavoval podiel nefinančných podnikov 45,5 % na celkových úveroch, v roku 2008 bol podiel už len 40,9 %.

Druhým najväčším dlžníkom je v českom bankovom sektore obyvateľstvo. Zatiaľ čo u nefinančných podnikov došlo v sledovanom období k poklesu podielu na celkových úveroch, u domácností môžeme sledovať opačné tendencie. Kým v roku 2004 bol podiel obyvateľstva na celkových úveroch 28 %, v roku 2008 bol podiel takmer o 11 % vyšší. Za týmto zvyšovaním podielu domácností na celkových úveroch môžeme vidieť hlavne úverovú expanziu - ľudia sa nebáli žiť na dlh a práve pre Českú republiku (aj Slovensko) bolo charakteristické, že zadlženosť obyvateľstva bola síce primeraná, avšak tempo zadlžovania bolo omnoho vyššie ako v Západnej Európe.¹² V sektore obyvateľstva tvorili najväčšiu skupinu úvery na bývanie.

V sledovanom období poklesol podiel vládnych inštitúcií na celkových úveroch, konkrétne z 11,4 % (rok 2004) na 2,6 % (rok 2008). Tento pokles bol spôsobený poklesom angažovanosti bankového sektora voči vládnym inštitúciám.¹³

3.1.2 Úrokové výnosy za slovenský bankový sektor

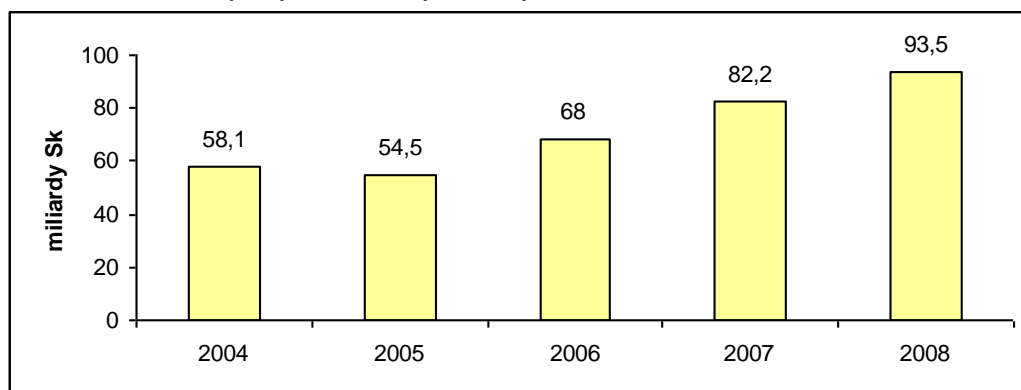
Aj v prípade slovenského bankového sektora budeme sledovať hodnoty úrokových výnosov (graf 3.2) za roky 2004 až 2008. Kým úrokové výnosy za český bankový sektor každoročne rástli, v slovenskom bankovom sektore došlo v sledovanom období aj k poklesu úrokových výnosov, konkrétne v roku 2005.

¹² <http://www.hypoindex.cz/clanky/zadluzenost-domacnosti-neustale-roste/>

¹³ Správy o výkone dohľadu nad finančným trhom, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html

Graf 3.2: Úrokové výnosy za slovenský bankový sektor v mld. Sk

Zdroj: Analýzy slovenského finančného sektora za roky 2004 až 2008

V roku 2005 úrokové výnosy poklesli o 6,2 % oproti predchádzajúcemu roku a dosahovali hodnotu 54,5 mld. Sk. K poklesu úrokových výnosov prispel predovšetkým pokles úrokových výnosov z cenných papierov (o 31 %), ktoré tvorili 26 % celkových úrokových výnosov, a pokles úrokových výnosov od finančných a nefinančných spoločností (o 20 %).¹⁴ Od roku 2006 sa úrokové výnosy každoročne zvyšovali a v roku 2008 dosahovali hodnotu 93,5 mld. Sk. Na rast úrokových výnosov od roku 2006 mal najväčší vplyv rast objemu poskytnutých úverov domácnostiam a podnikovému sektoru.¹⁵

Keďže aj v slovenskom bankovom sektore platí, že úrokové výnosy sú tvorené predovšetkým úrokmi z poskytnutých úverov, analýzu úrokových výnosov ďalej doplníme analýzou celkových úverov v rokoch 2004 až 2008. Tab. 3.2 zachytáva celkový objem poskytnutých úverov a percentuálny podiel jednotlivých ekonomických subjektov, ktoré sa na čerpaní úverov v slovenskom bankovom sektore podieľali.

Tab. 3.2: Objem úverov a ich štruktúra podľa ekonomických subjektov za slovenský bankový sektor

	2004	2005	2006	2007	2008
ÚVERY CELKOM v mld. Sk	407,6	556,5	668,1	827,9	954,4
z toho v %					
<i>úvery retailu</i>	27,06%	32,67%	35,82%	36,89%	39,97%
<i>úvery podnikom</i>	53,41%	49,05%	49,12%	48,40%	47,43%
<i>úvery fin. spoločnostiam (okrem bánk)</i>	7,43%	9,96%	9,52%	8,10%	6,05%
<i>úvery verejnej správe</i>	8,49%	5,01%	2,83%	2,79%	2,44%
<i>úvery nerezidentom</i>	3,61%	3,31%	2,71%	3,28%	4,11%

Zdroj: Analýzy slovenského finančného sektora za roky 2004 až 2008

¹⁴ Analýza slovenského finančného sektora za rok 2005, dostupná na:

<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analyzy-slovenskeho-financneho-sektora>

¹⁵ Analýzy slovenského finančného sektora za roky 2006, 2007 a 2008, dostupné na:

<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analyzy-slovenskeho-financneho-sektora>

Od roku 2004 do roku 2008 sa objem celkových úverov viac ako zdvojnásobil, keďže v roku 2008 dosahoval hodnotu 954,4 mld. Sk oproti 407,6 mld. Sk v roku 2004. V slovenskom bankovom sektore bola situácia v oblasti úverov identická s českým bankovým sektorom. Aj v tomto prípade klesal podiel úverov podnikom na celkových úveroch a zvyšoval sa podiel úverov retailu na celkových úveroch. Aj napriek dynamickému rastu úverov domácnostiam bol v sledovaných rokoch hlavným dlžníkom bánk podnikový sektor.

Takmer celý objem úverov finančným spoločnostiam bol poskytnutý finančným sprostredkovateľom – splátkové, leasingové spoločnosti a pod. Do roku 2006 stúpala dopyt klientov finančných sprostredkovateľov, tým pádom zvyšovali dopyt po úveroch aj samotní finanční sprostredkovatelia. Od roku 2007 však môžeme sledovať pokles podielu úverov finančným sprostredkovateľom na celkových úveroch.

Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v sektore verejnej správy, kde došlo až k poklesu 6,05 %.

3.2 Úrokové náklady

Úrokové náklady tvoria najväčšiu časť celkových nákladov každej komerčnej banky a nabiehajú banke v podobe:

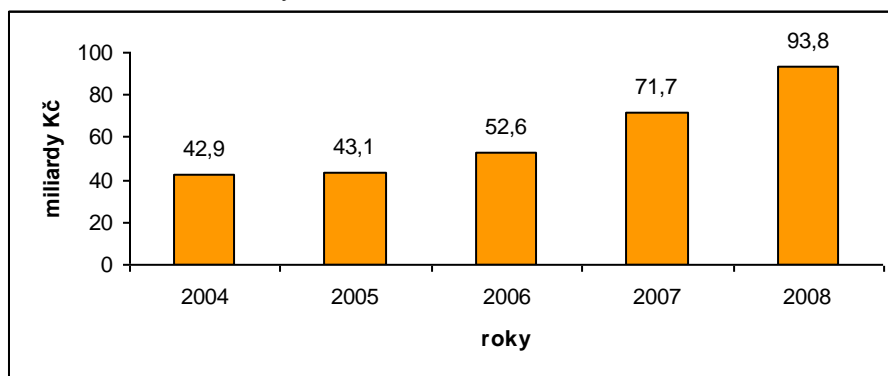
- platených úrokov z prijatých depozít,
- úrokov platených ostatným bankám z dôvodu krátkodobého vypožičiavania na medzibankovom trhu,
- úrokov, ktoré je banka povinná vyplácať majiteľom cenných papierov, emitovaných danou bankou.

Úrokové náklady však nabiehajú banke hlavne z depozitných produktov, ktorými sú bežné účty, termínované vklady, sporiace účty a vkladné knižky. Depozitné produkty predstavujú pre banku cudzie zdroje, za ktoré banka vypláca klientom príslušné úroky a práve tieto úroky predstavujú pre banku podstatnú časť úrokových nákladov. Najnižšou sadzbou je úročený bežný účet, vyššou sadzbou je úročený termínovaný vklad a sporiaci účet.

3.2.1 Úrokové náklady v českom bankovom sektore

Český bankový sektor bol zaťažený úrokovými nákladmi, ktoré sa v sledovanom období zvýšili viac ako dvojnásobne a v roku 2008 dosahovali 93,8 mld. Kč. Konkrétne hodnoty úrokových nákladov v mld. Kč za český bankový sektor zachytáva graf 3.3.

Graf 3.3: Úrokové náklady v českém bankovním sektoru v mld. Kč

Zdroj: Správy o výkone dohledu nad finančním trhem, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html

Z grafu 3.3 vidíme, že každoročne dochádzalo ku zvyšovaniu úrokových nákladov. Najmenší rast bol zaznamenaný v roku 2005, kedy sa úrokové náklady zvýšili iba nepatrne, no od tohto roku dochádzalo k výraznejšiemu rastu. V roku 2006 bolo klientom vyplatených 52,6 mld. Kč, o rok neskôr 71,7 mld. Kč, čo predstavuje nárast o 36,3 %. V roku 2008 sa úrokové náklady zvýšili o 30,8 % a dosahovali hodnotu 93,8 mld. Kč. Úrokové náklady rástli v sledovaných rokoch predovšetkým z dôvodu rastu depozít, čo môžeme vidieť z tab. 3.3.

Tab. 3.3: Objem prijatých vkladov za český bankový sektor v mld. Kč

	2004	2005	2006	2007	2008
VKLADY CELKOM	1669	1850	2025	2369	2567
A. rezidenti	1634	1800	1973	2282	2474
podniky	384	448	520	614	591
fin. inštitúcie	78	94	91	133	116
vládne inštitúcie	125	158	161	213	293
domácnosti	1019	1077	1175	1290	1440
neziskové inštitúcie	28	24	27	31	34
B. nerezidenti	35	51	52	87	93

Zdroj: Správy o výkone dohledu nad finančním trhem, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html

Bankový sektor ČR má v posledných rokoch k dispozícii dostatočné množstvo stabilných zdrojov.¹⁶ Od roku 2004 až do roku 2008 sa objem depozít uložených v bankách pôsobiacich na českom trhu každoročne zvyšoval. V roku 2006 presiahli depozitá hodnotu dvoch biliónov korún, o rok neskôr bola prekročená hranica 2,3 biliónov a v roku 2008 vklady presiahli hodnotu 2,5 bilióna korún. Rok 2008 bol poznačený finančnou krízou, no aj napriek tomu došlo k zvýšeniu objemu vkladov, čo svedčí o dôvere klientov v český finančný sektor.

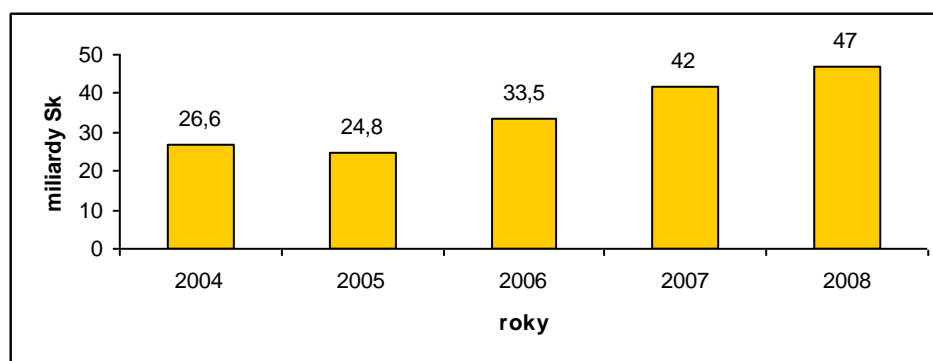
¹⁶ Vid'. Správy dohledu o výkone dohledu nad finančním trhem.

Dôveru vo finančný sektor podporila aj ČNB, ktorá v tomto roku vložila do bankového sektora viac ako 38 miliárd korún.

3.2.2 Úrokové náklady v slovenskom bankovom sektore

Vývoj úrokových nákladov za slovenský bankový sektor budeme sledovať za obdobie od roku 2004 do roku 2008. Zistené hodnoty úrokových nákladov za slovenský bankový sektor ako celok zachytáva graf 3.4.

Graf 3.4: Úrokové náklady za slovenský bankový sektor v mld. Sk

Zdroj: Analýzy slovenského finančného sektora za roky 2004 až 2008 dostupné na <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analzy-slovenskeho-financneho-sektora>

Na základe hodnôt v grafe 3.4 môžeme konštatovať, že oproti roku 2004 sa úrokové náklady v roku 2008 zvýšili asi o 20 mld. Sk a dosahovali hodnotu 47 mld. Sk. V zásade dochádzalo v sledovanom období ku zvyšovaniu úrokových nákladov, výnimkou však bol rok 2005, kedy došlo k poklesu úrokových nákladov asi o 2 mld. Sk (a to aj napriek tomu, že sa objem celkových vkladov zvýšil, ako môžeme vidieť z tab. 3.4) Tento pokles bol spôsobený pravdepodobne tým, že v roku 2005 došlo k poklesu termínovaných a úsporných vkladov a rástli netermínované vklady, ktoré sú úročené nižšou úrokovou sadzbou.¹⁷

Keďže celkové úrokové náklady tvorili vo všetkých sledovaných rokoch hlavne náklady na vklady, zameriame sa na vývoj objemu vkladov za slovenský bankový sektor v rokoch 2004 až 2008.

¹⁷ Vid'. Analýza slovenského finančného sektora za rok 2005.

Tab. 3.4: Objem prijatých vkladov za slovenský bankový sektor v mld. Sk

	2004	2005	2006	2007	2008
VKLADY CELKOM	707	829	926	1060	1220
retail	352	396	456	518	686
podniky	198	251	289	316	309
fin. spoločnosti (okrem bánk)	64	67	77	88	74
verejná správa	86	93	88	112	113
nerezidenti	7	22	16	26	38

Zdroj: Analýzy slovenského finančného sektora za roky 2004 až 2008, dostupné na <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analzy-slovenskeho-financneho-sektora>

Z tab. 3.4 vidíme, že v priebehu rokov 2004 až 2008 sa objem prijatých vkladov výrazne zvýšil. Zatiaľ čo v roku 2004 bola hodnota vkladov za slovenský bankový sektor 707 mld. Sk, v roku 2008 objem prijatých vkladov prekročil hodnotu 1,2 bilióna Sk. Z tabuľky môžeme ďalej vidieť, že na celkových vkladoch sa v každom roku podieľal hlavne retail (predovšetkým domácnosti) a podniky. Množstvo vkladov domácností sa odvíjalo od úrokových sadzieb. U podnikov nebola potvrdená korelácia medzi objemom vkladov a úrokovými sadzbami, ale dospelo sa k záveru, že objem vkladov podnikov závisel na raste podnikových aktív a likvidnej situácii podnikov.¹⁸

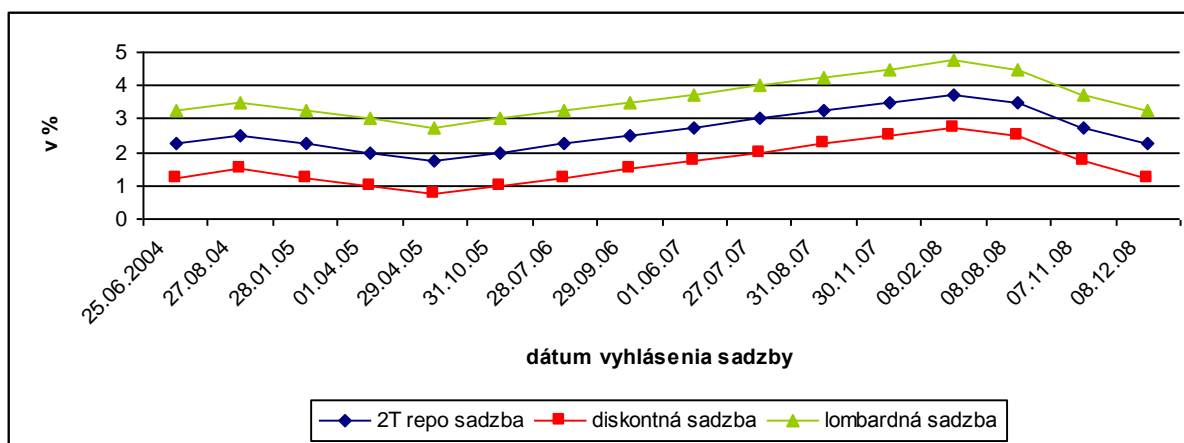
Rok 2008 bol špecifický nielen finančnou krízou, no pre Slovensko aj pripravami na prijatie eura. Práve v dôsledku prijatia eura od 1.1.2009 vzrástli vklady v poslednom štvrtroku 2008. Kvôli zjednodušeniu výmeny korún za eurá začali ľudia ukladať peniaze do bánk, aby ich peniaze boli vymenené automaticky.¹⁹

Výška úrokových výnosov a nákladov závisí okrem iného na úrokovej sadzbe, preto v nasledujúcich grafoch 3.5 a 3.6 zachytíme vývoj úrokových sadzieb vyhlasovaných centrálnou bankou na Slovensku aj v Českej republike, a to za roky 2004 až 2008.

¹⁸ Vid'. Analýzy slovenského finančného sektora dostupné na www.nbs.sk

¹⁹ Vid'. Analýza slovenského finančného sektora za rok 2008

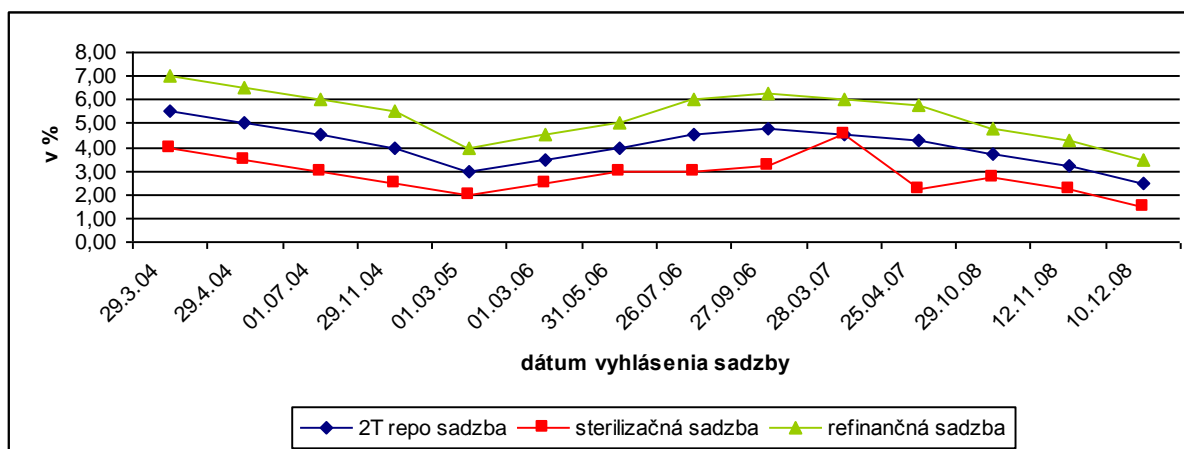
Graf 3.5: Vývoj úrokových sadzieb vyhlasovaných Českou národní bankou

Zdroj: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#mp_nastroje

Z grafu 3.5 vidíme, že počas obdobia 2004-2008 došlo niekoľkokrát k zmene úrokových sadzieb vyhlasovaných ČNB. Sadzby dosahovali maximum v prvej polovici roku 2008 a minimum v roku 2005.

Graf 3.6: Vývoj úrokových sadzieb vyhlasovaných Národnou bankou Slovenska

Zdroj: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/udajove-kategorie-sdds/urokove-sadzby/urokove-sadzby-nbs>

Aj v prípade slovenského bankového sektora došlo v sledovanom období niekoľkokrát ku zmene úrokových sadzieb vyhlasovaných NBS. Z grafu 3.6 vyplýva, že úroveň maxima dosahovali sadzby začiatkom roka 2004. Následne však došlo počas jedného roka k ich zníženiu celkom štyrikrát. Rast bol zaznamenaný v priebehu roka 2006 a opätovný pokles od roku 2007.

3.3 Neúrokové výnosy a neúrokové náklady

Veľké zisky bánk sú v posledných rokoch tvorené hlavne úrokovými ziskami, no vo veľkej miere sa na nich podieľajú aj neúrokové zisky. Neúrokový zisk predstavuje neúrokové výnosy znížené o neúrokové náklady.

Do neúrokových výnosov patria:

- Výnosy z poplatkov a provízií
- Výnosy z finančných operácií:
 - obchodovanie s cennými papiermi
 - obchodovanie s devízami
 - obchodovanie s finančnými derivátmi (úrokovými, úverovými, menovými, komoditnými, na cenné papiere)
 - kurzové provízie z hladkých platieb a ostatných operácií²⁰

Do neúrokových nákladov patria:

- Náklady na poplatky a provízie – tieto náklady súvisia s operáciami na finančných trhoch a zahraničným platobným stykom
- Náklady na finančné operácie

Zisky z poplatkov a provízií a zisky z finančných operácií predstavujú teda neúrokový zisk, ktorý sa spolu s úrokovým ziskom podieľa na zisku z finančnej činnosti. Teraz však odhliadneme od zisku z finančnej činnosti a zameriame sa na celkový zisk banky, na ktorom sa podieľajú aj ďalšie bankové výnosy a náklady.

Do celkových výnosov sa premietajú aj **výnosy z predaja majetku alebo predaja majetkových účastí**. Tieto výnosy neprinášajú úroky a tým pádom ich taktiež môžeme zaradiť medzi neúrokové výnosy.

Do celkových nákladov banky patria aj **personálne náklady, prevádzkové náklady, náklady na externé služby, rezervy a opravné položky**. Do personálnych nákladov patria mzdy a platy, náklady na sociálne a zdravotné poistenie a ďalšie náklady na zamestnancov, ako napr. náklady na školenia, stáže, externé kurzy pre zamestnancov a iné. Pod prevádzkovými nákladmi chápeme náklady na nájomné, opravy, energie, spotrebu materiálu,

²⁰ Vid'. Polouček. Bakovníctví (2006). Str. 252.

informačné technológie a telekomunikačné služby. Náklady na externé služby predstavujú náklady na audit, reklamu, daňové a právne poradenstvo a ďalšie. Tieto náklady nezaťažujú banku žiadnymi úrokmi, a preto ich taktiež môžeme zaradiť medzi neúrokové náklady.

Týmto sme chceli poukázať na to, že ak pracujeme so ziskom z finančnej činnosti, pod neúrokovými výnosmi si môžeme predstaviť výnosy z poplatkov a provízií a výnosy z finančných operácií a pod neúrokovými nákladmi zase náklady na poplatky a provízie a náklady na finančné operácie. Ak však pracujeme s celkovým ziskom banky, k neúrokovým výnosom musíme pripočítať výnosy z predaja majetku a majetkových účastí a k neúrokovým nákladom zase správne náklady (personálne náklady, prevádzkové náklady, náklady na externé služby a rezervy a opravné položky).

Keďže najdôležitejšou položkou neúrokového zisku je čistý zisk z poplatkov a provízií, zameriame sa ďalej na problematiku bankových poplatkov a provízií, ktoré sa v poslednej dobe stali veľmi diskutovanou témou.

3.3.1 Bankové poplatky a provízie

Najväčšiu položku neúrokových výnosov, až 90 %, predstavujú výnosy z poplatkov a provízií.²¹ Poplatok aj provízia predstavujú čiastku, ktorú banky účtujú klientovi za poskytnutie služby. Medzi poplatkom a províziou je však rozdiel. Poplatok predstavuje jeden z typov cien v bankovníctve (vedľa úroku a provízie). Pre poplatky platí, že sú aplikované pri ocenení tých produktov, ktorých podstatou nie je prevzatie určitého rizika bankou (na rozdiel od provízie). Províziu je možné vysvetliť ako ďalší z typov cien obvykle uplatňovaných v bankovníctve. Vzťahuje sa väčšinou k tým produktom, ktorých podstatou je prevzatie určitého rizika bankou (napr. pohotovostná provízia, záručná provízia a pod.).²²

Výnosy z poplatkov a provízií predstavujú hlavne výnosy inkasované od individuálnych klientov, pretože banky si účtujú rôzne poplatky a provízie za väčšinu služieb, ktoré poskytujú svojim klientom. Jedná sa napr. o poplatky za vedenie účtu, prevádzanie platobných príkazov, používanie platobných kariet, šekov, nástrojov elektronického bankovníctva, za zmenárenskú činnosť, za poskytnutie úveru a taktiež za jeho predčasné splatenie. Okrem individuálnych klientov banky inkasujú poplatky a provízie aj od firemných klientov za poskytované služby,

²¹ <http://www.bankovnipoplatky.com/bankovni-poplatky-a-provize--vime-co-vlastne-predstavuji-10350.html>

²² ROD, A. Bankovní poplatky a provize – víme, co vlastně představují? *Bankovní poplatky* [online]. 2010.

Dostupný z WWW: <http://www.bankovnipoplatky.com/bankovni-poplatky-a-provize--vime-co-vlastne-predstavuji-10350.html>

ktoré individuálnym klientom vôbec nie sú ponúkané alebo ak sú, tak len vo veľmi obmedzenej miere. Jedná sa napr. o nástroje financovania, vystavenie záruk, zaistenie proti kurzovému alebo úrokovému riziku pomocou finančných derivátov, dokumentárny platobný styk, transakcie so zmenkami a ďalšie. V posledných rokoch začali banky ponúkať svojim klientom aj finančné poradenstvo a správu finančných aktív, za ktoré si obvykle inkasujú fixné poplatky a provízie odvodené od dosiahnutého výnosu.²³

Objem bankových poplatkov, ktoré zaplatia klienti svojim bankám, každým rokom narastá. Dôvodov môže byť niekoľko. Jedným z nich je výška bankových poplatkov, ďalším je narastajúci počet transakcií klientov. Dnešným bankovým klientom prichádza na účet viac platieb. Klienti podávajú viac príkazov k úhrade aj trvalých príkazov. Omnoho viac taktiež platia platobnými kartami a oveľa aktívnejšie využívajú služby elektronického bankovníctva.²⁴

Téma bankových poplatkov sa stala v poslednej dobe veľmi diskutovanou, kritika padá hlavne na výšku bankových poplatkov. Európska komisia vypracovala štúdiu, v ktorej skúmala, koľko eur ročne v priemere zaplatia občania EU27 za jeden účet v banke. Výsledky štúdie Európskej komisie ukázali, že najvyššie poplatky si účtujú banky v Taliansku (253 EUR) a najnižšie v Bulharsku (27 EUR). Česká Republika sa v rebríčku umiestnila na 7. mieste (95 EUR) a Slovensko na 11. mieste (74 EUR).²⁵

V posledných rokoch sme mohli pozorovať v ČR aj SR, že klienti neboli spokojní s výškou poplatkov. Aj napriek tomu však väčšinou nepristupovali ku zmene banky. Pravdepodobne od tejto myšlienky ustúpili v momente, keď si predstavili časovú náročnosť a množstvo administratívy spojené so zmenou banky. Z tohto dôvodu banky logicky neboli nútené meniť sadzobníky. Európska komisia však pripravila novú službu, tzv. bankovú asistenciu, ktorej podstata spočíva v tom, že pri zmene banky by mala nová banka všetko zariadiť za klienta. V súčasnej dobe sú už všetky banky povinné túto službu praktizovať, avšak pravdepodobne len čas ukáže, ako bude služba fungovať v praxi.

Mnohí odborníci sa však zhodujú v tom, že problémom nie sú vysoké poplatky, ale neprehľadnosť sadzobníkov a nízka informovanosť klientov o bankových poplatkoch. Porovnávanie bankových poplatkov je mnohokrát problémom pre samotných odborníkov, tým pádom je pre bežného človeka veľmi zložité vybrať si vhodnú banku na základe vlastnej

²³ Vid'. Polouček (2006).

²⁴ NACHER, P. Banky, klienti a poplatky. *Bankovníctví: Odborný mesačník pre profesionálne financie*, 2008, č. 6-7, s. 26.

²⁵ Vid'. časopis Bankovníctví (2009, č. 11)

analýzy bankových poplatkov. Problémom je aj používaná terminológia v bankách, ktorá nie je jednotná vo všetkých bankách. Aj preto Európska komisia tlačí na vytvorenie nezávislých porovnávacích stránok, napríklad na webe centrálnych bánk, kde by boli porovnateľné ceny bankových služieb a jednotná terminológia produktov.²⁶

Z dôvodu nespokojnosti klientov s výškou a neprehľadnosťou bankových poplatkov prišla iniciatíva z Európskej únie, na základe ktorej vstúpil do platnosti koncom roka 2009 nový zákon o platobných poplatkoch. Tento zákon sa zameriava hlavne na bežných spotrebiteľov a malých podnikateľov. Zákon priniesol niekoľko zmien, a to napr. bezplatné zasielanie výpisu z účtu jedenkrát mesačne, zrušenie účtu zadarmo, bezplatné zablokovanie karty, zrušenie alebo zníženie niektorých administratívnych poplatkov, sprehľadnenie sadzobníkov bánk a ďalšie. Pár dní po tom, ako zákon vstúpil do platnosti, preveril server www.bankovnipoplatky.com sadzobníky vybraných českých bánk. Zistilo sa, že niektoré poplatky síce zrušené alebo znížené boli, avšak banky si to vykompenzovali tak, že zvýšili zasa poplatky za iné služby, ktorých sa zákon netýka.

²⁶ Vid' časopis Bankovníctví (2009, č. 11)

4 Analýza úrokových a neúrokových ziskov vo vybraných bankách v Českej a Slovenskej Republike s ich dopadom na hospodárenie bánk

V zisku z finančnej činnosti každej komerčnej banky sa syntetizuje úrokový a neúrokový zisk. Úrokový zisk je rozhodujúcou položkou celkového zisku banky a predstavuje celkové úrokové výnosy znížené o celkové úrokové náklady. Neúrokový zisk predstavuje súčet zisku z poplatkov a provízií, zisku z akcií a podielov a zisku z ostatných finančných operácií, pričom najväčšou položkou neúrokového zisku býva v podmienkach českého a slovenského bankovníctva obvykle zisk z poplatkov a provízií.

V tejto časti diplomovej práce budeme analyzovať úrokový a neúrokový zisk vo vybraných bankách. Konkrétne sme si pre túto analýzu vybrali Českú sporiteľňu a Komerčnú banku ako dve veľké banky českého bankového sektoru a v prípade slovenského bankového sektora sa zameriame taktiež na dve veľké banky, a to na Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku. Potrebné údaje pre analýzu úrokového a neúrokového zisku budeme čerpať z výkazov hospodárenia a výročných správ daných bánk od roku 2004 do roku 2009.²⁷ Výkazy hospodárenia vybraných bánk uvádzame v prílohách č. 3 až č.10.

4.1 Charakteristika jednotlivých bánk a posúdenie ich bankového podnikania pomocou vybraných ukazovateľov

V tejto podkapitole si predstavíme jednotlivé banky, ktoré budeme v práci analyzovať a posúdime ich hospodárenie pomocou čiastočnej dekompozície zisku. Teoretické podklady pre úplnú dekompozíciu zisku sú obsahom podkapitoly 2.1 a v prílohe č. 1 nájdeme všetky vzorce potrebné pre dekompozíciu zisku banky aj so stručnou interpretáciou daných vzorcov. Keďže primárnym cieľom práce nie je skúmanie hospodárenia jednotlivých bánk, ale iba analýza úrokového a neúrokového zisku, rozhodli sme sa priblížiť hospodárenie bánk iba pomocou čiastočnej dekompozície zisku. V prvej fáze čiastočnej dekompozície zisku budeme počítať ROE, ktoré sa rovná súčinu ROA a kapitálového multiplikátoru. Aby sme však boli schopní pochopiť zmeny v ukazovateli ROE, je potrebné urobiť rozklad na ďalšej úrovni, v ktorej sa ROA rovná súčtu celkovej úrokovej marže, celkovej operačnej marže a celkovej neoperačnej marže, znížený o daňovú maržu. V ďalšej, a zároveň aj poslednej fáze čiastočnej

²⁷ V analýze budeme všetky hodnoty uvádzať v českých a slovenských korunách. Hodnoty slovenských bánk za rok 2009 (ktoré sú už uvádzané v eurách) budeme prepočítavať na slovenské koruny, a to konverzným kurzom 1EUR = 30,1260 Sk. Urobíme tak z toho dôvodu, aby boli analyzované hodnoty a ukazovatele zrovnateľné s predchádzajúcimi rokmi.

dekompozície zisku, sa zameriame na rozklad celkovej úrokovej marže, ktorá predstavuje súčin čistej úrokovej marže a ukazovateľa výnosových aktív. Hodnoty potrebné pre čiastočnú dekompozíciu zisku budem čerpať z finančných výkazov bánk (VZZ a Súvaha), ktoré sú verejne dostupné. Zistené hodnoty jednotlivých položiek, ktoré sú potrebné pre výpočet jednotlivých ukazovateľov uvádzame v prílohe č. 2 a vypočítané hodnoty koncových ukazovateľov uvádzame priamo v texte. Počítať budeme všetky ukazovatele, okrem ukazovateľa čistá úroková marža. Hodnoty ukazovateľa čistá úroková marža budeme čerpať priamo z výročných správ daných bánk, pretože pre tento ukazovateľ je potrebné zistiť hodnotu priemerné úročené aktíva a z verejne dostupných údajov by sme tento ukazovateľ síce boli schopní zistiť, avšak len nepresne, keďže nemáme k dispozícii podrobnejšie údaje, ktoré sú prístupné iba managementu banky. Česká sporiteľňa, Komerčná banka aj Slovenská sporiteľňa uvádzajú hodnoty ukazovateľa čistá úroková marža priamo vo svojich výročných správach, no v prípade VÚB sa nám tento ukazovateľ z výročných správ nepodarilo zistiť a ani priamo na pobočke VUB nám pracovníci banky neboli schopní podať žiadne informácie o danom ukazovateli, preto v prípade tejto jedinej banky budeme počítať čistú úrokovú maržu samostatne na základe dostupných údajov z finančných výkazov.

4.1.1 Česká sporiteľňa

Česká sporiteľňa vystupuje ako akciová spoločnosť od roku 1992, avšak jej korene siahajú až do roku 1825, kedy zahájila svoju činnosť Sporiteľňa česká – najstarší právny predchodca Českej sporiteľne. V roku 2000 sa Česká sporiteľňa stala členom skupiny Erste Group, ktorá je so 17,5 milióna klientov poprednou finančnou skupinou v strednej a východnej Európe.

V súčasnosti má Česká sporiteľňa stabilné postavenie na českom trhu a jej služby využíva 5,3 milióna klientov, čím zastáva pozíciu najväčšej banky na českom trhu. Orientuje sa na drobnú klientelu, malé a stredné firmy, mestá a obce. Okrem iného sa podieľa na financovaní veľkých korporácií, poskytovaní služieb v oblasti finančných trhov a na českom kapitálovom trhu je jedným z významných obchodníkov s cennými papiermi.

Česká sporiteľňa získala v súťaži Fincentrum Banka roku 2009 titul Banka roku, v hlasovaní verejnosti bola zvolená Najdôveryhodnejšou bankou roku a titul Bankár roku získal generálny riaditeľ Českej sporiteľne Gernot Mittendorfer. Titul Najdôveryhodnejšia banka roku obhájila Česká sporiteľňa už šiesty krát.²⁸

²⁸ http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil

Po stručnom predstavení banky budeme ďalej hodnotiť hospodárenie banky pomocou čiastočnej dekompozície zisku, ktorá je zachytená v tab. 4.1.

Tab. 4.1: Čiastočná dekompozícia zisku Českej sporiteľne za roky 2004 – 2009

Česká sporitelňa								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009		Výpočet
ROE	23,80%	22,16%	22,09%	22,69%	25,80%	18,34%	A	B*C
kapitálový multiplikátor	15,43	14,97	14,7	14,41	13,68	13,33	B	-
ROA	1,52%	1,48%	1,50%	1,58%	1,89%	1,38%	C	D+E+F+G
celková úroková marža	3,05%	3,03%	3,04%	3,21%	3,61%	3,63%	D	H*I
celková operačná marža	-1,30%	-1,30%	-1,20%	-1,13%	-1,02%	-0,92%	E	-
celková neoperačná marža	0,49%	0,24%	0,17%	-0,09%	-0,37%	-0,94%	F	-
daňová marža	0,71%	0,50%	0,51%	0,42%	0,33%	0,39%	G	-
čistá úroková marža	3,5%	3,4%	3,6%	3,7%	4,1%	4,2%	H	-
ukazovateľ výnosových aktív	0,87	0,89	0,84	0,87	0,88	0,86	I	-

Zdroj: Vlastný

Výsledné ROE Českej sporiteľne za rok 2009 dosahuje hodnotu 18,34%, čo je pokles o 5,46% oproti roku 2004. Tento pokles bol spôsobený poklesom kapitálového multiplikátoru a poklesom ROA. Aby sme boli schopní odôvodniť tento pokles ROA o 0,14% v sledovanom období, je potrebné tento ukazovateľ podrobne analyzovať. Ešte predtým však chcem zdôrazniť, že za všetky sledované roky dosahovalo ROA väčšie hodnoty ako 1,25%, čo vypovedá o veľmi dobrej návratnosti aktív a v roku 2008 o excelentnej návratnosti aktív.

Napriek poklesu ROA môžeme pozorovať, že v sledovanom období došlo k zvýšeniu celkovej úrokovej marže o 0,58%, a pomocou rozkladu na čistú úrokovú maržu a ukazovateľ výnosových aktív zistíme, čo pozitívne vplývalo na celkovú úrokovú maržu. Čistá úroková marža predstavuje podiel úrokového zisku (úrokové výnosy – úrokové náklady) a úročených aktív. V sledovanom období sa zvýšila čistá úroková marža až o 0,7%. Usudzujeme, že rast čistej úrokovej marže bol spôsobený rastom úrokového zisku (viď. príloha č.7), čo znamená, že Česká sporiteľňa podstatne menej na úrokoch vyplácala ako na úrokoch inkasovala. Ukazovateľ výnosových aktív udáva, akú časť celkových aktív tvoria aktíva, ktoré banke prinášajú úroky. Z pohľadu banky je ideálne, keď sa hodnota ukazovateľa blíži hodnote 100. Túto hodnotu však žiadna banka nedosiahne, pretože banka musí v aktívach držať aj neúročené aktíva (ako napr. hotovosť) a hmotné a nehmotné aktíva. Z nameraných hodnôt vyplýva, že v roku 2004 tvorili úročené aktíva 87% celkových aktív, v roku 2009 to bolo o 1% menej. Tým pádom môžeme konštatovať, že sa celková úroková marža zvýšila v dôsledku zvýšenia čistej úrokovej marže.

V sledovanom období sa zvýšila o 0,38% aj celková operačná marža. Tento ukazovateľ skúma, ako dokáže banka prijatými poplatkami pokryť zaplatené poplatky a ostatné administratívne náklady banky. Ukazovateľ sa zlepšoval v dôsledku každoročného zvyšovania výnosov z poplatkov.

V prípade celkovej neoperačnej marže môžeme pozorovať jej pokles až o 1,43%. Takto výrazný pokles bol spôsobený hlavne poklesom neoperačných výnosov (do ktorých patrí napr. zisk z obchodných operácií, ostatné prevádzkové výnosy a ďalšie) a výrazným nárastom neoperačných nákladov (do ktorých patria napr. ostatné prevádzkové náklady, rezervy a opravné položky a ďalšie ostatné náklady). Neoperačné náklady sa veľmi zvýšili v rokoch 2008 a 2009. V roku 2008 bol nárast neoperačných nákladov spôsobený hlavne finančnou krízou, v dôsledku čoho došlo na finančných trhoch k zníženiu hodnoty niektorých cenných papierov a Česká sporiteľňa zaznamenala stratu z precenenia. Ďalším dôvodom bolo aj znehodnotenie dlhopisov, emitovaných spoločnosťami Lehman Brothers (vo výške 301 mil. Kč) a islandskými bankami (vo výške 2245 mil. Kč).²⁹ V roku 2009 stoja za výrazným zvýšením neoperačných nákladov hlavne rezervy a opravné položky na úverové riziká.

U ukazovateľa daňová marža môžeme pozorovať zlepšenie o 0,32%, keďže sa znížila platená daň z príjmu.

Ukazovateľ ROA teda poklesol v sledovanom období o 0,14% a na základe výpočtov jednotlivých marží môžeme tvrdiť, že tento pokles určite nebol spôsobený celkovou úrokovou maržou, keďže tá sa zvýšila o 0,58% a ani celkovou operačnou maržou, ktorá taktiež zaznamenala rast o 0,38%. Dokonca aj daňová marža sa znížila o 0,32%, čo pozitívne vplýva na ROA. Tým pádom bol pokles ROA spôsobený len výrazným poklesom celkovej neoperačnej marže, konkrétne zvýšením nákladov na rezervy a opravné položky. Rezervy a opravné položky boli zvýšené v dôsledku finančnej krízy a Česká sporiteľňa vytvorila tak vysoké rezervy, aby dokázala čeliť rizikám, ktorým bola vystavená, hlavne úverovému riziku. Rast neoperačných nákladov preto nevnímame ako negatívny signál o hospodárení banky, v dôsledku ktorého by banka mala nastoliť nejaké úsporné opatrenia. Naopak, zvýšenie rezerv a opravných položiek si vysvetľujeme ako zodpovedný prístup banky voči svojim klientom.

4.1.2 Komerčná banka

Komerčná banka bola pôvodne založená ako štátna inštitúcia v roku 1990, o dva roky neskôr bola pretransformovaná na akciovú spoločnosť. Komerčná banka, a.s. je materskou

²⁹ Viď Výročná správa Českej sporiteľne za rok 2008

spoločnosťou Skupiny KB a od roku 2001 súčasne patrí aj do skupiny Societe Generale. V minulosti sa Komerčná banka, a.s. špecializovala hlavne na trh podnikov a municipalít. Po privatizácii v roku 2001 začala výraznejšie smerovať svoje aktivity aj ku individuálnym zákazníkom a podnikateľom. Od roku 2006 vlastní Komerčná banka 100 % podiel v Modrej pyramíde, tretej najväčšej stavebnej sporiteľni v Českej Republike. V súčasnosti využíva služieb Komerčnej banky asi 1,62 milióna klientov.

Aj v prípade Komerčnej banky budeme hodnotiť úspešnosť jej bankového podnikania pomocou čiastočnej dekompozície zisku, ktorú zachytáva tab. 4.2.

Tab. 4.2: Čiastočná dekompozícia zisku Komerčnej banky za roky 2004 - 2009

Komerčná banka								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009		Výpočet
ROE	20,73%	18,61%	17,90%	22,17%	23,29%	16,84%	A	B*C
kapitálový multiplikátor	10,68	10,17	10,9	12,44	11,98	10,58	B	-
ROA	1,94%	1,83%	1,64%	1,78%	1,94%	1,59%	C	D+E+F+G
celková úroková marža	2,87%	3,01%	2,91%	2,97%	3,12%	3,17%	D	H*I
celková operačná marža	-0,69%	-0,70%	-0,66%	-0,68%	-0,95%	-0,90%	E	-
celková neoperačná marža	0,62%	0,07%	-0,12%	-0,01%	0,21%	-0,32%	F	-
daňová marža	0,85%	0,54%	0,48%	0,49%	0,44%	0,35%	G	-
čistá úroková marža	3,2%	3,2%	3,2%	3,2%	3,4%	3,5%	H	-
ukazovateľ výnosových aktív	0,89	0,94	0,91	0,93	0,92	0,91	I	-

Zdroj: Vlastný

Ukazovateľ ROE dosiahol v roku 2009 hodnotu 16,84%, čo je pokles o 3,89% oproti roku 2004. Aby sme opäť pochopili pokles ROE, pristúpime k jeho rozkladu.

V prvej fáze rozkladu môžeme sledovať, že pokles ROE nebol spôsobený kapitálovým multiplikátorom, pretože ten sa zmenil len nepatrne, avšak ROA kleslo o 0,35%. Na základe celkovej úrokovej, operačnej a neoperačnej marže a taktiež daňovej marže sa pokúsime zistiť, čím bol spôsobený pokles ROA. Opäť však chceme upozorniť na to, že v rokoch 2004, 2005, 2007 a 2008 bola návratnosť aktív excelentná, pretože hodnoty ROA boli väčšie ako 1,75% a v rokoch 2006 a 2006 bola návratnosť aktív veľmi dobrá, pretože hodnoty ROA boli v rozmedzí od 1,25% - 1,75%.

Celková úroková marža sa každoročne zvyšovala a v roku 2009 bola vyššia o 0,3% oproti roku 2004, a to v dôsledku rastu čistej úrokovej marže a výnosových aktív. Rast čistej úrokovej marže bol spôsobený rastom úrokového zisku. Došlo aj ku zvýšeniu podielu úročených aktív na celkových aktívach, čo udáva ukazovateľ výnosových aktív. Ten udáva, že v roku 2004 prinášalo úroky 89% celkových aktív a v roku 2009 to bolo 91%.

Celková operačná marža udáva, či je banka schopná prijatými poplatkami pokryť zaplatené poplatky a administratívne náklady. Komerčná banka však vo svojich finančných výkazoch neudáva samostatne výnosy z poplatkov a provízií a samostatne náklady na poplatky a provízie, ale uvádza iba čistý zisk z poplatkov a provízií. Preto v prípade Komerčnej banky budeme tento ukazovateľ počítať ako podiel čistého zisku z poplatkov a provízií ku administratívnym nákladom. V sledovanom období sa hodnota ukazovateľa znížila o 0,21%. Dôvodom poklesu bol pokles operačných výnosov, a teda čistého príjmu z poplatkov a provízií a nárast operačných nákladov, ktoré predstavujú náklady na prevádzku banky.

K výraznému zníženiu došlo aj u celkovej neoperačnej marže, v prípade ktorej bola hodnota poklesu až 0,94%. Dôvodom boli hlavne neoperačné náklady, ktoré boli v roku 2009 výrazne vyššie ako v roku 2004, pričom neoperačné výnosy zostali približne rovnaké. Neoperačné náklady predstavujú rezervy a opravné položky a do neoperačných výnosov patrí zisk z finančných operácií, výnosy z majetkových účasti v pridružených spoločnostiach a ostatné výnosy.

Hodnota daňovej marže sa v sledovanom období zlepšila o 0,5%, keďže sa každoročne znižovala platená daň z príjmu.

Môžeme teda konštatovať, že pokles ROE bol spôsobený poklesom ROA, ktorý znižovala celková operačná a neoperačná marža a pozitívny vplyv mala daňová marža a celková úroková marža.

4.1.3 Slovenská sporiteľňa

Slovenská sporiteľňa je banka s bohatou históriou sporiteľníctva na Slovensku a jej korene siahajú až do 19. storočia. Od roku 1953 pôsobila ako súčasť Československej štátnej sporiteľne, neskôr od roku 1969 už pôsobila samostatne ako Slovenská štátna sporiteľňa. V roku 1989 sa transformovala na univerzálnu komerčnú banku a získala licenciu na vykonávanie všetkých bankových služieb. V roku 1994 sa Slovenská štátna sporiteľňa transformovala na akciovú spoločnosť a začala vystupovať pod názvom Slovenská sporiteľňa, a.s. V roku 2001 došlo k podpísaniu kúpno – predajnej zmluvy medzi Ministerstvom financií SR, Fondom národného majetku SR a Erste Bank. Na základe tejto zmluvy sa stala Slovenská sporiteľňa súčasťou rakúskej Erste Bank, ktorá v súčasnosti zastáva vedúce postavenie v oblasti retailového bankovníctva v strednej Európe.

V súčasnosti je Slovenská sporiteľňa najväčšou komerčnou bankou na Slovensku, ktorá poskytuje svoje služby v prvom rade retailovým klientom. Z toho vyplýva aj jej hlavný cieľ,

a to – „Byť najlepší v oblasti retailu“. V blízkej budúcnosti by však chcela zaujať významné postavenie na slovenskom bankovom trhu aj v oblasti poskytovania služieb firemným klientom. Má najväčší podiel na trhu vkladov, najrozsiahlejšiu sieť vlastných obchodných miest a dominantné postavenie v oblasti vydávania bankových platobných kariet.³⁰ Svojim klientom poskytuje množstvo bankových služieb a produktov, a to tradičné bežné účty, termínované vklady a vkladné knižky, úvery, služby platobného styku a elektronického bankovníctva a mnoho ďalších.

Tab. 4.3 zachytáva čiastočný rozklad zisku Slovenskej sporiteľne za roky 2004 – 2009 a pomocou tohto rozkladu sa budeme snažiť zistiť, ako efektívne riadi management banky jej činnosť, pretože rentabilita vyjadruje v podstate efektívnosť obchodnej činnosti banky.

Tab. 4.3: Čiastočná dekompozícia zisku Slovenskej sporiteľne za roky 2004 - 2009

Slovenská sporiteľňa								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009		Výpočet
ROE	20,12%	19,91%	19,55%	19,63%	18,53%	3,86%	A	B*C
kapitálový multiplikátor	13,82	13,83	14,08	14,17	14,76	15,18	B	-
ROA	1,46%	1,44%	1,39%	1,38%	1,26%	0,25%	C	D+E+F-G
celková úroková marža	3,51%	3,19%	3,18%	3,55%	3,35%	3,36%	D	H*I
celková operačná marža	-1,64%	-1,33%	-1,37%	-1,46%	-1,29%	-1,23%	E	-
celková neoperačná marža	-0,25%	-0,15%	-0,04%	-0,05%	-0,50%	-1,70%	F	-
daňová marža	0,16%	0,27%	0,39%	0,16%	0,31%	0,17%	G	-
čistá úroková marža	3,9%	3,2%	3,5%	4,0%	4,0%	4,0%	H	-
ukazovateľ výnosových aktív	0,90	0,99	0,91	0,89	0,84	0,84	I	-

Zdroj: Vlastný

Práve Slovenská sporiteľňa zaznamenala najvýraznejší prepád ROE spomedzi všetkých sledovaných bánk. Výsledné ROE za rok 2009 dosahovalo hodnotu 3,86%, čo je pokles až o 16,26% oproti roku 2004. Zároveň môžeme sledovať, že od roku 2004 ukazovateľ ROE neustále klesal, najvýraznejší prepád bol však zaznamenaný práve v roku 2009. Pokles ROE však nebol spôsobený znížením špekulačnej pozície banky, pretože hodnota kapitálového multiplikátoru sa naopak zvýšila z 13,28 v roku 2004 na 15,18 v roku 2009. Dôvodom poklesu ROE je teda výrazný pokles ROA o 1,21%. Tento pokles ROA bol tak výrazný, že prevážil aj zvýšenie kapitálového multiplikátora. Do roku 2008 bola návratnosť aktív veľmi dobrá, pretože hodnoty ROA sa pohybovali v rozmedzí 1,25 – 1,75. V roku 2009 však bola návratnosť aktív slabá, pretože ROA bolo menšie ako 0,75. Aby sme porozumeli dôvodu poklesu ROA, je potrebné ho podrobnejšie analyzovať.

³⁰ <http://www.slsp.sk/vsetko-o-banke/profil-banky/profil-banky.html>

Ak by sme porovnávali rok 2009 iba s rokom 2004, tak pokles celkovej úrokovej marže o 0,15% bol spôsobený poklesom podielu úročených aktív na celkových aktívach, keďže ukazovateľ výnosových aktív poklesol z 90% v roku 2004 na 84% v roku 2009. Čistá úroková marža sa naopak v roku 2009 zvýšila o 0,1% oproti roku 2004, pretože narastal aj úrokový zisk banky.

Ďalším rozkladovým ukazovateľom ROA je celková operačná marža. Do roku 2008 bolo každé jej zlepšenie spôsobené zvýšením operačných výnosov, ktoré predstavujú výnosy z poplatkov a provízií a každé jej zhoršenie bolo spôsobené poklesom výnosov z poplatkov a provízií. V roku 2009 sa však hodnota celkovej operačnej marže zlepšila, no nie v dôsledku operačných výnosov (tie klesli oproti roku 2008), ale v dôsledku zníženia operačných nákladov, ktoré predstavujú administratívne náklady. V rámci celkových administratívnych nákladov došlo k zníženiu mzdových nákladov a nákladov na sociálne zabezpečenie, a to v dôsledku zníženia počtu zamestnancov o 739. Slovenská sporiteľňa taktiež výrazne obmedzila náklady na poradenstvo v právnej oblasti a ďalšie konzultácie.³¹

Hodnota celkovej neoperačnej marže sa v roku 2009 výrazne znížila v porovnaní s ostatnými rokmi na hodnotu -1,70%. Bolo to spôsobené poklesom neoperačných výnosov a výrazným zvýšením neoperačných nákladov, ktoré sa zvýšili nielen z dôvodu tvorby opravných položiek k úverovému riziku, ale aj v dôsledku prehraného súdneho sporu vo výške 431 mil. Sk.³²

Môžeme teda povedať, že oproti roku 2004 došlo k výraznému poklesu ROE až o 16,26%. Tento pokles bol spôsobený poklesom ROA, a to v dôsledku poklesu celkovej úrokovej, neoperačnej a daňovej marže, ktorých hodnoty sa v porovnaní s rokom 2004 zhoršili. K zlepšeniu došlo iba u celkovej operačnej marže, a to v dôsledku zníženia operačných nákladov, do ktorých patria administratívne náklady.

4.1.4 VÚB banka

Vznik VÚB banky sa datuje do roku 1990, kedy vznikla vyčlenením komerčných aktivít pre firemných klientov na území SR zo Štátnej banky československej. Od roku 2001 patrí jej väčšinový podiel talianskej bankovej skupine Intesa Sanpaolo, ktorá je najväčšou bankou v Taliansku a v rámci Európy je 6. najväčšou bankovou skupinou.

VÚB banka je v súčasnosti druhou najväčšou bankou na Slovensku, ktorá poskytuje svojim klientom retailové a komerčné bankové služby. Okrem bežných bankových služieb

³¹ Vid' Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2009.

³² Vid' Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2009.

poskytuje aj podielové fondy, starobné dôchodkové sporenie, splátkový predaj, lízing alebo faktoring. V roku 2009 získala ocenenie banky roka podľa časopisu Trend a podľa časopisov The Banker a Euromoney bola najlepšou bankou na Slovensku za rok 2009.

V súčasnosti má VÚB banka svoju pobočku aj v Prahe, ktorá poskytuje svoje služby českým a slovenským klientom a taktiež medzinárodným a nadnárodným klientom Banca Intesa. Výraznejšie sa zameriava na podporu vzájomného obchodu medzi Českou a Slovenskou republikou.

Tak, ako vo všetkých predchádzajúcich bankách, aj vo VÚB budeme analyzovať jej výsledky pomocou čiastočnej dekompozície zisku, ktorú zachytáva Tab. 4.4.

Tab. 4.4: Čiastočná dekompozícia zisku VÚB za roky 2004 – 2009

VÚB								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009		Výpočet
ROE	14,35%	18,26%	18,07%	19,02%	21,47%	15,52%	A	B*C
kapitálový multiplikátor	10,27	11,01	11,28	12,29	13,18	11,55	B	-
ROA	1,40%	1,66%	1,60%	1,55%	1,63%	1,34%	C	D+E+F+G
celková úroková marža	3,14%	3,26%	3,22%	3,24%	3,26%	3,41%	D	H*I
celková operačná marža	-1,65%	-1,85%	-1,65%	-1,53%	-1,39%	-1,24%	E	-
celková neoperačná marža	0,03%	0,43%	0,49%	0,27%	0,13%	-0,65%	F	-
daňová marža	0,12%	0,19%	0,46%	0,44%	0,37%	0,18%	G	-
čistá úroková marža	3,4%	3,6%	3,5%	3,4%	3,5%	3,7%	H	-
ukazovateľ výnosových aktív	0,92	0,91	0,92	0,95	0,93	0,92	I	-

Zdroj: Vlastný

Vo VUB bola hodnota ROE zistená na úrovni 15,52 %, čo predstavuje rast o 1,17 % oproti roku 2004. Keď sa pozrieme na hodnoty kapitálového multiplikátora a ROA, zistíme, že rast ROE bol rastom kapitálového multiplikátora, zatiaľ čo ROA pokleslo z 1,40 % (rok 2004) na 1,34 % (rok 2009). Ďalej budeme analyzovať, čím bol spôsobený pokles ROA.

Celková úroková marža sa v sledovanom období zvýšila o 0,27 %, a to v dôsledku rastu čistej úrokovej marže o 0,3 %, ktorá sa zvýšila vďaka rastu úrokového zisku. Na základe hodnôt ukazovateľa výnosových aktív môžeme konštatovať, že podiel úročených aktív bol v r. 2009 rovnaký ako v r. 2004, konkrétne 92 %.

Hodnota celkovej operačnej marže sa zvýšila o 0,41 %, pričom práve v roku 2009 dosiahla najlepšiu hodnotu, a to aj napriek tomu, že okrem operačných nákladov (náklady na poplatky a provízie a administratívne náklady) poklesli aj operačné výnosy (výnosy

z poplatkov a provízií). Pokles operačných nákladov bol však výraznejší ako pokles operačných výnosov, čo malo v konečnom dôsledku pozitívny vplyv na operačnú maržu.

Došlo však k poklesu *celkovej neoperačnej marže*, ktorá sa za sledované obdobie dostala v roku 2009 prvýkrát do záporných hodnôt. Do roku 2008 sa VÚB Banke darilo dosahovať vyššie neoperačné výnosy, do ktorých patrí hlavne čistý zisk z finančných operácií a ostatné výnosy, ako boli jej neoperačné náklady, do ktorých patria hlavne náklady na opravné položky a rezervy. Z tohto dôvodu dosahovala celková neoperačná marža kladných hodnôt. Opäť v dôsledku finančnej krízy došlo v roku 2009 k poklesu neoperačných výnosov a nárastu neoperačných nákladov, a to z dôvodu poklesu zisku z finančnej činnosti a rastu nákladov na opravné položky k finančnému majetku.

4.2 Vývoj podielu úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti

Na zisku z finančnej činnosti sa podieľa úrokový a neúrokový zisk, no v čase sa ich podiel na zisku z finančnej činnosti môže meniť.

Úrokový zisk predstavuje rozdiel medzi úrokovými výnosmi a úrokovými nákladmi. V neúrokovom zisku sa koncentruje zisk z poplatkov a provízií a zisk z finančných operácií (z obchodovania s cennými papiermi, devízami, finančnými derivátmi a pod.), no najväčšou položkou neúrokového zisku je zisk z poplatkov a provízií. V poslednej dobe sa veľmi intenzívne diskutuje o výške bankových poplatkov, o tom, ako si prostredníctvom nich banky vylepšujú svoju príjmovú stránku. Naďalej však zostáva hlavným zdrojom zisku z finančnej činnosti práve úrokový zisk.

V tejto časti diplomovej práce urobíme analýzu, v ktorej budeme skúmať percentuálny podiel úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti. Cieľom tejto analýzy bude zistiť, či sa v sledovanom období zvyšoval význam úrokového zisku alebo zisku z poplatkov a provízií vzhľadom ku zisku z finančnej činnosti. Analýzu budeme robiť za roky 2004 až 2009 pre Českú sporiteľňu, Komerčnú banku a Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku.

4.2.1 Česká sporiteľňa a Komerčná banka

Tab. 4.5 zachytáva absolútne hodnoty úrokového zisku, zisku z poplatkov a provízií a zisku z finančnej činnosti v mil. Kč za roky 2004 až 2009.

Tab. 4.5: Zisk z finančnej činnosti, úrokový zisk a zisk z poplatkov a provízií v mil. Kč

Česká sporitelňa (v mil. Kč)						
Položka/Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zisk z finančnej činnosti	27 293	28 834	32 275	36 075	42 712	45 894
úrokový zisk	17 306	18 719	21 010	24 727	30 239	31 128
zisk z poplatkov a provízií	8 424	8 384	8 997	9 639	11 020	11 402
Komerčná banka (v mil. Kč)						
Položka/Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zisk z finančnej činnosti	23 212	24 519	26 302	29 665	33 714	33 041
úrokový zisk	13 155	14 660	16 155	18 674	21 261	22 088
zisk z poplatkov a provízií	9 211	8 736	8 769	9 283	8 050	7 745

Zdroj: Vlastný a výkazy hospodárenia Českej sporitelne a Komerčnej banky

V Českej sporitelni sa zisk z finančnej činnosti vyvíjal priaznivo, keďže sa od roku 2004 zvýšil o 68,2 % a v roku 2009 dosahoval hodnotu 44,9 mld. Kč. Významný podiel na zisku z finančnej činnosti mal vo všetkých sledovaných rokoch hlavne úrokový zisk, ktorý sa zvýšil o 67,9 %. V sledovanom období sa úrokový zisk zvyšoval hlavne zásluhou nárastu úverových obchodov. Zisk z poplatkov a provízií sa taktiež zvyšoval, avšak menej ako úrokový zisk. Zisk z poplatkov a provízií sa v sledovanom období zvýšil o 35,4 %. Tento rast bol spojený hlavne so zvyšovaním objemu a počtu platobných a kartových transakcií, s rastom úverových obchodov a predajom poisťovacích služieb.³³

V prípade Komerčnej banky došlo v sledovanom období taktiež k zvýšeniu zisku z finančnej činnosti o 42,3 %, no v roku 2009 došlo k 2 % poklesu oproti roku 2008 z dôvodu finančnej krízy. Na zisku z finančnej činnosti sa podieľal hlavne úrokový zisk, ktorý každoročne rástol a v sledovanom období sa zvýšil o 67,9 %. Úrokový zisk bol podmienený hlavne rastúcim objemom úverových aktivít banky. Zisk z poplatkov a provízií bol v sledovanom období veľmi premenlivý a od roku 2004 do roku 2009 poklesol o 16 %. V roku 2005 zisk z poplatkov a provízií poklesol o 5,2 % oproti predchádzajúcemu roku, a to hlavne z toho dôvodu, že došlo k poklesu kurzových poplatkov a provízií a od januára 2005 sa veľká časť poplatkov z obchodných úverov začala účtovať do úrokových príjmov. V roku 2006 zostal zisk z poplatkov a provízií takmer rovnaký ako v roku 2005, a to aj napriek tomu, že sa zvýšil objem predajov a transakcií, avšak zisky z poplatkov a provízií boli obmedzené v dôsledku tlaku na ceny a prechodov klientov k finančným balíčkam s nižšími cenami.³⁴ V roku 2007 sa zisky z poplatkov a provízií zvýšili o takmer 6 % hlavne z dôvodu rozšírenia klientskej základne a väčšieho počtu transakcií.³⁵ V nasledujúcich rokoch 2008 a 2009 došlo

³³ Vid' Výročné správy Českej sporitelne za roky 2004 až 2009.

³⁴ Vid' Výročná správa Komerčnej banky za rok 2006

³⁵ Vid' Výročná správa Komerčnej banky za rok 2007.

k poklesu zisku z poplatkov a provízií o 1,2 mld. Kč (rok 2008) a 1,5 mld. Kč (rok 2009). Tento pokles bol spôsobený obmedzenou hospodárskou aktivitou, v dôsledku ktorej sa znížil objem transakcií (hlavne v podnikovom segmente) a poklesli aj príjmy z poplatkov za vedenie účtu, keďže klienti aj naďalej prechádzali k cenovo výhodnejším finančným balíčkom. Došlo však k zvýšeniu výnosov z poplatkov za úverové služby, no aj napriek tomu bol zaznamenaný pokles zisku z poplatkov a provízií.³⁶

Môžeme teda konštatovať, že v zásade došlo k absolútnemu zvýšeniu sledovaných položiek u vybraných českých bánk. Výnimkou bol iba zisk z poplatkov a provízií Komerčnej banky, ktorý zaznamenal v sledovanom období pokles. Otázkou je, ako sa rast (príp. pokles) úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií, vyjadrený v mld. Kč, prejaví na percentuálnom podiele úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti. Odpoveď na túto otázku podáva tab. 4.6, ktorá zachytáva podiel úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti v Českej sporiteľni a Komerčnej banke.

Tab. 4.6: Podiel úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti v %

Subjekt	Položka	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká sporitel'ňa	úrokový zisk	63,4	64,9	65,1	68,5	70,8	67,8
	zisk z poplatkov a provízií	30,9	29,1	27,9	26,7	25,8	24,8
Komerčná banka	úrokový zisk	56,7	59,8	61,4	62,9	63,1	66,9
	zisk z poplatkov a provízií	39,7	35,6	33,3	31,3	23,9	23,4

Zdroj: Vlastný

Z tabuľky môžeme vidieť, že hlavným zdrojom zisku z finančnej činnosti bol v Českej sporiteľni a Komerčnej banke úrokový zisk, ktorý tvoril vo všetkých rokoch nadpolovičnú väčšinu. Podstatou tejto analýzy je však to, či sa v rokoch 2004 až 2009 zvyšoval význam úrokového zisku alebo zisku z poplatkov a provízií. Z tabuľky 4.6 vyplýva, že v sledovanom období sa zvýšil význam úrokového zisku, ktorého podiel na zisku z finančnej činnosti vzrástol v oboch sledovaných bankách, konkrétne o 4,4 % v prípade Českej sporiteľne a o 10,2% v prípade Komerčnej banky. Na druhej strane, podiel zisku z poplatkov a provízií

³⁶ Výročné správy Komerčnej banky za roky 2008 a 2009.

na zisku z finančnej činnosti klesol v oboch prípadoch, konkrétne o 6,1 % v Českej sporiteľni a o 16,3% v Komerčnej banke.

4.2.2 Slovenská sporiteľňa a VÚB Banka

Podiel úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti budeme sledovať aj u Slovenskej sporiteľne a VÚB Banky, no ešte predtým budeme sledovať hodnoty v absolútnom vyjadrení (v mil. Sk). V tab. 4.7 sú zachytené hodnoty zisku z finančnej činnosti, úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií v mil. Sk.

Tab. 4.7: Zisk z finančnej činnosti, úrokový zisk a zisk z poplatkov a provízií v mil. Sk

Slovenská sporiteľňa (v mil. Sk)						
Položka/Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zisk z finančnej činnosti	11 147	11 673	12 718	14 633	15 982	15 474
úrokový zisk	7 821	7 915	8 866	10 686	11 425	12 166
zisk z poplatkov a provízií	2 663	3 184	3 075	3 239	3 569	3 308
VUB banka (v mil. Sk)						
Položka/Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zisk z finančnej činnosti	9 659	11 693	11 822	12 895	15 091	14 496
úrokový zisk	6 431	7 261	7 537	8 509	10 141	10 835
zisk z poplatkov a provízií	2 595	2 752	2 640	2 800	3 155	2 929

Zdroj: Vlastný a výkazy hospodárenia Slovenskej sporiteľne a VÚB

V prípade Slovenskej sporiteľne môžeme pozorovať nárast zisku z finančnej činnosti iba do roku 2008, pretože v roku 2009 poklesol o 3,2 % oproti predchádzajúcemu roku. Pokles zisku z finančnej činnosti bol v roku 2009 spôsobený poklesom výnosov z obchodovania z dôvodu zavedenia eura na Slovensku.

Úrokový zisk však každoročne narastal a v roku 2009 predstavoval nárast o 55,6 % oproti roku 2004. Aj v prípade Slovenskej sporiteľne bol nárast úrokového zisku spôsobený rastom objemu úverov a konkrétne v roku 2009 aj poklesom úrokových nákladov v dôsledku nižšieho celkového objemu vkladov.

Zisk z poplatkov a provízií sa v roku 2009 zvýšil o 24,2 % oproti roku 2004, no za celé sledované obdobie došlo dva krát k poklesu zisku z poplatkov a provízií. Prvýkrát došlo k poklesu v roku 2006, kedy sa jednalo o 3,5% pokles oproti predchádzajúcemu roku. Tento pokles bol spôsobený zmenou účtovania poplatkov, ktoré súviseli s poskytnutím úveru – tieto poplatky boli presunuté do úrokových výnosov.³⁷ Druhý pokles zisku z poplatkov a provízií bol zaznamenaný v roku 2009 s hodnotou poklesu 7,3 %. Pokles bol spôsobený hlavne poklesom poplatkov za zahraničné platby po prijatí eura a tiež aj tým, že začal platiť

³⁷ Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2006.

novelizovaný zákon o cenách, podľa ktorého banka vykonávala 6 mesiacov hotovostné operácie v eurách bez poplatkov. Nepochybne sa na poklese podieľala aj implementácia smernice EU o platobných službách v priebehu roka 2009.³⁸

Podobne ako v Slovenskej sporiteľni, aj vo VÚB Banke sa zisk z finančnej činnosti zvyšoval do roku 2008 a v roku 2009 došlo k poklesu o 4 %. Tento pokles bol spôsobený výrazne nižšími výnosmi z obchodovania na finančných trhoch predovšetkým v dôsledku prijatia eura.³⁹

Úrokový zisk sa každoročne zvyšoval a v sledovanom období sa zvýšil o 68,5 %. Rovnako ako v ostatných bankách, aj vo VÚB bol rast úrokového zisku spôsobený úverovou expanziou.

Zisk z poplatkov a provízií zaznamenal v roku 2009 nárast o 12,9 % oproti roku 2004. v sledovanom období však došlo aj k poklesu zisku z poplatkov a provízií, a to v roku 2006 a 2009. Za týmito poklesmi stoja rovnaké dôvody ako v prípade Slovenskej sporiteľni, a sice zmena účtovania poplatkov súvisiacich s úvermi do úrokových výnosov (rok 2006) a pokles poplatkov za zahraničné platby v dôsledku prijatia eura (rok 2009).

V nasledujúcej tabuľke sú zaznamenané podiely úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti v percentách.

Tab. 4.8: Podiely úrokového zisku a zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti v %

Subjekt	Položka	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Slovenská sporiteľňa	úrokový zisk	70,2	67,8	69,7	73,0	71,5	76,8
	zisk z poplatkov a provízií	23,9	27,3	24,2	22,1	22,3	20,8
VÚB Banka	úrokový zisk	66,6	62,1	63,8	66,0	67,2	74,7
	zisk z poplatkov a provízií	26,9	23,5	22,3	21,7	20,9	20,2

Zdroj: Vlastný

V tabuľke 4.8 môžeme sledovať, že rast významu úrokového zisku bol v sledovanom období viditeľný aj v Slovenskej sporiteľni. Kým v roku 2004 bol podiel úrokového zisku 70,2 % na zisku z finančnej činnosti, v roku 2009 to už bolo 76,8 %. V sledovanom období klesol podiel zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti z 23,9 % v roku 2004 na 20,8 % v roku 2009.

³⁸ Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2009.

³⁹ Finančná správa VUB za rok 2009.

Podobné tendencie môžeme sledovať aj vo VÚB, v ktorej sa zvýšil podiel úrokového zisku z 66,6 % v roku 2004 na 74,7 % v roku 2009. Podiel zisku z poplatkov a provízií poklesol z 26,9 % v roku 2004 na 20,2 % v roku 2009.

V obidvoch slovenských bankách teda došlo v rokoch 2004 – 2009 k poklesu podielu zisku z poplatkov a provízií na zisku z finančnej činnosti, zatiaľ čo sa zvyšoval podiel úrokového zisku. Vo VÚB bol však rast podielu úrokového zisku a pokles podielu zisku z poplatkov a provízií výraznejší ako v Slovenskej sporiteľni. Kým v Slovenskej sporiteľni zaznamenal v sledovaných rokoch podiel úrokového zisku rast 6,6 % ($76,8 \% - 70,2 \% = 6,6 \%$), vo VÚB až 8,1 % ($74,7 \% - 66,6 \% = 8,1 \%$). Podiel zisku z poplatkov a provízií poklesol za sledované obdobie v Slovenskej sporiteľni o 3,1 % ($20,8 \% - 23,9 \% = -3,1 \%$), no vo VÚB až o 6,7 % ($20,2 \% - 26,9 \% = -6,7 \%$).

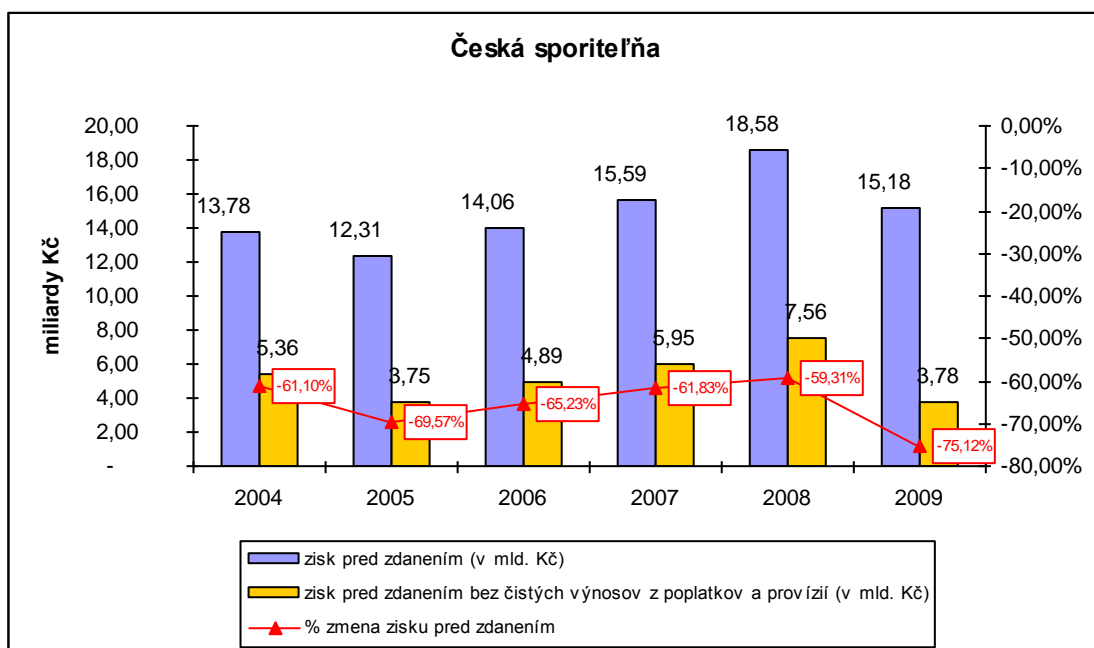
4.3 Analýza ziskovosti vybraných bánk bez bankových poplatkov

Rovnako ako iné trhy, aj bankový trh sa riadi zákonom ponuky a dopytu. Na strane ponuky vystupujú banky, ktoré ponúkajú svoje služby a na strane dopytu stoja klienti, ktorí využívajú bankové služby. Klienti však majú právo voľby a sami sa rozhodujú, či budú využívať služby bánk, ktoré aplikujú poplatkovú politiku alebo si vyberú banku s minimálnymi, prípadne nulovými poplatkami. Situácia na českom aj slovenskom bankovom trhu je v zásade taká, že klienti uprednostňujú veľké, stabilné banky, ktoré pri vykonávaní svojej činnosti aplikujú poplatkovú politiku. Z tohto dôvodu je logické, že banky si účtujú rôzne druhy poplatkov a provízií, pomocou ktorých sú schopné lepšie financovať svoje činnosti. Otázkou však je, či by boli banky schopné generovať zisk aj bez zisku z poplatkov a provízií? Toto sa pokúsime zistiť pomocou nasledujúcej analýzy, v ktorej sa zameriame na veľké české a slovenské banky, a to: Českú sporiteľňu, Komerčnú banku, Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku. Podstata tejto analýzy bude spočívať v tom, že budeme zisťovať, aký zisk pred zdanením by banky dosahovali, keby ich príjmovú stránku nevylepšovali čisté výnosy z poplatkov a provízií. To znamená, že budeme zisťovať zisk pred zdanením bez čistých výnosov z poplatkov a provízií, ktorý budeme porovnávať so skutočným ziskom pred zdanením, ktorý banky dosahovali v sledovaných rokoch. Ďalej budeme sledovať aj to, o koľko % by bol hrubý zisk bez zisku z poplatkov a provízií nižší oproti skutočnému zisku, na ktorom sa veľkou mierou podieľali práve čisté výnosy z poplatkov a provízií.

Česká sporitelňa

Česká sporitelňa má stabilné postavenie na českom bankovom trhu a vo všetkých sledovaných rokoch dosahovala slušné výsledky hospodárenia, a to aj vďaka výnosom z poplatkov a provízií. Z grafu 4.1 môžeme vidieť, že práve bez spomínaných čistých výnosov z poplatkov a provízií by dosahovala podstatne nižší zisk pred zdanením. V sledovaných rokoch by Česká sporitelňa zaznamenala najväčší pokles v roku 2009 (-75,12 %) a najnižší pokles v roku 2008 (-59,31 %). Na zisku za rok 2008 sa však pomerne výrazne podieľal zisk z ukončovanej činnosti vo výške 4504 mil. Kč. Konkrétne sa jednalo o predaj dcérskej spoločnosti Poist'ovňa Českéj sporitel'ne, a.s., v ktorej si Česká sporitelňa ponechala už iba 5 % podiel. Z tohto dôvodu by v roku 2008 dosiahla veľmi dobrý zisk aj bez čistých výnosov z poplatkov a provízií. Dôležité je však to, že vo všetkých sledovaných rokoch by bola Česká sporitelňa schopná generovať nezdanený zisk aj bez výnosov z poplatkov a provízií.

Graf 4.1: Skutočný zisk pred zdanením a zisk pred zdanením bez čistých výnosov z poplatkov a provízií v Českéj sporitel'ni

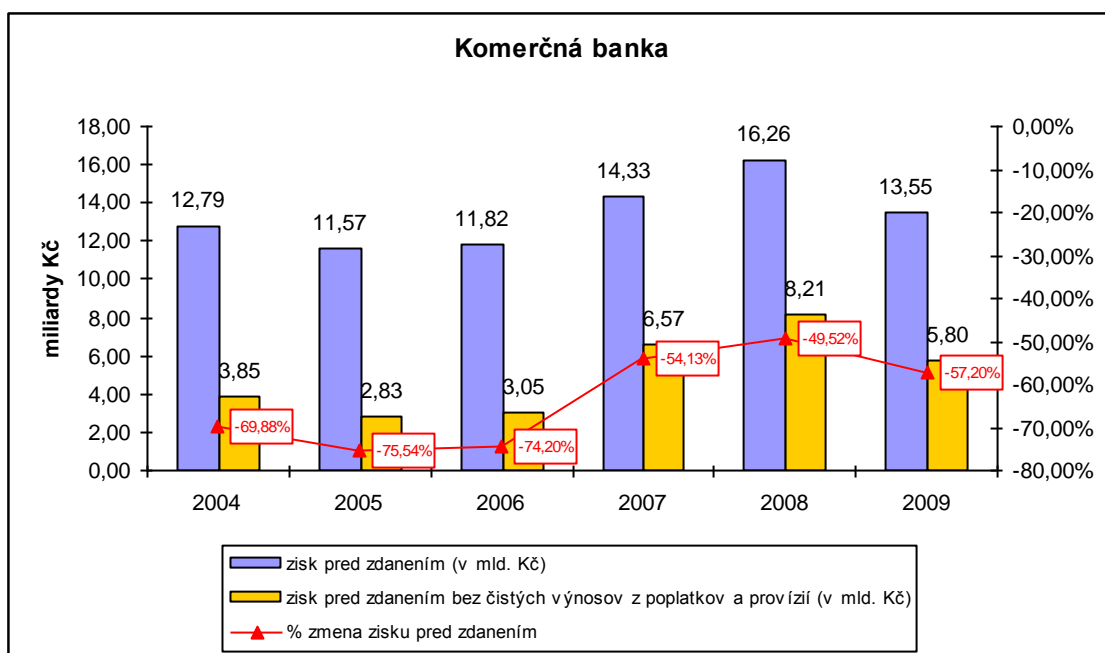
Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Českéj sporitel'ne

Komerčná banka

Na základe zistených hodnôt v grafe 4.2 môžeme konštatovať, že podobne ako Česká sporitelňa, aj Komerčná banka by bola schopná financovať svoje záväzky aj bez čistých výnosov z bankových poplatkov a provízií. V posledných troch rokoch by generovala

podstatne vyšší nezdanený zisk bez výnosov z poplatkov a provízií ako Česká sporitel'na. Ak porovnáme skutočný nezdanený zisk s nezdaneným ziskom bez výnosov z poplatkov a provízií, môžeme registrovať prepady v rozmedzí od 49,52 % v roku 2008 po 75,54 % v roku 2005. V roku 2008 by zisk bez výnosov z poplatkov a provízií dosahoval 8,21 mld. Kč, o rok neskôr by poklesol na hodnotu 5,85 mld. Kč.

Graf 4.2: Skutočný zisk pred zdanením a zisk pred zdanením bez čistých výnosov z poplatkov a provízií v Komerčnej banke

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Komerčnej banky

Slovenská sporitel'ňa

Graf 4.3 zachytáva hodnoty skutočného zisku a zisku bez čistých výnosov z poplatkov a provízií v Slovenskej sporitel'ni a už na prvý pohľad môžeme vidieť, že bez zisku z poplatkov a provízií by sa daná banka v roku 2009 dostala do straty 1,76 mld. Sk, čo by znamenalo prepád nezdaneného zisku o 213,83%. Ak sa pozrieme na hodnoty skutočného nezdaneného zisku, vidíme, že v roku 2009 došlo k jeho výraznému poklesu na hodnotu 1,55 mld. Sk, čo je pokles až o 3,78 mld. Sk oproti roku 2008. Tento pokles zisku bol spôsobený hlavne nárastom nákladov na krytie úverového rizika. V tab. 4.9 uvádzame hodnoty nákladov na opravné položky na straty z úverov a podsúvahových rizík.

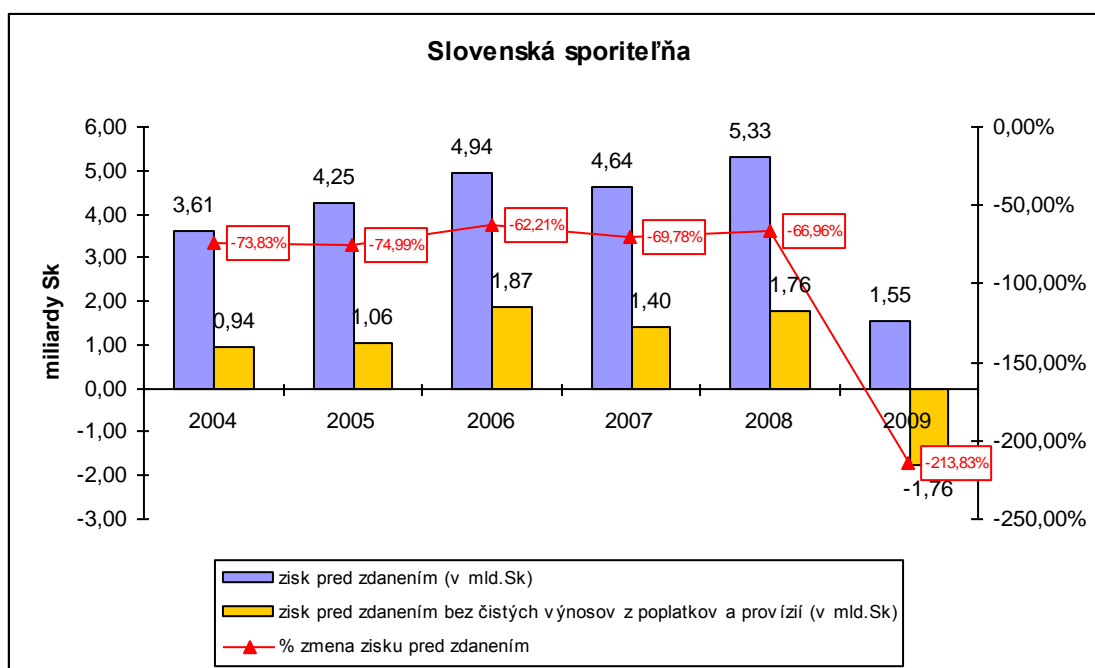
Tab. 4.9: Náklady na opravné položky na straty z úverov a podsúvahových rizík v mil. Sk

2004	2005	2006	2007	2008	2009
+32	-430	-612	-1421	-2683	-4833

Zdroj: Finančné výkazy Slovenskej sporiteľne

Ďalším faktorom, ktorý ovplyvnil hospodárenie banky, bol prechod na euro, v dôsledku čoho došlo k výpadku niektorých príjmov, a to hlavne z dôvodu nižšieho objemu menových operácií a taktiež sa znížili poplatky za transakcie v Európskom hospodárskom priestore.⁴⁰ Práve na príklade Slovenskej sporiteľne môžeme teda vidieť dôležitosť výnosov z bankových poplatkov a provízií, ktoré plnia funkciu akéhosi ochranného štítu, prostredníctvom ktorého sa banky chránia proti rôznym rizikám a neistotám, ktorým sú vystavené. Počas ostatných sledovaných rokov 2004 až 2008 by sa banka nedostala do straty a v každom roku by bola schopná generovať zisk aj bez výnosov z poplatkov a provízií.

Graf 4.3: Skutočný zisk pred zdanením a zisk pred zdanením bez čistých výnosov z poplatkov a provízií v Slovenskej sporiteľni

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Slovenskej sporiteľne

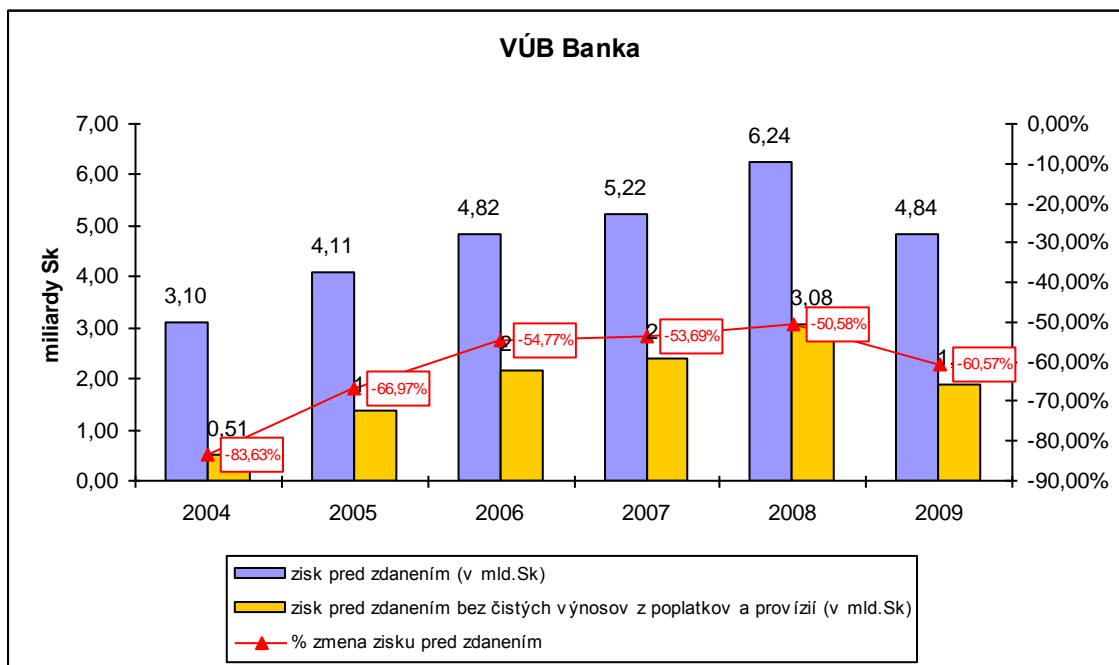
VÚB Banka

Druhou slovenskou bankou, ktorou sa v našej analýze zaoberáme, je VÚB. Podobne, ako obidve analyzované české banky, aj VÚB by bola schopná generovať zisk aj bez čistých výnosov z poplatkov a provízií. Prepád zisku by sa pohyboval v rozmedzí od 50,58% v roku

⁴⁰ Vid'. Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2009.

2008 do 83,63% v roku 2004. V roku 2008 by nezdanený zisk bez poplatkov a provízií dosahoval 3,08 mld. Sk, o rok neskôr 1,91 mld. Sk.

Graf 4.4: Skutočný zisk pred zdanením a zisk pred zdanením bez čistých výnosov z poplatkov a provízií vo VÚB

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy VÚB

4.4 Pokles úrokového zisku a jeho dopad na čistý zisk vo vybraných bankách

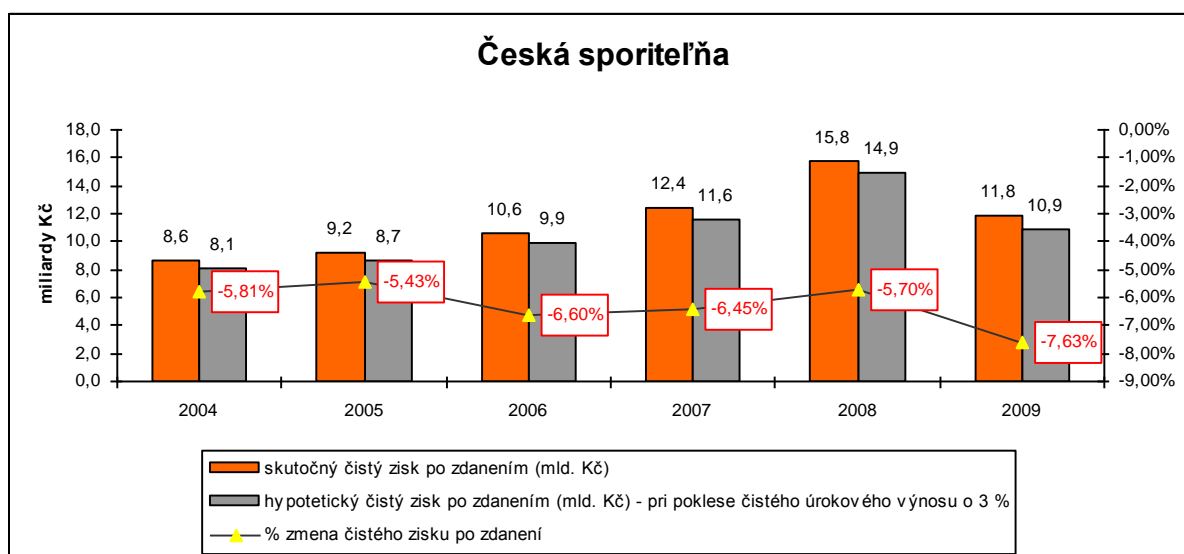
Hlavnou činnosťou každej komerčnej banky je depozitne – úverová činnosť, tzn. prijímanie depozít od klientov na jednej strane a na strane druhej poskytovanie úverov klientom. S prijímaním depozít vznikajú banke úrokové náklady, ktoré predstavujú úroky vyplácané klientom. Úrokové náklady si banky kompenzujú úrokovými výnosmi, ktoré inkasujú od klientov pri poskytovaní úverov. Úrokový zisk predstavuje rozdiel medzi úrokovými výnosmi a úrokovými nákladmi.

V predchádzajúcej kapitole 4.3 sme sa zaoberali analýzou ziskovosti vybraných bánk bez výnosov z poplatkov a provízií, ktoré predstavujú pre banku neúrokové výnosy. Podobnou analýzou sa budeme zaoberať aj v tejto kapitole, avšak zameriame sa na úrokový zisk. Ako sme už naznačili, hlavnou činnosťou komerčnej banky je depozitne – úverová činnosť, a preto nie je možné analyzovať ziskovosť bánk bez úrokového zisku. Z tohto dôvodu budeme pre účely tejto analýzy uvažovať iba o hypotetickom poklese úrokového zisku, pričom sme si hodnotu poklesu stanovili na úrovni 3 %. Následne budeme skúmať, aký bude mať tento 3- percentný pokles úrokového zisku dopad na čistý zisk

Česká sporitel'ňa

Úrokový zisk bol pre Českú sporitel'ňu vo všetkých sledovaných rokoch významným zdrojom čistého zisku. Na základe zistených hodnôt môžeme povedať, že jeho význam bol najväčší v roku 2009 a najmenší v roku 2005. Táto skutočnosť vyplýva z výpočtov, ktoré sú zachytené v grafe 4.5. Z tohto grafu vidíme, že ak by bol v sledovaných rokoch úrokový zisk nižší o 3 % oproti skutočnému, v prípade Českej sporitel'ne by to znamenalo pokles čistého zisku v rozmedzí od -5,43 % (rok 2005) do -7,63 % (rok 2009). Ak sa pozrieme do grafu 4.5, zistíme, že skutočný čistý zisk bol najvyšší v roku 2008, kedy dosiahol hodnotu 15,8 miliardy korún. Ako už bolo spomenuté vyššie, tento rast čistého zisku bol spôsobený predajom 95 - percentného podielu dcérinej spoločnosti, Poist'ovne Českej sporitel'ne, a.s. Z tohto dôvodu by prípadný 3-percentný pokles úrokového zisku ohrozil čistý zisk najmenej práve v roku 2008. Vo všetkých ostatných rokoch by pokles čistého zisku prekročil 5%, v roku 2009 by sa jednalo takmer o 8%.

Graf 4.5 : Dopad 3 % poklesu úrokového zisku na čistý zisk po zdanení v Českej sporitel'ni

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Českej sporitel'ne

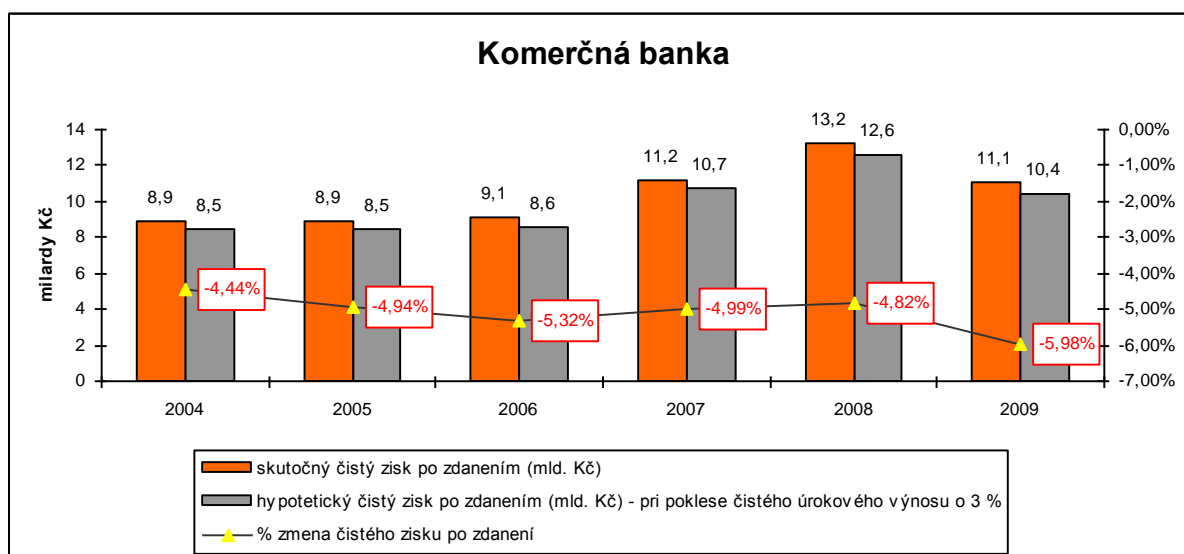
Komerčná banka

Hodnoty skutočného čistého zisku, ďalej čistého zisku pri 3 % poklese úrokového zisku a percentuálnu zmenu čistého zisku v Komerčnej banke zachytáva graf 4.6. Z tohto grafu vidíme, že 3 % pokles úrokového zisku by sa prejavil v poklese čistého zisku v rozmedzí od -4,44% (rok 2004) do -5,98% (rok 2009).

Ak sa pre porovnanie pozrieme do grafu 4.5, ktorý zachytáva situáciu v Českej sporitel'ni, zistíme, že hodnoty skutočného čistého zisku Českej sporitel'ne a Komerčnej

banky nie sú výrazne odlišné, avšak pri prípadnom 3% poklese úrokového zisku sa už pokles čistého zisku (vyjadrený v percentách) začína líšiť. Zatiaľ čo v prípade Českej sporiteľne by pokles čistého zisku prekročil vo všetkých rokoch 5 a viac percent, u Komerčnej banky by prekročil hodnotu 5% iba v dvoch rokoch (2006 a 2009) a v ostatných rokoch by sa pohyboval pod úrovňou 5%. Na základe týchto hodnôt môžeme povedať, že v Českej sporiteľni je úrokový zisk významnejšou položkou čistého zisku oproti Komerčnej banke. Usudzujeme tak z toho dôvodu, že v prípade Českej sporiteľne by sa prejavil väčší prepád ako u Komerčnej banky.

Graf 4.6 : Dopad 3 % poklesu úrokového zisku na čistý zisk po zdanení v Komerčnej banke

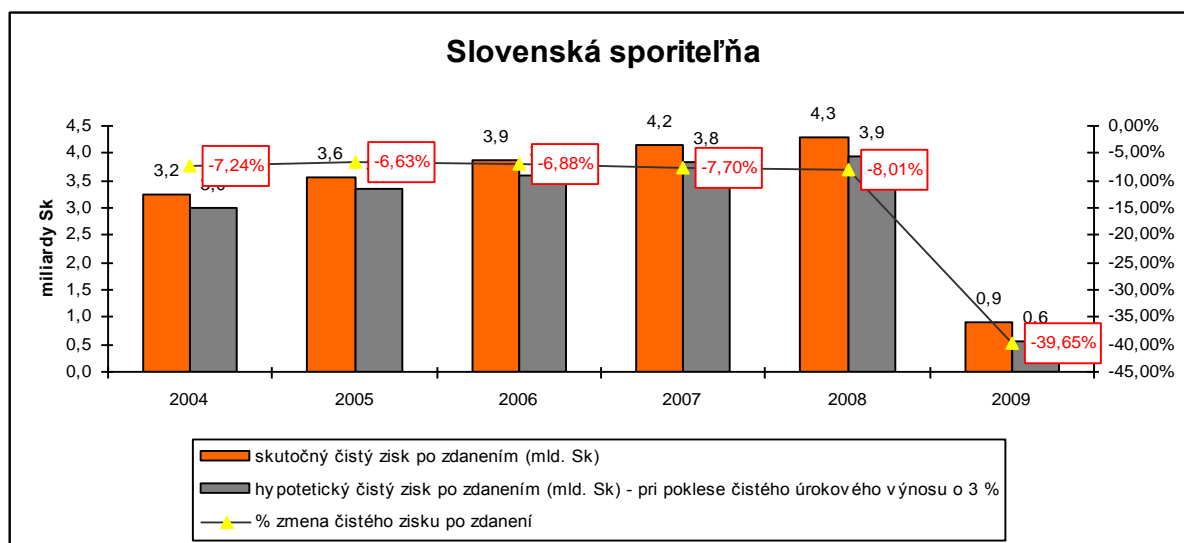

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Komerčnej banky

Slovenská sporiteľňa

V analýze budeme ďalej pokračovať Slovenskou sporiteľňou, ktorá je v súčasnosti najväčšou komerčnou bankou na Slovensku. Analyzovanú situáciu Slovenskej sporiteľne zachytáva graf 4.7, z ktorého vidíme zmeny čistého zisku pri poklese úrokového zisku o 3%. Percentuálny pokles čistého zisku sa v sledovaných rokoch pohybuje od -6,63% (rok 2005) až do -39,65% (rok 2009). S tak vysokým poklesom sme sa nestretli ani u jednej z ostatných sledovaných bánk. V roku 2009 veľmi výrazne poklesol skutočný čistý zisk, a to hlavne v dôsledku nárastu nákladov na krytie úverového rizika a taktiež prechodu na euro, ako už bolo spomenuté vyššie.

Graf 4.7 : Dopad 3 % poklesu úrokového zisku na čistý zisk po zdanení v Slovenskej sporiteľni

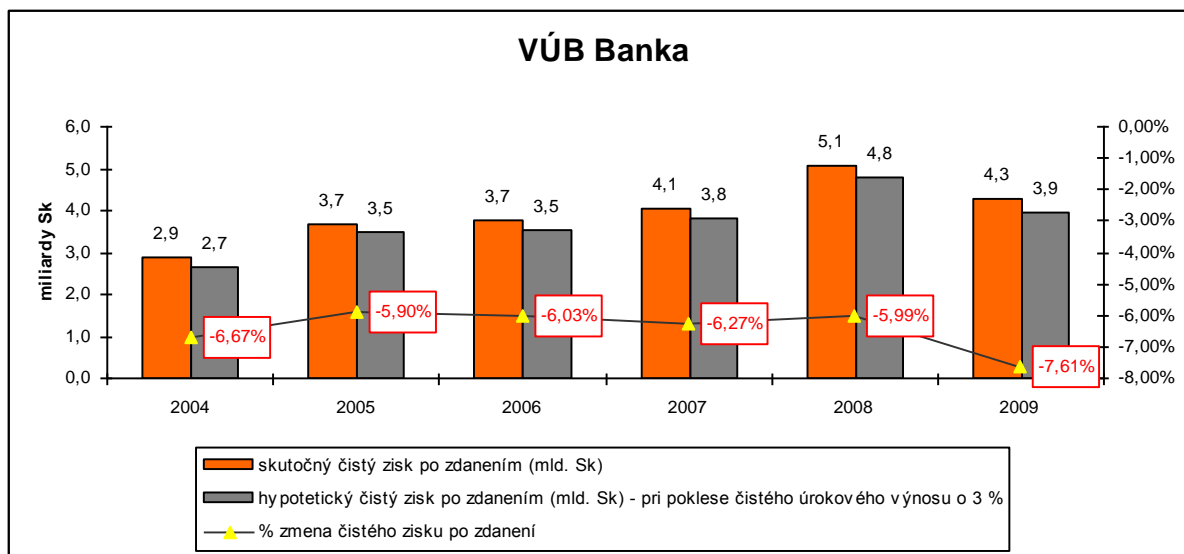

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy Slovenskej sporiteľne

VÚB Banka

Graf 4.8 zachytáva analyzovanú situáciu vo VÚB Banke. Pri hypotetickom 3% poklese čistého úrokového zisku by sa pokles čistého zisku pohyboval v rozmedzí od -5,90% (v roku 2005) do -7,61% (v roku 2009). V roku 2009 by bola prvýkrát za sledované obdobie prekročená úroveň 7-percentného poklesu čistého zisku. Bolo by to hlavne z toho dôvodu, že v tomto roku boli pre danú banku úrokové výnosy ešte dôležitejším zdrojom čistého zisku ako po minulé roky. V roku 2009 došlo po prvýkrát za sledované roky (2004 až 2009) k poklesu výnosov z poplatkov a provízií, taktiež prvýkrát poklesli prevádzkové výnosy, avšak čisté úrokové výnosy sa zvýšili o 694 mil. Sk oproti predchádzajúcemu roku.

Graf 4.8 : Dopad 3 % poklesu úrokového zisku na čistý zisk po zdanení vo VÚB

Zdroj: Vlastný a finančné výkazy VÚB

4.5 Hodnotenie ziskovosti a nákladovosti vybraných bánk s dôrazom na úrokový a neúrokový zisk

Jednou zo základných zásad bankového podnikania je zásada rentability, ktorá v praxi znamená, že banka by mala robiť iba také operácie, ktoré sú ziskové. Miera rentability predstavuje pomer zisku k nejakej veličine, pomocou ktorej bol daný zisk dosiahnutý. V bankovej praxi bývajú touto veličinou najčastejšie celkové aktíva.

V tejto časti práce budeme skúmať mieru rentability ako pomer zisku z finančnej činnosti ku celkovým aktívam. V zisku z finančnej činnosti sa syntetizuje úrokový zisk⁴¹ a neúrokový zisk⁴², ktorý by mal byť v zásade vyšší ako súčet prevádzkových nákladov a nákladov na riziká podnikania bánk. Preto analýzu miery rentability ďalej doplníme výpočtami, u ktorých budeme sledovať, či sú konkrétne banky schopné pokryť ziskom z finančnej činnosti všetky náklady na prevádzku a riziká, ktorým sú vystavené.

4.5.1 Miera rentability vybraných bánk

Mieru rentability vybraných bánk budeme teda počítať ako pomer zisku z finančnej činnosti ku celkovým aktívam. Ako už bolo spomenuté vyššie, zisk z finančnej činnosti predstavuje súčet úrokového a neúrokového zisku. Túto mieru rentability zisťujeme za český

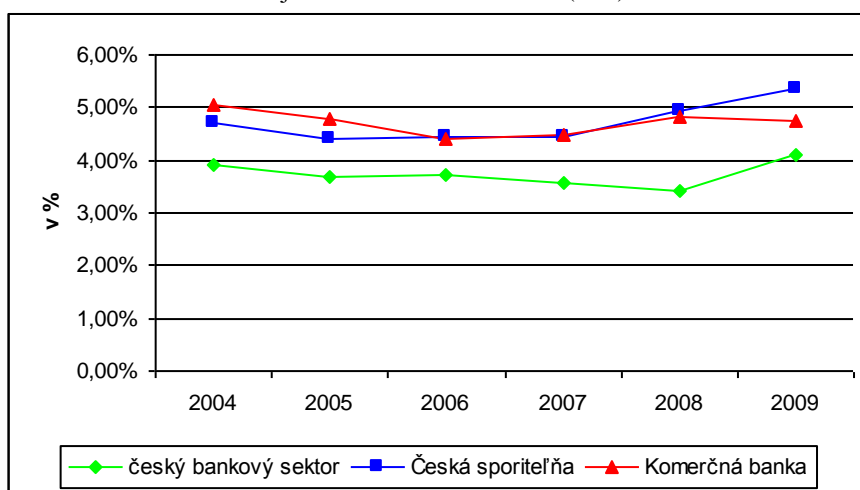
⁴¹ Úrokový zisk predstavuje rozdiel medzi úrokovými výnosmi a úrokovými nákladmi.

⁴² Neúrokový zisk predstavuje súčet zisku z poplatkov a provízií, zisku z akcií a podielov a zisku z ostatných finančných operácií.

a slovenský bankový sektor ako celok, Českú sporiteľňu, Komerčnú banku, Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku. Pre lepšiu prehľadnosť zachytíme zistené hodnoty graficky v dvoch grafoch, pričom v jednom grafe budú hodnoty za český bankový sektor, Českú sporiteľňu a Komerčnú banku a v druhom grafe budú hodnoty za slovenský bankový sektor, Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku. Budeme sa snažiť poukázať na to, či sa miera rentability vybraných bánk vyvíjala v rokoch 2004 až 2009 podobne, prípadne inak, ako miera rentability za celý bankový sektor.

Graf 4.9 zachytáva zistené hodnoty ukazovateľa zisk z finančnej činnosti / aktíva celkom, vyjadrené v percentách. Hodnoty daného ukazovateľa sme zisťovali za český bankový sektor ako celok, ďalej za Českú sporiteľňu a Komerčnú banku.

Graf 4.9 : Zisk z finančnej činnosti / Aktíva celkom (v %)

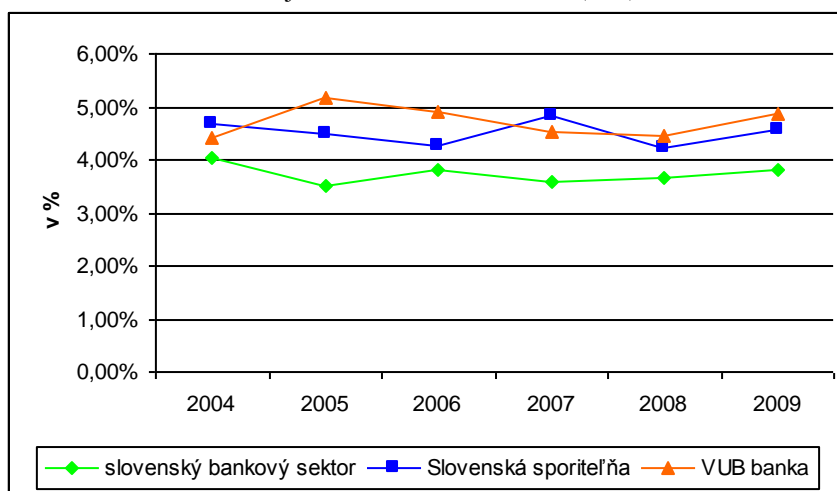

Zdroj: Vlastný a výkazy hospodárenia ČNB, Českej sporiteľne a Komerčnej banky

Z grafu vidíme, že hodnota ukazovateľa sa za český bankový sektor pohybovala v sledovaných rokoch okolo hodnoty 3,70%. Obidve sledované české banky, a to Česká sporiteľňa a Komerčná banka, dosahovali vo všetkých sledovaných rokoch vyššie hodnoty daného ukazovateľa. Konkrétne v roku 2009 bola miera rentability českého bankového sektora 4,11%, zatiaľ čo v prípade Českej sporiteľne to bolo 5,37% a v Komerčnej banke 4,75%. Z pomeru zisku z finančnej činnosti k celkovým aktívam vyplýva, že obidve sledované banky patria v českom bankovom sektore k „ťaháčom výnosnosti“, keďže v obidvoch prípadoch boli prekročené hodnoty za český bankový sektor ako celok.

Graf 4.10 zachytáva taktiež zistené hodnoty miery rentability, avšak v tomto prípade sa jedná o hodnoty za slovenský bankový sektor, Slovenskú sporiteľňu a VÚB Banku.

Graf 4.10: Zisk z finančnej činnosti / Aktíva celkom (v %)

Zdroj: Vlastný a výkazy hospodárenia NBS, Slovenskej sporiteľne a VÚB

Podobnú situáciu môžeme sledovať aj na slovenskom bankovom trhu. Zatiaľ čo sa pomer zisku z finančnej činnosti k celkovým aktívam za slovenský bankový sektor pohybuje okolo hodnoty 3,70 %, Slovenská sporiteľňa aj VÚB banka dosahovali vyššie hodnoty daného ukazovateľa a pohybovali sa okolo hodnoty 4,5 %.

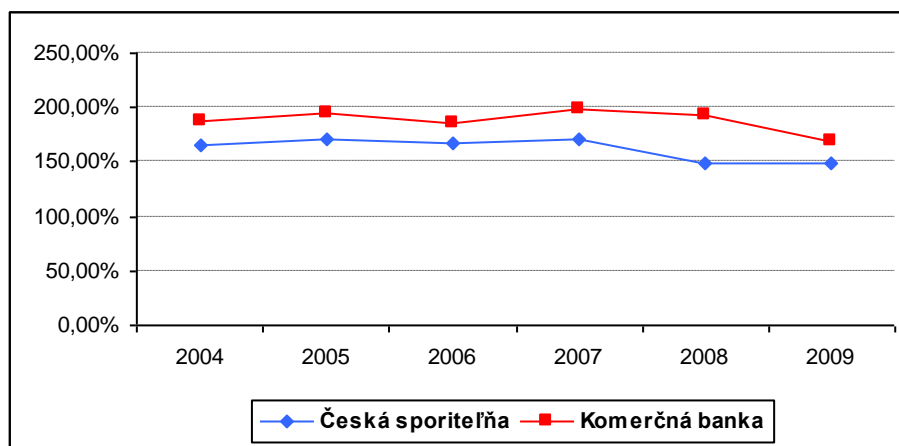
Z obidvoch grafov môžeme usudzovať, že zisk z finančnej činnosti ku celkovým aktívam dosahuje u českého aj slovenského bankového sektoru približne rovnakých hodnôt, a to okolo 3,70 %. Najlepšiu hodnotu ukazovateľa však dosiahla zo sledovaných bánk Česká sporiteľňa, pretože ako jediná dosahuje hodnotu zisku z finančnej činnosti ku celkovým aktívam blízku alebo väčšiu ako 5 %. Ani jednej z ďalších troch bánk sa túto hodnotu v sledovaných rokoch nepodarilo prekročiť.

Slovenský aj český bankový sektor ako celok zachytáva údaje za všetky veľké, stredné a malé banky, ktoré pôsobia v slovenskom a českom bankovom sektore. Pre účely analýzy sme si zvolili dve veľké banky na Slovensku a dve veľké banky v Českej republike. Keďže zisk z finančnej činnosti ku celkovým aktívam štyroch sledovaných veľkých bánk v obidvoch krajinách prevyšuje hodnoty za obidva bankové sektory ako celky, môžeme usudzovať, že veľké banky sú „ťahacími výkonnosťami“ v obidvoch bankových sektoroch. Taktiež usudzujeme, že ostatné malé a stredné banky v Česku aj na Slovensku nemusia dosahovať ani takých hodnôt ako bankový sektor ako celok.

Vo všeobecnosti platí, že zisk z finančnej činnosti, ktorý zahŕňa úrokový zisk a neúrokový zisk, by mal byť v zásade vyšší ako súčet prevádzkových nákladov a nákladov na riziká podnikania banky. V predchádzajúcom texte sme sa zaoberali pomerom zisku z finančnej činnosti ku celkovým aktívam. Toto porovnanie ďalej doplníme analýzou, v ktorej budeme sledovať, či sú konkrétne banky schopné pokryť ziskom z finančnej činnosti všetky náklady na prevádzku a riziká, ktorým je banka vystavená. Budeme teda sledovať pomer, kde v čitateli bude zisk z finančnej činnosti a v menovateli bude súčet nákladov, ktoré banka potrebuje na prevádzku a krytie rizík. Náklady, ktoré banka potrebuje na prevádzku a krytie rizík vypočítame ako súčet prevádzkových nákladov a nákladov na rezervy a opravné položky, ktoré zistíme z VZZ. Zisk z finančnej činnosti zasa predstavuje súčet úrokového a neúrokového zisku.

Graf 4.11 zachytáva vypočítané hodnoty pomeru zisku z finančnej činnosti ku prevádzkovým nákladom a nákladom na krytie rizík dvoch českých bánk, a to Českej sporiteľne a Komerčnej banky.

Graf 4.11: Zisk z finančnej činnosti / prevádzkové náklady a čistá tvorba rezerv a opravných položiek vo vybraných českých bankách

Zdroj: Vlastný a výsledky hospodárenia Českej sporiteľne a Komerčnej banky

Z grafu 4.11 môžeme vidieť, že obidve české banky dosahovali vo všetkých sledovaných rokoch hodnoty daného ukazovateľa väčšie ako 100 %, to znamená, že zo zisku z finančnej činnosti boli schopné pokryť všetky náklady na prevádzku a krytie rizík. Lepšie hodnoty však v sledovanom období dosahovala Komerčná banka. Ani Komerčná banka sa však nevyhla kríze a v roku 2009 došlo k poklesu hodnoty daného ukazovateľa. Tento pokles

bol spôsobený poklesom zisku z finančnej činnosti (v dôsledku poklesu zisku z poplatkov a provízií a zisku z finančných operácií) a zvýšením opravných položiek na straty z úverov. V Českej sporiteľni došlo k výraznejšiemu poklesu ukazovateľa už v roku 2008 a na podobnej hodnote ukazovateľ stagnoval až do roku 2009. V oboch rokoch došlo k zvýšeniu prevádzkových nákladov, v roku 2008 v dôsledku strát z obchodovania s cennými papiermi a v roku 2009 v dôsledku zvýšenia nákladov na opravné položky ku krytiu úverových rizík.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame opravné položky a rezervy na straty z úverov a ostatných úverových záväzkov Českej sporiteľne a Komerčnej banky za obdobie 2004 až 2009.

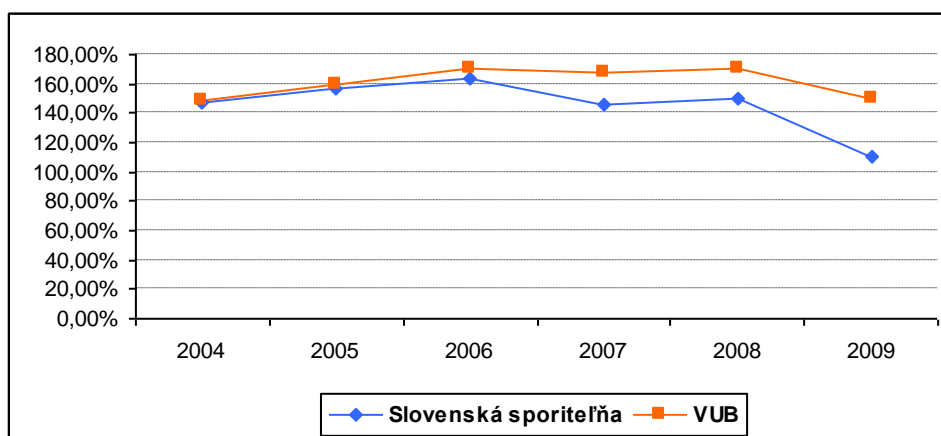
Tab. 4.10: Opravné položky k úverom a pohľadávkam vo vybraných českých bankách v mil. Kč

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká sporitelňa	7166	6672	6339	6810	8929	14317
Komerčná banka	6572	7316	8078	10384	13142	15385

Zdroj: Rozvaha Českej sporiteľne a Komerčnej banky na roky 2004 - 2009

Graf 4.12 zachytáva zistené hodnoty toho istého ukazovateľa ako predchádzajúci graf, a teda pomer zisku z finančnej činnosti ku prevádzkovým nákladom a nákladom na krytie rizík, avšak vo vybraných slovenských bankách.

Graf 4.12 Zisk z finančnej činnosti / prevádzkové náklady a čistá tvorba rezerv a opravných položiek vo vybraných slovenských bankách

Zdroj: Vlastný

Aj v prípade oboch sledovaných slovenských bánk ukazovateľ prekročil v sledovanom období hodnotu 100 %, čo znamená, že Slovenská sporiteľňa aj VÚB

dosahovali väčší zisk z finančnej činnosti ako boli potrebné náklady na ich prevádzku a krytie rizík. Z grafu môžeme vidieť, že v rokoch 2004 až 2006 sa ukazovateľ vyvíjal u oboch bánk takmer identicky a dôležité je to, že v týchto rokoch sa hodnota ukazovateľa zvyšovala, čo svedčí o dobrých výsledkoch hospodárenia oboch bánk. VÚB banka si od roku 2006 až do roku 2008 udržala približne rovnakú hodnotu daného ukazovateľa, a to na úrovni asi 160 %. V roku 2009 sa hodnota ukazovateľa zhoršila, a to hlavne v dôsledku toho, že došlo k poklesu zisku z finančnej činnosti a zvýšeniu nákladov na opravné položky. U Slovenskej sporiteľne začala hodnota ukazovateľa mierne klesať už od roku 2006, no najhoršiu hodnotu dosiahol ukazovateľ v roku 2009, kedy náklady na prevádzku a krytie rizík tvorili 90 % z hodnoty zisku z finančnej činnosti. Opäť to bolo spôsobené hlavne výrazným zvýšením nákladov na opravné položky na straty z úverov a podsúvahových rizík, no ďalším negatívnym faktorom bolo aj to, že v roku 2009 zahŕňali prevádzkové náklady Slovenskej sporiteľne aj stratu z prehry súdneho sporu vo výške 14,3 mil. EUR.⁴³

V nasledujúcej tabuľke sú zachytené hodnoty opravných položiek k úverom a pohľadávkam za Slovenskú sporiteľňu a VUB v rokoch 2004 až 2009.

Tab. 4.11: Opravné položky k úverom a pohľadávkam vo vybraných slovenských bankách v mil. Sk

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Slovenská sporiteľňa	4938	3624	4275	5410	6693	9482
VUB	5779	5873	4334	4137	5694	8356

Zdroj: Rozvaha Slovenskej sporiteľne a VÚB za roky 2004 - 2009

4.6 Variabilita úrokového a neúrokového zisku

Pojem variabilita je hlavne štatistickým pojmom, no mnohokrát sa s ním stretávame aj v ekonómii. Variabilita, často označovaná aj ako volatilita, predstavuje kolísavosť, nestálosť alebo premenlivosť hodnôt určitej časovej rady. Malý stupeň variability (blízky nulovej variabilite) znamená malú vzájomnú rôznosť hodnôt danej premennej. Naopak vysoká variabilita značí veľkú vzájomnú odlišnosť hodnôt danej premennej.⁴⁴

V tejto časti diplomovej práce budeme merať variabilitu úrokového zisku a neúrokového zisku vo vybraných bankách, čím sa budeme snažiť poukázať na to, či je pre danú banku stabilnejším zdrojom zisku z finančnej činnosti buď úrokový alebo neúrokový zisk. K meraniu variability sa v praxi používa niekoľko charakteristík variability, jednou

⁴³ Výročná správa Slovenskej sporiteľne za rok 2009.

⁴⁴ CYHELSKÝ, L.; KAHOUNOVÁ, J.; HINDLS, R. *Elementární statistická analýza*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1996. 303 s. ISBN 80-85943-18-2.

z nich je variačný koeficient. Variabilitu budeme teda merať *varičným koeficientom z percentuálneho podielu úrokového a neúrokového zisku na priemerných bilančných aktívach*.

Variačný koeficient vypočítame pomocou nasledujúceho vzorca:

$$\text{var. koeficient} = \frac{\text{smerodajná odchýlka } x}{\text{priemer } x} * 100 \quad (4.1)$$

Priemerné bilančné aktíva vypočítame nasledovným spôsobom:

$$\text{priemerné bil. aktíva} = \frac{\text{aktíva v danom roku} + \text{aktíva v predchádzajúcom roku}}{2} \quad (4.2)$$

Pre výpočet variačného koeficientu budeme používať program MS Excel a jeho funkcie „SMODCH” a „PRŮMĚR”. V čitateli vzorca pre výpočet variačného koeficientu je smerodajná odchýlka, ktorú vypočítame pomocou funkcie „SMODCH”, a to tak, že do poľa „Číslo1” vložíme podiely úrokového zisku na priemerných bilančných aktívach každej konkrétnej banky. Výpočet smerodajnej odchýlky neúrokového zisku robíme rovnakým spôsobom, akurát do poľa „Číslo1” vkladáme podiely neúrokového zisku na priemerných bilančných aktívach. Funkciu „PRŮMĚR” použijeme pre výpočet menovateľa a opäť do poľa „Číslo1” vkladáme podiely úrokového zisku a neúrokového zisku na priemerných bilančných aktívach.

Variabilitu úrokového a neúrokového zisku budeme opäť sledovať u štyroch bánk, a to Česká sporiteľňa, Komerčná banka, Slovenská sporiteľňa a VÚB za roky 2004 až 2009. Všetky potrebné hodnoty pre výpočet variačného koeficientu ako aj jeho zistenú hodnotu zachytáva tabuľka 4.12.

Tab. 4.12: Variabilita úrokového a neúrokového zisku vypočítaná pomocou variačného koeficientu vo vybraných bankách

Banka	Položka	na priemerných bilančných aktívach						smerodajná odchýlka	priemer	variačný koeficient
		2004	2005	2006	2007	2008	2009			
Česká sporitelňa	úrokový zisk	3,0%	3,0%	3,0%	3,2%	3,6%	3,6%	0,26%	3,26%	7,96%
	neúrokový zisk	1,8%	1,6%	1,6%	1,5%	1,5%	1,7%	0,11%	1,62%	6,63%
Komerčná banka	úrokový zisk	2,9%	3,0%	2,9%	3,0%	3,1%	3,2%	0,11%	3,01%	3,61%
	neúrokový zisk	2,2%	2,0%	1,8%	1,7%	1,8%	1,6%	0,20%	1,87%	10,65%
Slovenská sporitelňa	úrokový zisk	3,5%	3,2%	3,2%	3,6%	3,3%	3,4%	0,14%	3,36%	4,20%
	neúrokový zisk	1,5%	1,5%	1,4%	1,3%	1,3%	1,0%	0,16%	1,34%	12,11%
VÚB Banka	úrokový zisk	3,1%	3,3%	3,2%	3,2%	3,3%	3,4%	0,08%	3,25%	2,51%
	neúrokový zisk	1,6%	2,0%	1,8%	1,7%	1,6%	1,2%	0,26%	1,63%	15,87%

Zdroj: Vlastný

Pre interpretáciu variability úrokového a neúrokového zisku budeme sledovať vypočítané hodnoty variačného koeficientu v tab. 4.12, pomocou ktorého sme variabilitu merali.

Česká sporitelňa

Úrokový zisk dosiahol variabilitu 7,96%, variabilita neúrokového zisku bola za sledované obdobie 6,63%. Aj napriek tomu, že hodnoty variability úrokového a neúrokového zisku neboli výrazne odlišné, variabilita úrokového zisku bola vyššia. To znamená, že úrokový zisk bol v sledovanom období premenlivejší ako neúrokový zisk. Ak budeme v tab. 4.7 sledovať podiely úrokového a neúrokového zisku na priemerných bilančných aktívach, zistíme, že podiel úrokového zisku sa pohyboval od 3% do 3,6% (tzn. rozpätie 0,6%), podiel neúrokového zisku od 1,5% do 1,8% (tzn. rozpätie 0,3%). Aj zo samotnej hodnoty rozpätia úrokového a neúrokového zisku môžeme posúdiť variabilitu. Čím menšie rozpätie, tým menšie výkyvy v hodnotách a naopak, čím väčšie rozpätie, tým väčšie výkyvy.

Komerčná banka

U Komerčnej banky boli zistené podstatne väčšie rozdiely vo variabilite úrokového a neúrokového zisku v porovnaní s Českou sporitelňou. Variabilita úrokového zisku dosiahla v Komerčnej banke 3,61%, zatiaľ čo variabilita neúrokového zisku bola asi trikrát väčšia a dosiahla hodnotu 10,65%. Zo zistených hodnôt môžeme usudzovať, že v sledovanom období pôsobil úrokový zisk pravdepodobne ako nejaký stabilizátor zisku z finančnej činnosti, zatiaľ čo neúrokový zisk mohol spôsobovať jeho výkyvy.

Slovenská sporiteľňa

V Slovenskej sporiteľni bol takisto menej variabilný úrokový zisk, ktorého premenlivosť dosiahla za sledované obdobie 4,20%. Oveľa väčšie výkyvy boli zaznamenané u neúrokového zisku, kde sme zistili variabilitu na úrovni 12,11%. Na základe zistených hodnôt môžeme opäť predpokladať, že stabilita zisku z finančnej činnosti bola zaistovaná úrokovým ziskom.

VÚB Banka

Úrokový zisk VÚB Banky vykázal v sledovanom období najnižšiu variabilitu spomedzi všetkých štyroch sledovaných bánk, no na druhej strane neúrokový zisk vykázal variabilitu najvyššiu. Variabilita úrokového zisku bola 2,51% a variabilita neúrokového zisku až 15,87%.

Z analýzy variability úrokového a neúrokového zisku vyplýva, že stabilnejším zdrojom zisku z finančnej činnosti bol v prevažnej väčšine sledovaných bánk úrokový zisk v porovnaní s neúrokovým ziskom (výnimkou bola Česká sporiteľňa, u ktorej bola zistená väčšia variabilita úrokového zisku oproti variabilite neúrokového zisku, avšak rozdiel nebol moc výrazný).

Stabilitu úrokového zisku si vysvetľujeme tým, že vo všetkých sledovaných bankách dochádzalo v rokoch 2004 až 2009 každoročne k absolútnemu zvyšovaniu úrokového zisku (viď. podkap. 4.2). Rast úrokového zisku bol vo všetkých prípadoch spôsobený hlavne zvyšovaním objemu poskytnutých úverov v sledovaných rokoch. V prípade neúrokového zisku už jeho každoročný rast nebol potvrdený ani u jednej z bánk. Naopak, v každej banke v sledovanom období došlo minimálne jedenkrát k poklesu neúrokového zisku (viď. podkap. 4.2). Tento pokles bol v mnohých prípadoch spôsobený jednorazovými faktormi, ako napr. zmena účtovania poplatkov súvisiacich s úvermi z neúrokových výnosov do úrokových výnosov, implementácia zákona a poplatkoch a pod.

Záverom môžeme teda povedať, že vo väčšine bánk platilo, že v rokoch 2004 až 2009 pôsobil úrokový zisk ako stabilizátor zisku z finančnej činnosti, zatiaľ čo neúrokový zisk mohol spôsobovať jeho výkyvy.

5 Vyhodnotenie poznatkov

Praktická časť diplomovej práce bola venovaná analýze úrokových a neúrokových ziskov vo vybraných českých a slovenských bankách s cieľom posúdiť dopad týchto ziskov na hospodárenie vybraných bánk. Pre túto analýzu boli zvolené dve veľké české banky, konkrétne Česká sporiteľňa a Komerčná banka a dve veľké slovenské banky, Slovenská sporiteľňa a Všeobecná úverová banka (VÚB). Sledovaným obdobím boli roky 2004 – 2009.

Ešte predtým, ako pristúpime k vyhodnoteniu poznatkov, chceme zdôrazniť, že všetky vybrané banky zastávali v sledovanom období významné postavenie v rámci príslušných bankových sektorov, keďže sa jedná o veľké, stabilné banky, ktoré boli počas celého sledovaného obdobia schopné generovať zisk. Na výsledkoch hospodárenia vybraných bánk za rok 2009 sa však podpísali dopady finančnej krízy na českú a slovenskú ekonomiku. V tomto roku došlo k poklesu čistého zisku vo všetkých sledovaných bankách. Dôvodom poklesu bola stagnácia úrokových výnosov a zvýšená tvorba opravných položiek v dôsledku nárastu zlyhaných úverov. Vo vybraných slovenských bankách sa na poklese zisku podieľalo okrem iného aj zavedenie eura, čo spôsobilo pokles príjmov z devízových operácií.

Výsledky hospodárenia vybraných bánk sme hodnotili pomocou čiastočnej dekompozície zisku. Pomocou ukazovateľa ROE sme skúmali, ako efektívne dokázali jednotlivé banky zhodnotiť kapitál akcionárov. Z výpočtov sme zistili, že kapitál akcionárov dokázala za celé sledované obdobie najlepšie zhodnotiť Česká sporiteľňa. Za ňou nasledovali Komerčná banka, Všeobecná úverová banka a Slovenská sporiteľňa. Na základe ukazovateľa rentabilita aktív (ROA) sme zisťovali, ako efektívne dokázali jednotlivé banky s využitím svojich aktív vytvárať zisk. Počas celého sledovaného obdobia dosahovala najlepšie hodnoty ROA Komerčná banka. Druhou najúspešnejšou pri sledovaní tohto ukazovateľa bola Česká sporiteľňa, nasledovali Všeobecná úverová banka a Slovenská sporiteľňa.

Ďalším zistením analýzy bolo, že v sledovanom období bol vo všetkých vybraných bankách podiel úrokového zisku na zisku z finančnej činnosti výrazne väčší v porovnaní so ziskom z poplatkov a provízií. Aj napriek často diskutovanej téme bankových poplatkov z analýzy teda vyplynulo, že hlavným zdrojom zisku z finančnej činnosti bol u všetkých sledovaných bánk úrokový zisk, ktorého význam v sledovanom období narastal a podiel zisku z poplatkov a provízií klesal. Príčina rastu úrokového zisku spočívala predovšetkým v úverovej expanzii, ktorá bola v ČR aj SR naštartovaná už v roku 2000 a pokračovala až do roku 2009 aj napriek finančnej kríze. Tá spôsobila iba spomalenie tempa rastu úverov.

Aj napriek poklesu významu zisku z poplatkov a provízií sme zistili, že Slovenská sporiteľňa by ako jediná banka skončila v roku 2009 so stratou, keby bola jej príjmová stránka ukrátená o zisk z poplatkov a provízií. Všetky ostatné banky by boli schopné generovať zisk aj v takomto prípade, a teda predpokladáme, že sú pripravené na trend znižovania bankových poplatkov ako reakciu na vonkajšie tlaky Európskej únie.

V práci sme ďalej analyzovali alternatívu eventuálneho poklesu úrokového zisku o 3 % a dopad na čistý zisk vybraných bánk. Najväčší dopad poklesu úrokového zisku na čistý zisk bol zistený u Slovenskej sporiteľne. Za ňou by nasledovali Všeobecná úverová banka, Česká sporiteľňa a najmenší pokles čistého zisku by bol zaznamenaný u Komerčnej banky. Zo zistených hodnôt vyplynulo, že ak by úrokový zisk poklesol o 3 %, čistý zisk by v prípade každej banky poklesol o viac ako 3 %. Tým môžeme teda poukázať na veľkú závislosť čistého zisku na úrokovom zisku.

Zhodnotenie ziskovosti a nákladovosti vybraných bánk s dôrazom na úrokový a neúrokový zisk bolo taktiež súčasťou analýzy. Mieru ziskovosti sme počítali ako pomer zisku z finančnej činnosti, v ktorom sa syntetizuje úrokový a neúrokový zisk, ku celkovým aktívam. Daný ukazovateľ sme počítali pre český bankový sektor ako celok a ďalej pre vybrané české banky. Rovnakú analýzu sme urobili pre slovenský bankový sektor a vybrané slovenské banky. Zistili sme, že vybrané banky dosahovali vo všetkých prípadoch mieru rentability väčšiu ako bola miera rentability daného bankového sektora, a preto môžeme nami zvolené české a slovenské banky považovať za „ľahačov výkonnosti“ oboch bankových sektorov. V zásade platí, že zisk z finančnej činnosti by mal byť väčší ako súčet prevádzkových nákladov a nákladov na riziká bankového podnikania. Preukázali sme, že táto zásada bola v sledovanom období dodržaná vo všetkých vybraných bankách.

V poslednej závere samotnej analýzy sme skúmali variabilitu úrokového a neúrokového zisku vybraných bánk. Pojem variabilita býva často označovaný aj ako volatilita a predstavuje kolísavosť, nestálosť alebo premenlivosť hodnôt. K meraniu variability sa v praxi používa niekoľko charakteristík variability, my sme pre jej meranie použili variačný koeficient. Touto analýzou sme chceli zistiť, či bol v sledovanom období pre dané banky stabilnejším zdrojom úrokový alebo neúrokový zisk. Iba v prípade Českej sporiteľne sa ukázalo, že stabilnejším zdrojom bol neúrokový zisk, vo všetkých ostatných bankách bol stabilnejším zdrojom úrokový zisk v porovnaní s neúrokovým ziskom. Vo väčšine vybraných bánk teda platilo, že v rokoch 2004 – 2009 pôsobil úrokový zisk ako stabilizátor zisku z finančnej činnosti.

6 Záver

Predpoklad existencie každej banky na bankovom trhu spočíva v tvorbe zisku. V podmienkach českého a slovenského bankového systému sa v posledných rokoch na čistom zisku komerčných bánk pozitívne podieľal úrokový a neúrokový zisk.

Cieľom diplomovej práce bolo analyzovať úrokové a neúrokové zisky vo vybraných bankách v ČR a SR.

Práca bola rozdelená na dve časti, a to na časť teoretickú a praktickú. V druhej kapitole teoretickej časti bol popísaný management aktívnych a pasívnych obchodov bánk, následne bola v tretej kapitole charakterizovaná štruktúra úrokových a neúrokových výnosov a nákladov bánk.

Praktická časť práce bola venovaná samotnej analýze úrokových a neúrokových ziskov vo vybraných bankách v Českej a Slovenskej republike s ich dopadom na hospodárenie bánk. Pre analýzu boli z českých bánk zvolené Česká sporiteľňa a Komerčná banka, zo slovenských bánk Slovenská sporiteľňa a Všeobecná úverová banka. Sledovaným obdobím boli roky 2004 – 2009.

Na základe výsledkov čiastočnej dekompozície zisku analýza preukázala, že v sledovanom období dokázala najlepšie zhodnotiť kapitál akcionárov Česká sporiteľňa s hodnotami rentability vlastného kapitálu v rozmedzí 18,34 % - 25,80 %. Za ňou nasledovala Komerčná banka, VÚB a Slovenská sporiteľňa. Pomocou rentability aktív sme zistili, že v sledovanom období najefektívnejšie vytvárala zisk s využitím svojich aktív Komerčná banka s hodnotami ROA 1,59 % - 1,94 %. Druhou najúspešnejšou pri sledovaní tohto ukazovateľa bola Česká sporiteľňa, nasledovali Všeobecná úverová banka a Slovenská sporiteľňa.

Z analýzy vyplynul aj trend zvyšovania významu úrokového zisku a pokles významu zisku z poplatkov a provízií vo všetkých sledovaných bankách. Aj napriek poklesu významu zisku z poplatkov a provízií by však Slovenská sporiteľňa v roku 2009 ako jediná zo sledovaných bánk skončila so stratou, keby jej príjmová stránka bola ukrátená o zisk z poplatkov a provízií. Všetky ostatné banky by boli schopné aj v takejto situácii generovať zisk. Prostredníctvom tejto analýzy sme poukázali na pripravenosť jednotlivých bánk vyrovnat' sa s trendom postupného znižovania bankových poplatkov, a tým s poklesom neúrokových ziskov. V práci bola analyzovaná aj alternatíva dopadu eventuálneho poklesu úrokového zisku o 3% na čistý zisk vybraných bánk. Výsledkom bolo zistenie, že vo všetkých sledovaných bankách by čistý zisk poklesol o viac ako 3%, čo poukazuje na pomerne veľkú

závislosť čistého zisku na úrokovom zisku. V sledovanom období boli všetky štyri banky schopné pokryť ziskom z finančnej činnosti, v ktorom sa syntetizuje úrokový a neúrokový zisk, prevádzkové náklady a náklady na riziká spojené s vykonávaním ich činnosti. Vo väčšine bánk bol stabilnejším zdrojom spomínaného zisku z finančnej činnosti úrokový zisk, u ktorého bola prostredníctvom variačného koeficientu zistená nižšia variabilita v porovnaní s variabilitou neúrokového zisku. Výnimkou bola iba Česká sporiteľňa, u ktorej vykazoval úrokový zisk nepatrne väčšiu variabilitu oproti variabilite neúrokového zisku.

Piata kapitola bola zameraná na vyhodnotenie poznatkov, z ktorých vyplýva, že vybrané banky v ČR a SR v sledovanom období plne akceptovali výšku úrokového zisku na svoj celkový hospodársky výsledok a ich bankový management sa prispôboval aktuálnej situácii a požiadavkám doby. Je však potrebné mať na zreteli skutočnosť, že banky nepôsobia v izolovanom prostredí, ale v reálnom svete, kde celková ekonomická situácia bezprostredne ovplyvňuje hospodárenie bánk, hlavne v obdobiach významnejších zmien. Preto aj výsledky predkladanej diplomovej práce je potrebné viazať len na okruh sledovaných bánk a konkrétne sledované obdobie.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. CYHELSKÝ, L., KAHOUNOVÁ, J., HINDLS, R. *Elementární statistická analýza*. 1.vyd. Praha: Management Press. 1996. 303 s. ISBN 80-85943-18-2.
2. ČOREJOVÁ, T., KOMZALA, P., MIČEKOVÁ, M., PAKANOVÁ, M., ROHOŇOVÁ, M., VRTIAKOVÁ, O. *Bankovníctvo I*. Žilina: Educo-Consult. 1995. 207 s. ISBN 80-967076-4-7.
3. DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3.vyd. Praha: Linde Praha, a.s. 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
4. HEFFERNAN, S. *Modern banking*. London: Wiley. 2005. 716 s. ISBN 13: 978-0-470-09500-3.
5. HRDÝ, M. *Oceňování finančních institucí*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 2005. 216 s. ISBN 80-247-0938-4.
6. ILANOVSKÁ, J. *Bankovníctvo pre obchodné akadémie*. 3.vyd. Ministerstvo školstva SR. 2009. 177 s. ISBN 978-80-8078-267-2.
7. KAŠPAROVSKÁ, V. *Řízení obchodních bank*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.
8. MADURA, J. *Financial markets and institutions*. 2.vyd. West Publishing Company. 1992. 717 s. ISBN: 0-314-87735-5.
9. MEJSTŘÍK, M. *Základní principy bankovníctví*. 1.vyd. Praha: Karolinum. 2009. 627 s. ISBN 978-80-246-1500-4.
10. MUSÍLEK, P. *Trhy cenných papírů*, 1.vyd. Praha: Ekopress, 2002. 460 s. ISBN 80-86119-55-6.
11. PETRJÁNOŠOVÁ, B. *Bankovníctví II*. Brno: MU v Brně. 2000. 167 s. ISBN 80-210-2503-4.
12. POLÁCH, J. *Základy kapitálových trhů*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava. 2006. 168 s. ISBN 80-248-1046-8.
13. POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck. 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.
14. POLOUČEK, S. a kol. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
15. PULPANOVÁ, S. *Komerční bankovníctví v České republice*. 1. vyd. Praha: VŠE. 2007. 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.

16. ŠEVČÍK, A. *Bankovníctví I*. Brno: MU v Brne. 2002. 159 s. ISBN 80-210 3019-4.
17. WILSON, J.S.G. *Manažment bankových aktiv a pasív*. 1. vyd. Bratislava: Elita. 1995. 370 s. ISBN 80-85323-69-9.
18. ZIEGLER, K., ŽALMAN, L., ŠPERL, J., MRKVA, J., ČERNÝ, L., LUKÁŠ, V., NIDETZKÝ, T. *Finanční řízení bank*. 2. vyd. Vydal: Bankovní institut vysoká škola, a.s. 2006. 204 s. ISBN 80-7265-094-7.

Tlačené periodiká (noviny, časopisy)

19. HEŘMÁNEK, J., PODPIERA, J. Analýza úrokových a neúrokových zisku a rentability v českém bankovním sektoru. *Finance a úvěr*, 2003, č. 7-8, str. 316-332.
20. CHVÁTAL, D. Problémy s poplatky, nebo s informacemi? *Bankovníctví*, 2009, č. 11, s. 10-11.
21. MACHALA, K. Poplatky pod drobnohledem EK. *Bankovníctví*, 2009, č.11, s. 8-9.
22. NACHER, P. Banky, klienti a poplatky. *Bankovníctví*, 2009, č. 6-7, s. 26-27.
23. NACHER, P. Jak je to s bankovními poplatky? *Bankovníctví*, 2009, č. 12, s. 20.

Elektronické publikácie

24. Správy ČNB o výkone dohledu nad finančním trhem. Dostupné z WWW:
http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/index.html
25. Základné ukazovatele o českom bankovom sektore. Dostupné z WWW:
http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/index.html
26. Správy ČNB o finančnej stabilite. Dostupné z WWW:
http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/
27. Menová a finančná štatistika. Dostupné z WWW:
http://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/
28. Správy NBS o činnosti dohľadu nad finančným trhom. Dostupné z WWW:
<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/analyzy-spravy-a-publikacie-v-oblasti-financneho-trhu/sprava-o-cinnosti-dohladu-nad-financnym-trhom>
29. Analytické údaje slovenského finančného sektora. Dostupné z WWW:
<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/analyzy-spravy-a-publikacie-v-oblasti-financneho-trhu/analyticke-udaje-financneho-sektora>
30. Zdrojové štatistické údaje peňažných finančných inštitúcií. Dostupné z WWW:

<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/menova-a-bankova-statistika/zdrojove-statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii>

31. Profil a výročné správy Českej sporiteľne. Dostupné z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka>

32. Profil a výročné správy Komerčnej banky. Dostupné z WWW:

<http://www.kb.cz>

33. Profil a výročné správy Slovenskej sporiteľne. Dostupné z WWW:

<http://www.slsp.sk/>

34. Profil a výročné správy Všeobecnej úverovej banky. Dostupné z WWW:

<http://www.vub.sk/osobne-financie/>

35. Článok: jak poznat dobrou banku. Dostupný z WWW:

<http://www.penize.cz/investice/53528-jak-poznat-dobrou-banku>

36. Článok: Bankovní poplatky tvoří třetinu zisku bank. Dostupný z WWW:

<http://www.penize.cz/bezne-ucty/18599-bankovni-poplatky-tvori-tretinu-zisku-bank>

37. Článok: Zadluženost domácností neustále roste. Dostupný z WWW:

<http://www.hypindex.cz/clanky/zadluzenost-domacnosti-neustale-roste/>

38. Téma: Čo ovplyvnilo hospodárenie bánk v roku 2009. Dostupné z WWW:

<http://www.sbaonline.sk/sk/presscentrum/aktuality/tema-co-ovplyvnilo-hospodarenie-bank-v-roku-2009.html>

39. Článok: Nadspotreba, zadlženosť a kríza. Dostupný z WWW:

<http://www.praca-ako.sk/hospodarska-kriza/nadspotreba-zadlzenost-a-kriza/>

40. Článok: Česká bankový sektor vs. evropské banky. Dostupný z WWW:

http://bankovnictvi.ihned.cz/c4-10024640-23013050-900000_d-cesky-bankovni-sektor-vs-evropske-banky

41. Článok: Výnosy bánk z úrokov opäť svižne rastú. Dostupný z WWW:

<http://firmy.etrend.sk/firmy-a-trhy-financny-sektor/vynosy-bank-z-urokov-opat-svizne-rastu-.html>

42. Článok: Máme sa báť rastúcej zadlženosti našich domácností? Dostupný z WWW:

<http://www.finance.sk/zpravy/finance/25337/?MailcenDivLogin=1>

43. Článok: Výška úrokov a úrokové výnosy. Dostupný z WWW:

<http://www.totalmoney.sk/viaco/vyska-urokov-a-urokove-vynosy>

44. Článok: Co ovlivňuje ziskovost komerčních bank? Dostupný z WWW:

www.ihned.cz

45. Informácie o bankových poplatkoch. Dostupné na WWW:

<http://www.bankovnipoplatky.com/>

46. Informácie o slovenských bankách. Dostupné na WWW:

<http://www.banky.sk/>

47. Informácie o českých bankách. Dostupné na WWW:

<http://www.banky.cz/>

Zoznam skratiek

A	aktíva
apod.	a podobne
atď.	a tak ďalej
a.s.	akciová spoločnosť
č.	číslo
ČNB	Česká národná banka
ČR	Česká republika
ČZ	čistý zisk
EUR	euro
fin.	finančný
K	kapitál
kap.	kapitola
Kč	české koruny
mil.	milion
mld.	miliarda
napr.	napríklad
NBS	Národná banka Slovenska
Ny	náklady
OP	opravné položky
P	pasíva
SR	Slovenská republika
Sk	slovenské koruny
str.	strana
Tab.	tabuľka
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
VK	vlastný kapitál
VÚB	Všeobecná úverová banka
VZZ	Výkaz zisku a strát
Vý	výnosy
www	webové stránky

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 09.07.2010.

.....
Petra Bednáriková

Adresa trvalého pobytu studenta:
Šmidkeho 1407/8, 026 01 Dolný Kubín
Slovensko

Zoznam príloh

Príloha č. 1	Výpočty vzorcov potrebných pre dekompozíciu zisku a ich stručná interpretácia
Príloha č. 2	Vypočítané hodnoty potrebné pre dekompozíciu zisku
Príloha č. 3	Rozvaha Českej sporiteľne za roky 2003-2009
Príloha č. 4	Rozvaha Komerčnej banky za roky 2003-2009
Príloha č. 5	Rozvaha Slovenskej sporiteľne za roky 2003-2009
Príloha č. 6	Rozvaha Všeobecnej úverovej banky za roky 2003-2009
Príloha č. 7	Výkaz ziskov a strát Českej sporiteľne za roky 2004-2009
Príloha č. 8	Výkaz ziskov a strát Komerčnej banky za roky 2004-2009
Príloha č. 9	Výkaz ziskov a strát Slovenskej sporiteľne za roky 2004-2009
Príloha č. 10	Výkaz ziskov a strát Všeobecnej úverovej banky za roky 2004-2009

Príloha 1

Ukazovateľ	Výpočet	Interpretácia
ROE	ČZ po zdanení / priemerný VK	Udáva, ako management banky zhodnocuje zverený kapitál.
<u>Zloženie ukazovateľa ROE</u>		
ROA	ČZ po zdanení / priemerné celkové A	Meria, ako efektívne sú aktíva využívané k vytváraniu zisku.
Kapitálový multiplikátor	Priemerné celkové A / priemerný celkový K	Udáva, aké množstvo aktív je kryté jednotkou kapitálu.
<u>Zloženie ukazovateľa ROA</u>		
Celková úroková marža	(úrokové Vy – úrokové Ny) / priemerné celkové A	Čistý úrokový príjem pripadajúci na jednotku všetkých aktív
Celková operačná marža	(operačné Vy – operačné Ny) / priemerné celkové A	Ako efektívne dokáže banka prijatými poplatkami pokryť zaplatené poplatky a ostatné administratívne náklady
Celková neoperačná marža	(neoperačné Vy – neoperačné Ny) / priemerné celkové A	Udáva efektívnosť ostatných neoperačných príjmov (napr. príjmov z držania akcií)
Daňová marža	platená daň z príjmu / priemerné celkové A	Vypovedá o schopnosti banky optimalizovať svoju daňovú povinnosť
<u>Zloženie celkovej úrokovej marže</u>		
Čistá úroková marža	(úrokové Vy – úrokové Ny) / priemerné úročené aktíva	Ako efektívne je v banke riadený vzťah medzi úrokovými výnosmi a úrokovými nákladmi
Ukazovateľ výnosových aktív	priemerné úročené A / priemerné celkové A	Udáva, akú časť celkových aktív tvoria úročené aktíva.
<u>Zloženie čistej úrokovej marže</u>		
Čisté úrokové rozpätie	Priemerná sadzba úročených A – priemerná sadzba úročených P	Hodnotí ziskovosť aktívnych a pasívnych bankových obchodov.
Zisky (straty) z čistej úrokovej pozície	čistá úroková pozícia pripadajúca na úročené A * úrokové Ny úročených P	Popisuje vplyv dopadu rozdielnej veľkosti úročených aktív a úročených pasív.
<u>Zloženie čistého úrokového rozpätia</u>		
Priemerná sadzba úročených A	úrokové Vy / priemerné úročené A	Hodnotí efektívnosť ocenenia aktív.
Priemerná sadzba úročených P	úrokové Ny / priemerné úročené P	Hodnotí efektívnosť ocenenia pasív.
<u>Zloženie zisku / strát z čistej úrokovej pozície</u>		
Čistá úroková pozícia pripadajúca na úročené A	(úročené A – úročené P) / úročené A	Hodnotí, či má banka vo svojej bilancii viac úročených aktív ako pasív.

Príloha č. 2

Česká sporitel'ňa (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
priemerné celkové aktíva	567906	617229	691229	771259	838178	858684
priemerný kapitál	36344	41225	47017	53536	61289	64415
celkové úrokové výnosy	23418	24857	28484	34601	43852	40604
celkové úrokové náklady	6112	6138	7474	9874	13613	9476
operačné výnosy	8980	9111	10046	11043	13260	13791
operačné náklady	16373	17122	18365	19753	21781	21658
neoperačné výnosy	4470	1988	2853	2358	5955	3364
neoperačné náklady	1689	498	1661	3014	9095	11447
daň z príjmu	4045	3064	3498	3213	2765	3362
čistý zisk po zdanení	8649	9134	10385	12148	15813	11816

Komerčná banka (v mil. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
priemerné celkové aktíva	458466	487063	555706	629687	680432	697040
priemerný kapitál	42926	47889	50963	50626	56814	65864
celkové úrokové výnosy	20630	21212	26010	34149	42671	37767
celkové úrokové náklady	7475	6552	9855	15475	21410	15679
operačné výnosy	9211	8736	8769	9283	8050	7745
operačné náklady	12383	12153	12418	13558	14507	14028
neoperačné výnosy	3037	1976	1568	2104	4565	3238
neoperačné náklady	211	1654	2259	2175	3112	5494
daň z príjmu	3912	2654	2695	3103	3024	2455
čistý zisk po zdanení	8897	8911	9120	11225	13233	11094

Slovenská sporitel'ňa (v mil. Sk)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
priemerné celkové aktíva	222846	248173	278450	300911	341098	362145
priemerný kapitál	16123	17943	19772	21231	23112	23851
celkové úrokové výnosy	12413	11974	14586	16872	18241	16126
celkové úrokové náklady	4592	4059	5720	6186	6816	3959
operačné výnosy	2848	3403	3349	3592	4002	3745
operačné náklady	6502	6706	7164	7981	8386	8198
neoperačné výnosy	695	574	777	708	988	385
neoperačné náklady	1256	940	885	2363	2699	6551
daň z príjmu	362	674	1078	475	1047	628
čistý zisk po zdanení	3244	3572	3865	4167	4283	920

VÚB (v mil. Sk)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
priemerné celkové aktíva	205088	222820	233890	262772	311477	317606
priemerné úročení aktíva	189906	204336	216040	246853	292190	296796
priemerný kapitál	19960	20245	20734	21378	23638	27493
celkové úrokové výnosy	10819	10542	12328	14788	17295	15199
celkové úrokové náklady	4388	3281	4791	6279	7154	4364
operačné výnosy	3094	3406	3283	3518	3963	3805
operačné náklady	6479	7527	7153	7526	8277	7749
neoperačné výnosy	636	1680	1645	1593	1805	748
neoperačné náklady	577	711	492	879	1394	2803
daň z príjmu	240	413	1073	1148	1162	568
čistý zisk po zdanení	2865	3696	3747	4067	5076	4268

Príloha č. 3

Rozvaha Českej sporiteľne za roky 2003-2009 v mil. Kč

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.pokladná hotovosť, vklady u ČNB	22713	18128	18104	23151	20394	24285	29371
2.pohľadávky za bankami	82121	77112	97846	73179	65688	93306	126506
pohľadávky za Českou konsolidačnou agentúrou	36744	25843	15653	5000	-	-	-
3.pohľadávky za klientami	178159	213446	267767	324105	418415	461424	469192
4.OP k úverom a pohládkam	-9025	-7166	-6672	-6339	-6810	-8929	-14713
5.CP oceňované reálnou hodnotou proti účtom nákladov alebo výnosov	53196	30410	36542	49540	53841	55935	37011
6.finančné deriváty s kladnou reálnou hodnotou	-	-	17848	18433	17674	27138	17675
7.CP na predaj	27500	38007	30673	39385	35486	35015	28388
8.majetok určený k predaji	-	-	326	320	78	177	-
9.CP držané do splatnosti	113466	137030	124995	141880	137486	118938	111977
10.finančné umiestnenie poisťovne	9264	12179	10292	13878	15808		
11.účasti v pridružených spoločnostiach	-	-	-	-	1	235	211
12.nekonsolidované účasti	-	-	-	-	373	372	-
13.investície do nehnuteľností	-	-	6379	8772	13626	13563	12375
14.aktíva vo výstavbe	-	-	-	-	4319	5631	4725
15.nehmotný majetok	4020	4377	4462	4579	4491	3751	3251
16.hmotný majetok	16576	15720	14787	13637	15264	15401	15390
17.ostatné aktíva	19314	15308	15062	18873	17991	15988	13778
AKTÍVA CELKOM	554048	580394	654064	728393	814125	862230	855137
1.závazky k bankám	29641	32905	34898	46361	58482	57561	47434
2.závazky ku klientom	428572	444771	481556	537487	588526	642504	643420
3.závazky v reálnej hodnote	-	-	-	5450	7609	7696	8129
4.finančné deriváty so zápornou reálnou hodnotou	-	-	14570	12684	11081	25595	16412
5.emitované dlhopisy	16017	19649	39282	34408	47275	38195	43119
6.poisťne technické rezervy	-	-	10625	13434	15385	-	-
7.rezervy	12359	11858	2626	2675	3024	2219	2040
8.ostatné pasíva	31661	31235	23338	20146	19929	17894	17719
9.podriadený dlh	-	-	2998	5886	5605	5197	13404
menšinové podiely	1390	1697	-	-	-	-	-
10.vlastný kapitál	34408	38279	44171	49862	57209	65369	63460
PASÍVA A VLASTNÝ KAPITÁL CELKOM	554048	580394	654064	728393	814125	862230	855137

Príloha č. 4

Rozvaha Komerčnej banky za roky 2003-2009 v mil. Kč

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
hotovosť a bežné účty u centrálnych bánk	12449	10259	9328	15000	10957	13961	16271
pohľadávky za bankami	202123	233436	246785	208696	203691	146098	131271
cenné papiere k obchodovaniu	26105	9673	-	-	-	-	-
fin.aktíva ocenené reálnou hodnotou proti účtom nákladov a výnosov	-	-	7593	14697	24501	43993	24442
pohľadávky za Českú konsolidačnú agentúru	24303	2945	-	-	-	-	-
kladné reálne hodnoty finančných derivátov	9023	11339	11240	11115	9439	9146	9590
úvery a pohľadávky za klientov	132988	156525	189212	252505	304521	364040	372303
realizovateľné cenné papiere	-	-	30208	72150	81826	98164	114067
cenné papiere k predaji	27556	19630	-	-	-	-	-
cenné papiere držané do splatnosti	248	1001	3438	3300	2999	1435	6785
náklady a príjmy budúcich období a ostatné aktíva	7746	2355	3402	5350	7417	6167	4422
daň z príjmu	-	-	618	169	4	6	32
odložená daňová pohľadávka	510	404	1078	-	729	0	-
aktíva k predaji	-	-	826	613	735	429	245
investičný majetok	-	-	239	223	0	-	-
goodwill	-	-	-	2903	3551	3551	3551
dlhodobý nehmotný majetok			2317	2383	2954	3504	3723
dlhodobý hmotný majetok	12736	11874	7627	8017	8002	8000	7729
majetkové účasti v pridružených a nekonsolidovaných spoločnostiach	876	828	1023	434	493	550	605
AKTÍVA CELKOM	456663	460269	514934	597555	661819	699044	695036
záväzky voči centrálnym bankám	-	-	-	-	-	1	2
záväzky voči bankám	20085	20547	32824	14594	13598	11114	18739
záväzky voči klientom	353569	368966	388431	480107	540756	554570	551809
fin.záväzky ocenené reálnou hodnotou proti účtom nákladov a výnosov	-	-	-	-	-	20155	12273
zaist'ovacie deriváty so zápornou reálnou hodnotou	-	-	-	-	-	5244	6539
záporné reálne hodnoty finančných derivátov	3474	4700	4317	6034	8621	-	-
emitované cenné papiere	21024	9255	22672	24349	27917	24128	18172
výdaje a výnosy budúcich období a ostatné pasíva	14742	10855	10312	12814	12347	12075	9890
rezervy	-	-	3488	2273	1692	2019	1998
daň z príjmu	1443	367	5	1	226	186	104
odložený daňový záväzok	679	1055	1558	783	4	575	756
podriadený dlh	0	-	-	6002	6004	6003	6001
vlastný kapitál	41401	44451	51327	50598	50654	62974	68753
menšinový vlastný kapitál	246	73	-	-	-	-	-
PASÍVA CELKOM	456663	460269	514934	597555	661819	699044	695036

Príloha č. 5

Rozvaha Slovenskej sporiteľne za roky 2003-2009 v mil. Sk / tis. Eur

	v mil. Sk						v tis. Eur
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
peniaze a účty v NBS	5725	4814	4066	13046	12502	42983	322937
úvery a vklady vo finančných inštitúciách	27380	63805	67681	69110	34111	81725	1197756
úvery poskytnuté klientom	54691	62609	96928	129520	156776	172061	6050148
OP na straty z úverov	-5161	-4938	-3624	-4275	-5410	-6693	-314743
CP a deriváty na obchodovanie	18593	7100	8963	9310	18164	4687	127758
CP určené na predaj	13196	12359	23638	26313	22963	25214	1137643
CP držané do splatnosti	81251	79171	50491	44699	52584	42240	2420060
investície v pridružených spoločnostiach	1327	977	974	1370	1591	1215	28325
dlhodobý nehmotný majetok	674	950	1265	2035	2359	3320	79762
dlhodobý hmotný majetok	7138	6803	5772	5117	6319	7213	224860
investície do nehnuteľností	-	-	156	149	344	334	6481
dlhodobý majetok určený na predaj	-	-	-	684	130	885	31793
pohľadávka zo splatnej dane z príjmov	-	-	-	177	12	9	24088
pohľadávka z odloženej dane z príjmov	-	89	13	12	14	907	55340
ostatné aktíva	3524	3615	2669	641	1454	2182	93267
AKTÍVA CELKOM	208338	237354	258992	297908	303913	378282	11485475
záväzky voči finančným inštitúciám	11448	32123	45485	44426	24604	68322	2074679
záväzky voči klientom	172784	175094	177550	210029	229996	257972	7801796
emitované dlhové cenné papiere	3576	6213	9775	12256	15494	14260	475260
rezervy na záväzky a ostatné rezervy	1668	1485	998	884	655	774	22893
finančné záväzky v reálnej hodnote zúčtované cez VZZ	-	-	-	3950	2387	3234	57255
ostatné záväzky	3100	5018	5904	5454	4968	3148	91407
záväzok zo splatnej dane z príjmov	-	678	19	5	338	972	316
záväzok z odloženej dane z príjmov	247	-	110	510	36	-	87
podriadený dlh	-	-	-	-	3368	5443	180260
vlastný kapitál	15515	16743	19151	20394	22067	24157	781522
PASÍVA CELKOM	208338	237354	258992	297908	303913	378282	11485475

Príloha č. 6

Rozvaha VÚB za roky 2003-2009 v mil. Sk / tis. Eur

	v mil. Sk						v tis. Eur
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
peniaze a zostatky na účtoch v CB	3078	3641	4052	4872	4493	15214	238503
štátne a iné pokladničné poukázky	-	7131	3995	2974	-	-	-
pohľadávky voči bankám	44370	48904	25797	38578	35279	43299	168744
finančný majetok na obchodovanie	3001	1005	646	560	10664	23836	164812
derivátové finančné nástroje na obchodovanie	2310	2426	1850	2388	1055	1836	42783
finančný majetok na predaj	1359	211	631	2667	2673	7985	995561
dlhodobý majetok na predaj	-	-	67	15	348	51	-
úvery poskytnuté klientom	60401	85443	85738	92522	130020	170747	5863647
investície držané do splatnosti	68483	61894	94122	86580	90721	66266	2046247
podielové CP a vklady	35	314	218	139	146	156	5620
nehmotný majetok	776	923	1981	1785	2037	1701	47022
goodwill	-	-	570	570	885	885	29305
hmotný majetok	5660	5918	6037	6273	5703	5492	164104
splatné daňové pohľadávky	514	-	-	597	-	-	6036
odložené daňové pohľadávky		606	501	-	-	255	47834
ostatné aktíva	1351	421	597	457	543	663	32179
AKTÍVA CELKOM	191338	218837	226802	240977	284567	338386	9852397
záväzky voči CB	1605	530	2296	2856	21663	27588	796345
záväzky voči iným bankám	11640	16567	18656	10124			
derivátové finančné nástroje na obchodovanie	2245	2972	2036	2054	1034	1581	52471
vklady a úvery od klientov	147069	167182	162944	178856	205278	244916	6609926
emitované dlhové CP	4805	8048	14696	22278	28033	34283	1298075
splatné daňové záväzky	71	397	580	-	739	804	-
odložené daňové záväzky		-	-	310	458	-	-
rezervy	2548	2074	1897	1057	973	909	25111
ostatné záväzky	1204	1297	2978	2693	4383	3036	84075
vlastný kapitál	20151	19770	20719	20749	22006	25269	986394
PASÍVA CELKOM	191338	218837	226802	240977	284567	338386	9852397

Príloha č. 7

Výkaz ziskov a strát Českej sporiteľne za roky 2004-2009 v mil. Kč

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1. úrokové a podobné výnosy	23418	24857	28484	34601	43852	40604
2. úrokové a podobné náklady	-6122	-6138	-7474	-9874	-13613	-9476
čistý úrokový výnos	17306	18719	21010	24727	30239	31128
3. rezervy a opravné položky na úverové riziká	-505	-386	-1487	-2211	-3544	-8624
čistý úrokový výnos po rezervách a OP	16801	18333	19523	22516	26695	22504
4. výnosy z poplatkov a provízií	8980	9111	10046	11043	13260	13791
5. náklady na poplatky a provízie	-556	-727	-1049	-1404	-2240	-2389
čisté príjmy z poplatkov a provízií	8424	8384	8997	9639	11020	11402
6. čistý zisk z obchodných operácií	1189	1357	1740	1709	1453	3364
7. všeobecné správne náklady	-15817	-16395	-17316	-18349	-19541	-19269
8. čisté výnosy z poisťovacích služieb	374	374	528	649	-	-
9. zisk z predaja časti Poist'ovne Českej sporiteľne	2907	-	-	-	-	-
10. ostatné prevádzkové náklady netto	-98	257	585	-575	-5551	-2823
zisk pred zdanením	13780	12310	14057	15589	14076	15178
11. daň z príjmu	-4045	-3064	-3498	-3213	-2765	-3362
zisk po zdanení	9735	9246	10559	12376	11311	11816
12. zisk z ukončovaných činností pred zdanením	-	-	-	-	4504	-
13. daň z príjmu z ukončovaných činností	-	-	-	-	-44	-
zisk z ukončovaných činností po zdanení	-	-	-	-	4460	-
zisk po zdanení	-	-	-	-	15771	-
14. menšinové podiely	-1086	-112	-174	-228	42	-
čistý zisk za účtové obdobie	8649	9134	10385	12148	15813	-

Príloha č. 8

Výkaz ziskov a strát Komerčnej banky za roky 2004-2009 v mil. Kč

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
prijaté úroky	20630	21212	26010	34149	42432	37682
platené úroky	-7475	-6552	-9855	-15475	-21410	15679
čisté úrokové výnosy	13155	14660	16155	18674	21022	22003
čisté poplatky a provízie	9211	8736	8769	9283	8050	7745
čistý zisk / strata z fin. operácií	636	1238	1273	1566	4223	3024
dividendy a ostatné výnosy	210	-115	105	142	419	269
čisté prevádzkové výnosy	23212	24519	26302	29665	33714	33041
personálne náklady	-5138	-5032	-5213	-5909	-6320	-6434
všeobecné prevádzkové náklady	-5434	-5320	-5544	-6175	-6606	-6126
odpisy, znehodnotenie a predaj majetku	-1811	-1801	-1661	-1474	-1581	-1468
prevádzkové náklady celkom	-12383	-12153	-12418	-13558	-14507	-14028
zisk / strata z vyradenia spoločností z konsolidácie	610	95	-1	0	150	0
výnosy z majetkových účastí v pridružených spol.	13	106	184	109	12	0
zisk pred tvorbou rezerv a OP	11452	12567	14067	16216	19369	19013
tvorba rezerv a OP k úverom a pohľadávkam	1546	-797	-1536	-1651	-2815	-5344
tvorba OP k cenným papierom	-85	-196	6	15	-152	6
tvorba rezerv k ostatným rizikám	-111	523	-260	272	-3	-85
tvorba rezerv a OP na straty z úverov, investícií a ost. Riziká	1350	-470	-1790	-1364	-2970	-5423
zisk/strata z nekonsolid.majetkových účastí	-15	14	0	0		24
podiel na zisku účastníkov penzijného pripoistenia	-	-546	-462	-524	-142	-65
zisk/strata pred zdanením z príjmu	12787	11565	11815	14328	16257	13549
daň z príjmu	-3912	-2654	-2695	-3103	-3024	-2455
čistý zisk/strata bez menšinových podielov	8875	-	-	-	-	-
menšinový zisk/strata	22	-	-	-	-	-
čistý zisk/strata	8897	8911	9120	11225	13233	11094

Príloha č. 9

Výkaz ziskov a strát Slovenskej sporiteľne za roky 2004-2009 v mil. Sk / tis. Eur

	v mil. Sk					v tis. Eur
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1. výnosové úroky	12379	11854	14429	16726	18241	535284
2. nákladové úroky	-4592	-4059	-5720	-6186	-6724	-131431
3. výnosy z investícií v pridružených spoločnostiach	34	120	157	146	-92	-
I. čisté výnosy z úrokov a investícií	7821	7915	8866	10686	11425	403853
4. opravné položky na straty z úverov a rizík	32	-430	-612	-1421	-2683	-160439
II. Čisté výnosy z úrokov a investícií po odpočítaní OP	7853	7485	8254	9265	8742	243414
5. výnosy z poplatkov a provízií	2848	3403	3349	3592	4002	124305
6. náklady na poplatky a provízie	-185	-219	-274	-353	-433	-14477
čisté výnosy z poplatkov a provízií	2663	3184	3075	3239	3569	109828
7. čistý zisk z finančných operácií	663	574	777	708	988	12800
8. všeobecné administratívne náklady	-6317	-6487	-6890	-7628	-7953	-257650
9. ostatné prevádzkové výsledky	-1255	-510	-273	-942	-16	-57030
III. zisk pred daňou z príjmov	3607	4246	4943	4642	5330	51362
10. daň z príjmov	-362	-674	-1078	-475	-1047	-20857
IV. Čistý zisk po zdanení	3244	3572	3865	4167	4283	30505

Príloha č. 10

Výkaz ziskov a strát VÚB za roky 2004-2009 v mil. Sk / tis. Eur

	v mil. Sk					v tis. Eur
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1. výnosové úroky	10819	10542	12328	14788	17295	504509
2. nákladové úroky	-4388	-3281	-4791	-6279	-7154	-144867
čisté úrokové výnosy	6431	7261	7537	8509	10141	359642
výnosy z poplatkov a provízií	3094	3406	3283	3518	3963	126314
náklady na poplatky a provízie	-499	-654	-643	-718	-808	-29093
čisté výnosy z poplatkov a provízií	2595	2752	2640	2800	3155	97221
čistý zisk/strata z finančných operácií	418	1022	1137	1264	1251	11152
ostatné prevádzkové výnosy	198	653	496	322	511	13167
čistý zisk/strata z predaja investícií	-1	-	-	-	-	-
výnosy z dividend	18	5	12	-	33	1
prevádzkové výnosy	9659	11693	11822	12895	15091	481183
mzdy a odmeny zamestnancom	-2306	-2562	-2547	-2483	-2946	-97129
ostatné prevádzkové náklady	-2781	-3333	-2892	-3206	-3182	-87741
náklady na reštrukturalizáciu	-27	-	-	-	-	-
amortizácia	-259	-387	-470	-504	-639	-20532
odpisy	-607	-591	-601	-615	-702	-22722
prevádzkové náklady	-5980	-6873	-6510	-6808	-7469	-228124
prevádzkový zisk pred tvorbou rezerv a OP	3679	4820	5312	6087	7622	253059
OP a rezervy na podsúvahové riziká	-528	-449	-440	-879	-1394	-93030
prevádzkový zisk pred zdanením	3151	4371	4872	5208	6228	160029
podiel na zisku/strate pridružených spoločností	-48	-262	-52	7	10	499
zisk pred zdanením	3103	4109	4820	5215	6238	160528
daň z príjmu	-240	-413	-1073	-1148	-1162	-18857
zisk po zdanení	2863	3696	3747	4067	5076	141671
podiel minoritných akcionárov	2	-	-	-	-	-
čistý zisk za rok	2865	3696	3747	4067	5076	141671